

**UNA VIDA, UN NOM:
L'ONOMÀSTICA
GRECOLLATINA**

Agraïments

Abans de començar, m'agradaria donar les gràcies a totes aquelles persones que m'han ajudat a realitzar la meva recerca i a tirar-la endavant, motivant-me en tot moment.

Agraïxo les facilitats que em van donar les directores dels centres d'educació infantil i primària, Dolors Casamitjana (Gaziel) i Montse Homs (L'Estació). Així com la directora i cap d'estudis de l'escola de música, Dolors Vidal i Anna Maria Llandrich. També vull donar les gràcies al director de l'Institut i els professors i tutors que van voler ajudar-me a passar les enquestes als diferents grups i que ells mateixos van contestar. A més, vull agrair a en Marc Auladell, encarregat de l'Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols, tota la informació que em va fer arribar sobre la població de Sant Feliu i que va aportar idees per al meu treball.

També vull donar les gràcies als meus pares, per haver-me ajudat i recolzat en tot moment. També gràcies a les meves cosines Fiona i Íngrid Duch, que m'han donat un cop de mà quan no sabia com realitzar segons quines coses, i que també m'han servit d'exemple a l'hora de fer un treball de recerca. També a l'Ariadna Pujol que ha tingut la paciència d'escoltar els meus dubtes del treball i que m'ha recolzat en molts moments a l'hora de realitzar-lo i a la Marina Respecta que m'ha acompanyat a deixar les enquestes als centres i que també m'ha animat quan tenia la sensació que no acabaria mai; a la seva mare, Maria Teresa Calabuig, que gràcies a ella he pogut realitzar les enquestes a la Universitat de Girona. Així com a en Carles Torrent que m'ha ajudat a realitzar el disseny de la portada.

Finalment, moltíssimes gràcies a la meva tutora del treball, que des d'un bon principi m'ha guiat, ajudat aportant-me informació i solucionant dubtes a l'hora d'escriure en grec. M'ha orientat pel bon camí, s'ha mostrat en tot moment interessada pel meu treball. Gràcies per haver estat present quan ha estat necessari, i animant-me des de l'estiu a no deixar el treball per a l'últim moment.

M'agradaria dedicar l'últim agraïment a quelcom veritablement especial: al treball de recerca en si mateix. Ja sé que és poc usual, però per molt que m'hagi portat maldecaps, preocupacions i nervis, en realitat ha sigut un llarg i interessant procés d'aprenentatge que m'ha ajudat a créixer i a tenir una mica més de coneixement sobre la meva curiositat dels orígens de les paraules.

Moltes gràcies a tots.

Índex

INTRODUCCIÓ	1
Què és l'onomàstica?	4
Què és l'antroponímia?	5
Noms oficials:	5
Noms no oficials:	6
L'antroponímia en temps dels Grecs.....	8
Quan escollien el nom del nen els grecs? I com ho feien?.....	8
Tots els noms que posaven tenien un significat.	8
L'antroponímia en temps dels Romans.....	9
La importància que tenia la tria nomina:.....	9
En què consistia el praenomen, nomen i cognomen?.....	9
Quan escollien el nom del nen? Com ho feien?	11
Quan escollien el nom de la nena?	12
L'antroponímia actual.	13
Com posem els noms avui dia als infants?.....	13
Els noms d'origen Grec.....	14
Noms grecs:.....	14
Aleix/Alexis/Alexandre i Sandre:	14
Àgata/Àgueda:.....	16
Agnès:.....	18
Alícia:.....	20
Ambròs/Ambrosi:.....	22
Andreu/Andrea:.....	24
Àngel/Àngela:	26
Apol·lo:	28
Aquil·les/Aquil·leu.....	30
Ariadna:	32
Artur:	33
Bàrbara:	35
Crist/Cristòfor/Cristià/Cristina:	37
Damià:	40
Elena/Helena:	42
Espàrtac:.....	44
Esteve/Estefania:	46

L'Onomàstica Grecollatina

Eulàlia/Laia:	48
Felip:.....	50
Gregori:	52
Hèctor:	54
Irene/Ireneu:	56
Jacint/Jacinta/Cinto/Cinta:	58
Jordi/Jordina/Geòrgia/Georgina:	60
Melissa:	63
Mònica:.....	64
Narcís/Narcisa:	66
Nicolau:	69
Pere:.....	71
Penélope:	73
Sebastià:	74
Sofia/Sònia:	76
Teresa:	78
Verònica:	80
Els noms d'origen Llatí.....	82
Noms llatins:	82
Adrià/Adriana:.....	82
Agustí/Agustina:.....	84
Amanda	86
Antoni/Antonia:.....	87
Carme:	89
Cèsar:.....	91
Clara:	93
Claudi/Clàudia:.....	95
Dolors:	97
Estrella/Estel:	99
Fèlix/Feliu:	101
Glòria:.....	103
Ignasi:	105
Juli/Júlia:	107
Lara:	109
Laura:	111
Lluc:	113

L'Onomàstica Grecollatina

Marc:	116
Marina:	118
Mar:	119
Martí/Martina:	120
Mercè:	123
Meritxell:	125
Natàlia:	127
Oriol:	129
Pau/Pol/Paula:	131
Patrícia i Patrici:	133
Pilar:	136
Rosa/Roser:	138
Sergi:	140
Sílvia:	142
Víctor/Victòria:	144
Els epònims:	147
Part Pràctica.....	149
Anàlisi de les enquestes:	149
Escola de Música:.....	149
Escola CEIP L'Estació:	151
Escola CEIP Gaziol:	153
Institut Sant Elm:.....	155
Universitat de Girona:	157
Família Duch i Massana:.....	159
Arxiu municipal de Sant Feliu de Guíxols:	161
CONCLUSIONS.....	162
Bibliografia.....	169

INTRODUCCIÓ

La primera decisió a prendre quan vaig pensar en el treball de recerca va ser l'elecció del tema. I aquí va jugar un paper important la meva curiositat per conèixer l'origen de les paraules. Quan estic a classe de llatí o grec i aprenc una paraula nova, immediatament penso en mots en català o en castellà que puguin tenir alguna relació amb les llengües clàssiques. Pensant en això vaig orientar el meu treball cap a les etimologies. Però aquest camp era molt ampli i necessitava centrar-me en algun tema que no fos tan dispers. Al principi pensava fer el treball sobre toponímia, és a dir, el nom de les poblacions que tinguessin origen llatí. Però no acabava de definir com el volia estructurar. A força de rumiar-ho vaig acabar decidint-me pels noms de les persones. Vaig veure que era un camp molt a l'abast, que tindria molt de material perquè ens ateny a tots i que, d'altra banda, acomplia un parell dels requisits principals del treball: m'agradava molt el tema a mi i a la gent en general, i a més, tenia un ample ventall de fonts de recerca.

Primerament faria una introducció històrica. Volia explicar com posaven el nom als infants grecs i romans i veure com ho fan avui dia.

Després ja no tenia tan clar com posar-m'hi, quins apartats havia d'incloure, ni com estructurar-los. La base del treball era conèixer l'origen dels noms propis grecs i llatins, qui era la primera persona o quina era l'entitat que els havia portat per primera vegada, és a dir, havia d'anar a trobar d'on sortien els noms de persones d'arrel clàssica. A partir d'aquest punt d'inici havia d'anar ampliant les possibles relacions que pogués tenir aquell nom amb persones il·lustres o molt conegudes, és a dir, qui portava aquell nom al llarg de la història, o bé en l'actualitat.

Tots els noms estan lligats a una data de celebració dintre del calendari anual, l'onomàstica, o el que anomenem "dia del sant". Trobar aquestes dates de celebració o commemoració de la festivitat del personatge, fos sant, rei, divinitat o qualsevol altre origen també havia de formar part del treball.

D'altra banda vaig pensar que seria curiós trobar si alguns noms havien sortit de l'àmbit personal, deixaven de ser noms propis, i havien estat aplicats a animals, plantes o fins i tot, si havien passat a ser noms de llocs, és a dir, anar de l'antroponímia a la zoologia, la botànica i la toponímia.

L'Onomàstica Grecollatina

Un altre apartat força important era anar a trobar aquest mateix nom d'origen clàssic en altres llengües i com havia variat fonèticament en la seva difusió. Per descomptat que aquestes llengües havien de ser properes o prou conegudes; posem per cas les de la península (català, castellà, gallec, portuguès i euskera), o el francès, l'anglès, l'italià, l'alemany, el grec, el rus, etc. i alguna que estigués vinculada al nom tractat.

I encara vaig pensar en que podia incloure un altre punt: el tractament familiar dels noms, és a dir, els diminutius o els hipocorístics més comuns.

En tots els noms hi havia d'aparèixer una imatge com a mínim. Aquesta imatge havia d'il·lustrar qui era el personatge que havia portat aquell nom per primera vegada, o almenys, d'on procedia.

I aquest era l'esquema que em vaig plantejar per organitzar la primera part de recerca del meu treball. Segurament anirien apareixent variants i noves aportacions que anirien modificant el plantejament inicial, però almenys ja sabia per on començar.

Seguidament inclouria una part pràctica a base d'enquestes per conèixer de primera mà quins eren els referents, orígens i gustos onomàstics de persones properes de Sant Feliu. Vaig decidir que les repartiria entre els meus companys de curs i alguns professors de l'Institut, un parell d'escoles i sobretot l'Escola de Música, on estudio. Vaig pensar que les preguntes haurien de ser fàcils de respondre, perquè volia tenir una àmplia mostra d'edats. Aquest treball de camp em serviria per viure l'actualitat i la proximitat palpable d'un treball basat en la recerca d'arrels etimològiques, les quals havia d'anar a buscar en un passat que podria anar bastants segles enrere.

I encara hi podria afegir algun resultat d'investigació portat a terme en l'arxiu de Sant Feliu: conèixer quins noms portava la gent del meu poble en una determinada època. Això podria ser molt il·lustratiu a l'hora de treure conclusions sobre l'evolució en els gustos onomàstics dels guixolencs.

A grans trets, l'onomàstica de la nostra cultura es basa majoritàriament en els ètims llatins, hebreus, grecs, germànics, del substrat, etc. fins arribar a diverses procedències. Jo he triat el llatí i el grec perquè són les llengües que estudio en el batxillerat humanístic i he suposat que em resultaria fàcil trobar i entendre l'arrel dels noms. La primera gran divisió en el treball havia de ser en base al seu origen grec o llatí. A partir d'aquí havia de decidir si separava els noms per gèneres, però de seguida vaig veure que

Què és l'onomàstica?

La paraula onomàstica prové de l'adjectiu plural neutre grec, *ὀνομάστικα* (onomàstica), que procedeix del verb *ὀνομάζω* (onomatzo) que significa “nomenar, posar nom”.

El mot fa referència als noms propis, no tan sols a l'antroponímia¹, sinó també a la toponímia². Actualment, la paraula onomàstica també fa referència al dia del nostre sant.

El costum de celebrar el dia del sant prové dels primers cristians que commemoraven la mort dels màrtirs pel seu aniversari i també als sants morts per causes naturals, així com les festivitats de la Pasqua, la Pentecosta o l'Epifania, relacionades amb esdeveniments de la vida de Jesús i de la història de l'Església.

De la mateixa manera, el nom dels infants solia assignar-se segons la festivitat que es celebrés el dia del seu naixement o baptisme. Encara que això és menys freqüent avui dia, en alguns països de tradició catòlica o ortodoxa es conserva el costum de saludar i felicitar les persones el dia del seu sant o de la seva onomàstica.

Pel que fa a l'estudi de l'onomàstica va iniciar-se cap a mitjans de segle XIX i va anar consolidant-se poc a poc com a disciplina autònoma, tenint relació amb estudis humans, història...

Finalment, els professionals en onomàstica tenen com a objectiu descriure les principals característiques d'un nom propi (antroponímia) o d'un lloc (toponímia), és a dir, intentar treure la incògnita d'on procedeix el nostre nom i cognoms o bé, saber d'on procedeix el nom dels llocs on vivim.

¹ *Antroponímia* prové de la paraula grega *ἄνθρωπος* (anthropos=ser humà) més la paraula *ὄνομα* (onoma= nom)

² *Toponímia* prové de la paraula *τόπος* (topos= lloc,pais) més la paraula *ὄνομα* (onoma=nom)

L'Onomàstica Grecollatina

Què és l'antroponímia?

L'antroponímia prové dels dos mots grecs *Anqropos*(anthropos=ser humà) i *ōnoma* (onoma= nom), i és la branca de l'onomàstica que estudia els noms propis de les persones: n'estudia l'origen, el significat...

Hi ha dos tipus de noms: els oficials i els no oficials.

Noms oficials:

Els noms oficials són aquells que ens posen els pares, és a dir, aquell amb el qual estem registrats als papers importants (DNI, Carnet de Salut, Compte del banc, registre eclesiàstic,...) i amb el que hem de firmar. És el que surt també als documents oficials i consta del prenom, el nom del mig, el cognom i el postnom.

El prenom: Es coneix com el nom de pila, el de baptisme o bateig, el principal, el que trien els pares o padrins,... s'utilitza en situacions col·loquials i familiars i és el que va davant de tot. A Espanya, a Catalunya i a Portugal va seguit de dos cognoms.

El nom del mig: És molt típic als Estats Units, en pobles eslaus i en pobles brasilers. És el que va entre el nom i el primer cognom. Tot i així, també es considera nom del mig els noms compostos com Josep **Maria**, Anna **Maria**, Josep **Antoni**, Maria **Àngels**...

El cognom: És el que també s'anomena “nom de família” i en molts països és el cognom que porta el pare de la família. No obstant, hi ha països on se n'utilitzen dos, com per exemple, els catalanòfons (Catalunya, Andorra, València, Illes Balears) i els hispanòfons (la resta d'Espanya i diversos països Llatinoamericans). En aquests llocs s'utilitzen els dos, el primer és el del pare de família i el segon el de la mare de família, però en el cas de Portugal i Brasil el primer és el de la mare de la família i el segon el del pare de família.

El postnom: És aquell que va després del cognom. Per exemple, en el cas del bateig són els noms que posen els padrins. Es sol utilitzar sobretot en cultures de l'Àsia oriental, com a primer nom o segon.

L'Onomàstica Grecollatina

Noms no oficials:

Els noms no oficials són aquells que no són coneguts per tothom o també aquells que no són acceptats que siguin dits per qualsevol persona.

També hi ha diversos noms no oficials que són: l'hipocorístic, el renom (nom de casa, sobrenom, un malnom o mot), l' àlies i el pseudònim.

L'hipocorístic: El mot prové del grec i vol dir amanyagador, carinyós. És el nom que s'obté a partir de la deformació del nom i és el que normalment s'utilitza en el llenguatge familiar i afectuós.

Pot ser el diminutiu i, que aquest creï un nou nom. Per exemple de Elisabet -Bet/ Elisabeth - Beth o de Júlia - Julieta . També es pot formar a partir de abreviatures com per exemple d'Antoni - Toni o Mariona - Ona .

La forma tradicional de crear hipocorístics en català és eliminant una part, normalment la primera, per exemple Josep - Pep, Joaquim - Quim, Joan -Jan... A alguns parlars com el valencià, a l'hora de fer els hipocorístics hi afegeixen una "o" si es dona el cas que el nou nom té una sola síl·laba com per exemple de Jacint - Cinto, Francesc - Quico/Cisco...

Actualment però, molts dels hipocorístics es formen a partir d'apòcope³ i per influència del castellà. Com és el cas de Montserrat - Montse, Teresa - Tere, Salvador - Salva, Santiago - Santi...

El renom: És aquell el qual ha estat nomenat fora de la família per característiques pròpies d'aquesta. Per exemple, si a una casa antigament feien bótes de vi es passava a dir "Cal Boter" i tots el del poble sabien que si deien "Cal Boter" es parlava de la família que feia les bótes de vi. No obstant, la família no es deia pas de cognom Boter sinó que es podien dur qualsevol altre cognom.

Hi ha dos tipus de renom el nom de casa o sobrenom i el malnom o mot.

El nom de casa o sobrenom: És com una espècie de cognom però no és oficial. Ve a donar el cas del que he explicat abans de "Cal Boter". Aquest va sovint acompanyat de l'expressió "Cal" "Ca la" o "Ca'n".

³ *Apòcope:* Pèrdua d'una o més síl·labes o sons àtons situats al final de mot. Per exemple: fotografia - foto, col·legi - cole...

L'Onomàstica Grecollatina

Si ens hi parem a pensar, els noms de casa o sobrenom han derivat en els cognoms de la família i per això, si alguna vegada preguntes a gent gran d'on ve el teu cognom, et trobes com resposta que aquest cognom pertanyia a una família que es dedicava, en el cas del cognom "Boter", a fer bótes de vi.

El malnom o mot: Són renoms que equivalen a un prenom i designen a un individu en concret. Com que són pejoratius, perquè són aplicats per algun defecte o vici, etc., moltes vegades aquests malnoms no són ben acceptats per l'individu afectat i es considera un insult si se li diu a la cara.

Per aquesta raó, normalment el malnom és utilitzat quan l'afectat no hi és per tal que mai se n'assabenti. No obstant, es pot donar el cas que aquest acabi donant a un nom de casa ja que pot passar de pares a fills.

Alguns exemples podrien ser: caracremada, pixapins, reculons, la gamba, etc.

L'àlies: És un nom fictici, prové de l'adjectiu llatí *alius alia aliud* que significa "altre" i que busca la mateixa persona que el porta. El solen utilitzar sobretot els delinqüents, els polítics (nom de guerra), agents secrets, internautes, correus electrònics...

N'hi ha de molts coneguts: Al Capone, El Pelusa, El Greco...

També és considerat un àlies alguns prenom que utilitzen els pares perquè el nom que han hagut de posar-li al fill no els hi agrada per diferents motius, o el nom desitjat no es santoral⁴, o el nom l'ha escollit el padrí sense tenir en compte la paraula dels pares... Llavors és el nom pel qual et coneix tothom perquè t'han cridat així des de ben petit.

El pseudònim o nom artístic: És un fals nom utilitzat sobretot per artistes per signar les seves obres sense ser reconeguts. Moltes vegades, la finalitat del pseudònim dels cantants és poder facilitar-los l'èxit.

Per altra banda, anys enrere les dones que volien ser artistes s'havien d'amagar sota un nom masculí per poder publicar les seves obres. Per exemple Víctor Català és un pseudònim del nom de Caterina Albert i Paradís o George Sand ocultava el nom d'Amandine Aurore Lucile Dupin.

⁴ Nom que pertany a l'església: si no hi havia sant, aquell nom no es podia posar.

L'Onomàstica Grecollatina

L'antroponímia en temps dels Grecs.

Quan escollien el nom del nen els grecs? I com ho feien?

El nom del nen grec no s'escollia el mateix dia del naixement sinó al cap de deu dies quan ja era reconegut. Passat aquests deu dies es feia una festa anomenada *decate*⁵ i se li atorgava el nom.

Normalment el primer fill que naixia se li posava el nom de l'avi patern, al segon se li posava el de l'avi matern i als següents un igual o semblant al dels altres parents.

Els grecs no portaven un cognom com els romans, sinó que portaven el patronímic (nom del pare) i com a segon cognom portaven el demòtic (nom del demo⁶o del lloc on havia nascut). Un cop el nadó ja tenia nom, el pare ho comunicava a una societat religiosa la *fratria*. Llavors es celebrava un sacrifici; era molt important aquesta celebració ja que, com que no hi havia el registre civil, el nom de la persona quedava només en el record de qui havia assistit a la festa. Els pares per indicar que el fill que havia nascut era un nen o una nena ho feien col·locant damunt la porta de casa un ram d'olivera si era nen i una cinta de llana si era nena. Si en néixer el nen hi havia un mal presagi o si l'infant tenia una malformació, els pares l' abandonaven, a vegades en plena natura.

Tots els noms que posaven tenien un significat.

El nom dels grecs sempre tenia un significat. Aquests noms podien derivar de nom de les divinitats, o podien fer referència a alguna qualitat física, recordar també alguna situació del moment del naixement o fins i tot qualitats morals, professions i oficis, etc.

⁵ *Decate*, en grec, significa “desè”.

⁶ *Demo*, territori habitat i conreat.

L'Onomàstica Grecollatina

L'antroponímia en temps dels Romans.

La importància que tenia la tria nomina:

El ciutadà romà es caracteritzava per tenir la *tria nomina*⁷. Això permetia diferenciar els que formaven part d'una civilització dels qui no n'hi formaven part, és a dir, qui era ciutadà romà d'aquells que eren estrangers i esclaus.

En què consistia el praenomen, nomen i cognomen?

En temps dels romans el *praenomen* era el nom propi de la persona, és a dir, el nostre nom de pila actual i per tant, és el nom amb què es cridaven els membres d'una família i els amics.

Tot i així, a mesura que anava passant el temps, la funció que tenia originàriament el praenomen es va anar perdent ja que es va anar reduint el nombre de praenomens fins a no crear-ne més. De tal manera que aquest grup va quedar reduït a tan sols dinou i amb abreviatures:

Praenomen	abreviatura
1.Aulus	A.
2.Appius	Ap.
3.Caius	C.
4.Cnaeus	Cn.
5.Decimus	D.
6.Kaeso	K.
7.Lucius	L.
8.Marcus	M.
9.Manius	M'.
10.Mamercus	Mam.
11.Numerius	N.
12.Publius	P.
13.Quintus	Q.
14.Servius	Ser.
15.Sextus	Sex.
16.Spurius	S./Sp.

⁷ Tria nomina, composta per el praenomen, nomen i cognomen.

L'Onomàstica Grecollatina

17. Titus	T.
18. Tiberius	Tib./Ti.
19. Vibius	V.

Per altra banda, el nomen era com un cognom. Es tractava del nom de la *gens*⁸ on dins hi existien diferents famílies. No tan sols eren pares i fills sinó que eren tota una família.

Eren considerats de la mateixa *gens* tots els que estaven sota la *potestas* del *pater familias*⁹. Per diferenciar-se els membres d'una mateixa gens però de famílies diferents utilitzaven el *cognomen*, que va aparèixer el S.III a.C i es va establir a les classes altes al S.I a.C.

Per exemple, trobem que els membres de la família *Juli Cèsar* portaven el nomen i cognomen igual i en canvi, els de la família *Corneli Escipió* es diferenciaven pel cognomen de la família *Corneli Sul·la*.

Els que pertanyien a la classe baixa no tenien el cognomen, com és el cas de *Caius Marius* que va ser set vegades cònsol. D'altres tenien el cognomen en forma de mot, es posava quan l'individu ja era gran i s'anomenava *cognomina e virtute*.

Al llarg del temps, com que hi havia poca praenomina i una gran quantitat de nomina iguals, va ser el cognomen qui va acabar fent la funció del praenomen.

El nom oficial contenia també la filiació¹⁰ i la tribu¹¹ i apareixien entre el nomen i el cognomen. Les 35 tribus eren: (Les que estan amb negreta són les quatre tribus urbanes).

Aemilia	Papiria
Aniensis	Poblilia
Arnensis	Pollia
Camilia	Pomptina

⁸ *Gens*: Paraula llatina que significa "família".

⁹ Les *potestas del pater familias* era el poder que tenia el pare de família (era sempre el més ancià de tots els homes de la casa).

¹⁰ La *filiació* vol dir anomenar el nom del pare, per exemple: Marci filius (Fill de Marc). Però en el cas de que la filiació es fes amb un llibert, la filiació es feia amb el nom de l'antic amo, per exemple Marci libertus (llibert de Marc).

¹¹ La tribu era el que et feia que fossis un ciutadà romà. Tot aquell que fos un ciutadà tenia que estar inscrit a una de les 35 tribus (4 urbanes i 31 rústiques)

L'Onomàstica Grecollatina

Claudia	Pup(inia)
Clustumina	Quirina
Collina	Romilia
Cornelia	Sabatina
Esquilina	Scaptia
Fabia	Sergia
Falerna	Stellatina
Galeria	Succusana o Suburana
Horatia	Teretina
Lemonia	Tromentina
Maecia	Velina
Menenia	Voltinia
Oufentina	Voturia
Palatina	

En el cas del nom dels esclaus era fàcil, només en tenien un, podia ser el de la seva seu de naixement o el que l'amo li hagués posat. Per aquesta raó, un mateix esclau podia tenir més d'un nom, ja que si al llarg de la seva vida tenia diferents amos li podien anar canviant.

Quan un esclau quedava en llibertat el seu nom passava a ser el cognomen i agafava com a praenomen i nomen els del seu amo.

En el cas de les noies tampoc tenien Tria nomina, sinó que el seu nomen era el nom de la seva gens. Per exemple, en el cas de la gens Iulia totes les noies es deien Júlia i com que les seves germanes també s'ho deien i s'ho dirien agafaven el cognomen Major o Menor o inclús el seu cognomen eren numerals, és a dir, per ordre de naixement els hi posaven Prima, Secunda, Tertia...

Quan escollien el nom del nen? Com ho feien?

El nom del nen no s'escollia el mateix dia sinó que es feia al cap de nou dies en una celebració. Aquest dia s'anomenava *dies lustricus* i es feia una cerimònia de bateig domèstica anomenada *tollere filium* on el pare aixecava el nen de terra i l'alçava per

L'Onomàstica Grecollatina

damunt del cap. Seguidament el purificava i quan es deia “*lustrare!*” ja els hi podien posar el praenomen.

Quan escollien el nom de la nena?

El nom de la nena tampoc s'escollia el mateix dia del naixement sinó que es triava al cap de vuit dies en una celebració que rebia el nom de *dies lustricus* (com el dels nois).

L'Onomàstica Grecollatina

L'antroponímia actual.

Com posem els noms avui dia als infants?

Aquesta decisió depèn d'uns quants factors. El més important és si es tria un nom d'orientació religiosa, o si es posa un nom laic. Bàsicament, si la família no és practicant, anat al Registre civil de l'ajuntament de la població on es resideix, i inscrivint el nadó, n'hi haurà prou, però si la família té tradició religiosa l'infant serà batejat seguint el ritual de la religió que tinguin els pares. En aquesta celebració hi participen els padrins. Aquestes persones, normalment triades en el cercle proper familiar o d'amistats, són les que garanteixen que tindran cura de l'infant en el cas que faltessin els pares. El nen rep un nom i dos cognoms, el del pare i el de la mare (aquí, a Espanya). També es poden posar noms compostos, o fins i tot, seguint costums tradicionals, poden tenir fins a tres noms. El document que acredita aquesta inscripció és el Llibre de Família.

Aquests són els termes burocràtics, però en l'elecció d'un nom també hi juguen aspectes molt personals. Els pares de la criatura, quan trien un nom, ho fan sobretot al seu gust. Possiblement discuteixen quin serà el nom depenent del sexe del futur fill i potser no es paren a pensar que aquest nom l'acompanyarà tota la seva vida i pot arribar a marcar la seva identitat. Això em porta a pensar en els noms poc apropiats, exòtics, extravagants o malsonants que poden tenir algunes criatures pel caprici d'uns pares que segueixen una moda, un personatge històric, de la televisió o del cinema o simplement un nom que en els seu moment “sonava la mar de bé”, quan van decidir batejar el seu fill.

La legislació, en aquest aspecte, té algunes limitacions com poden ser: el respecte a la dignitat i la necessitat d'evitar confusions en la seva identificació.

Antigament hi havia el costum de batejar els nadons amb el nom del sant del dia, fet que porta a l'existència de noms de gent gran molt poc comuns. Per a les noies era molt usual l'elecció del gust de la padrina o de la patrona del poble, tanmateix com les més variades advocacions marianes. Actualment es segueixen altres criteris més oberts a la idiosincràsia dels progenitors.

L'Onomàstica Grecollatina

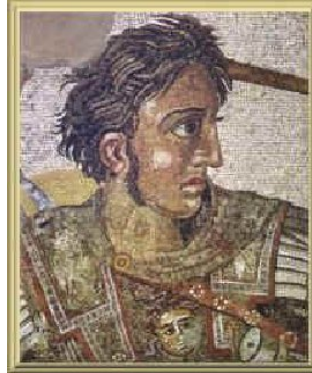
Els noms d'origen Grec.

Noms grecs:

Aleix/Alexis/Alexandre i Sandre:

Aleix I de Rússia

Alexandre Magne

Etimologia: El nom d'Aleix prové de l'adjectiu grec Ἀλέξιος (Aleksios) que aquest prové del verb Ἀλέξω (Aleksō), que vol dir defensar, per tant el significat de l'adjectiu és protector, el que defensa.

El nom Aleix, Alexis, Alexandre¹², Àlex i Sandre¹³ provenen de la mateixa arrel. En el cas d'Alexandre s'hi ha afegit el mot ἀνδρός (andrós) que significa home en grec; està en genitiu. Per tant, Alexandre és l'home que defensa.

És curiós que un nom que conté en el seu significat la paraula "home" s'hagi arribat a difondre tant que s'ha popularitzat molt com a nom femení: Alexandra, Sandra.

El nom femení d' Aleix/Alexis és: Alèxia.

La seva festivitat es celebra els dies 17 de febrer, 3 de maig, 17 de juliol. Però la variant russa Alexis es celebra el dia 12 de febrer. Però per altre banda és curiós que les variants femenines tinguin altres dies per celebrar la festivitat: Alexandra i Sandra són els dies 20 de març, 18 de maig i 27 de juliol. No obstant Alèxia té un altre dia completament diferent i no coincideix amb cap. El seu dia és el 9 de gener.

Aquest nom es va començar a posar a la Edat Mitjana per Europa, ja que es practicava el culte de Sant Aleix. Un sant que va néixer al segle IV i molt respectat per l'església ortodoxa.

¹²Del nom Alexandre també hi deriva el nom castellà Jandro.

¹³ Sandre: Popularment més conegut amb la variant castellana Sandro.

L'Onomàstica Grecollatina

Alguns personatges famosos que portin aquest nom són:

-Aleix Espargaró Villà, un pilot de moto gp.

-Alexis Mijailovich, un tsar de Rússia.

-Alexandre el Gran, fill de Filip de Macedònia, gran conqueridor d'un imperi que abastava des de Grècia fins a la frontera de l'Índia. A la seva mort, sense hereus, el territori es va repartir entre els seus generals.

Variants en diferents idiomes:

El nom Aleix, Alexis el trobem en gairebé totes les llengües europees amb diferents variants. Per exemple amb "j": Alejo, en castellà. Més nombrós és el grup amb "x":Alexu, Alexej,Alexio, Alexius i amb "s" Alexiu i Alessio. I finalment "ks" per les llengües eslaves com el rus i el búlgar: Aleksej i Oleksij.

El nom Alexandre també el trobem en gairebé totes les llengües europees amb diferents variants. Per exemple amb "ks" Aleksandër, Aleksanteri. Un dels grups més nombrós és el de la "x" Alxander, Alixandre. I en Euskera Alexandro o Alesander.

Àgata/Àgueda:

Santa Àgueda amb l'Etna al fons.

Etimologia: El nom Àgata deriva del grec ἀγαθή (agathê), femení de l'adjectiu ἀγαθός (agathós), que significa "bo"; el seu significat és "bondadosa".

El nom Àgueda i Àgata provenen de la mateixa arrel.

La seva festivitat es celebra el 5 de febrer.

La llegenda explica que era una noia siciliana de bona família que va viure el segle III. El senador Quintianus, tot aprofitant les persecucions decretades per l'emperador Deci, va voler abusar d'ella, però la noia aconseguí rebutjar-lo. Aleshores el senador va intentar amb l'ajut d'una alcavota, anomenada Afrodísia, convèncer la jove, però ella no va cedir, i ell, en venjança la va enviar a un prostíbul. Miraculosament Àgueda va conservar la virginitat i Quintianus va fer que la torturessin tot tallant-li els pits; encara més, va fer que la tiressin sobre brases de carbó. Tot això succeí a la ciutat de Catània, a l'illa de Sicília.

Un any després de la seva mort, el volcà Etna va fer erupció i els habitants de Catània van implorar Àgueda, que miraculosament va detenir la lava a les portes de la ciutat.

Des d'aleshores és una santa molt venerada a Sicília i se la invoca per prevenir els mals ocasionats pel foc, els llamps i els volcans. Arran del seu martiri també es recorre a ella en els mals de pit, els parts difícils i els problemes amb la lactància.

En general se la considera protectora de les dones i és patrona de les infermeres. En el País Basc se li atribueix una faceta sanadora.

L'Onomàstica Grecollatina

Alguns personatges famosos que portin aquest nom són:

- Agatha Christie, una escriptora britànica.
- Ágata Lys, actriu espanyola.
- Àgata Roca, actriu espanyola
- Àgatha Ruiz de la Prada, una dissenyadora espanyola.

Variants en diferents idiomes:

Aquest nom el trobem en gairebé en totes les llengües europees amb una petita alternança “g” i “gue” i les formes de la dental “t/th/d”. Àgata, Agatha, Àgueda. Però també podem trobar algunes persones que es fan dir col·loquialment Gada, o també la forma arcaica del nom, Gadea.

Respecte aquest nom també existeix, com a fet curiós, un riu que fa frontera entre Espanya i Portugal, i també una petita població de Portugal porta aquest nom, Àgueda. No obstant també hi ha unes festes (les festes de les “Àguedas”)celebrades a diferents pobles de Castella, les més conegudes les de la província de Segòvia, i consisteix que un dia a l’any les dones tenen el privilegi de manar, tot rebent el bastó de comandament de part de l’ajuntament de la població. Es fan processons, balls i bons menjars, mentre els homes són els encarregats de les tasques domèstiques.

Encara queda esmentar que hi ha un mineral considerat una pedra semipreciosa, l’àgata.

Agnès:

Santa Agnès

Etimologia: El nom Agnès prové del grec ἀγνή (hagné) que significa pura.

La seva festivitat és celebrada el dia 21 de gener en record de Santa Agnès de Roma, una màrtir romana del S.III, i en moltes més dates al llarg de l'any, el que ens fa entendre que ha degut ser un nom que han portat moltes dones dignes de ser celebrades.

Agnès, una jove romana que provenia d'una família noble, va ser màrtir durant les persecucions de Dioclecià a causa de la seva fe cristiana. La seva història no és molt clara per això hi ha diferents variants.

- La del Papa Damas I, que ens narra que Agnès va ser cremada en una foguera, on va cobrir la seva nuesa amb els seus cabells.
- La de Sant Ambrós de Milà, que ens explica que un home poderós la desitjava, però Agnès el va refusar, fet que provocà la seva condemna a mort per decapitació.
- La de Prudenci, que sembla la més creïble i la més coneguda; sembla ser que Agnès va ser condemnada a prostituir-se, tancada en una cel·la d'un dels cirks de Roma, on podia ser posseïda per qualsevol, que passés. Però ningú gosava acostar-s'hi, llevat d'un jove que, en apropar-se, un àngel el va cegar. Agnès, a través de les seves pregàries va aconseguir que el jove recuperés la visió, però va ser acusada de bruixeria i la van condemnar a ser decapitada.

És considerada la patrona de les adolescents, de la virginitat femenina, dels xicots i dels jardiniers.

L'Onomàstica Grecollatina

Personatges rellevants amb aquest nom:

-Agnès Busquets, actriu catalana. Ha protagonitzat diferents series de TV3.

-Inés Sastre, model i actriu espanyola.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees no hi ha canvis rellevants en el nom i es conserva pràcticament igual. Però sí que trobem un canvi important en l'espanyol i el portuguès: Inés i Inês respectivament.

Alícia:

Alícia en el país de les meravelles.

Etimologia:El nom Alícia prové del grec ἀλήθεια (alétheia) formada per dos mots a(sense) letheia (ocultar) ,és a dir, que no amaga res, que diu la veritat.

La seva festivitat es celebra el dia 23 de juny en record d'una santa, Alícia de Bourgotte, una dona que va dedicar la seva vida a cuidar malalts a l'hospital Santa Caterina de París.

La història més coneguda amb aquest nom és la d'un personatge literari. Una obra escrita per Lewis Carroll, "*Alícia en el país de les meravelles*"(1865).

Una vesprada d'estiu, Alícia estava asseguda en un arbre, quan de sobte va veure passar un conill tot apressat i lamentant-se de com se li havia fet tard. Alícia, en veure'l, va saltar i va córrer darrere seu, però només va veure com el conill s'amagava en el seu cau. Alícia encuriosida es va endinsar en el cau perseguint el Conill Blanc, i va arribar en un món irreal i boig, habitat per estranys personatges, obstaculitzat per un mirall impossible de traspasar. En aquesta situació se li apareix el Gat de Cheshire que li explica que només aconseguirà allò que vol si realment ho desitja de tot cor. A partir d'aquí Alícia viurà situacions molt absurdes. Quan sembla que arribarà a un grau de bogeria inconcebible, Alícia es desperta i s'adona que tot ha estat un malson. No obstant, Alícia no troba estrany que a la seva butxaca encara guardi el guant del Conill Blanc que va recollir al principi de l'aventura. I decideix deixar-lo al costat de l'arbre on aquella mateixa nit havia descobert l'entrada del cau.

Alguns personatges famosos que portin aquest nom són:

L'Onomàstica Grecollatina

-Alicia de Larrocha, gran pianista

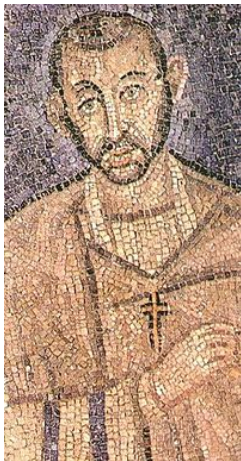
-Alicia Sánchez-Camacho Pérez, presidenta del Partit Popular Català.

-Alicia Augello Cook, més coneguda com Alicia Keys, cantant americana.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Alicia no presenta gairebé cap canvi rellevant: són molt similars entre ells.

Ambròs/Ambrosi:

Sant Ambrosi de Milà

(Mosaic trobat a la

basílica de Sant Ambrosi de Milà). Ambrosia(planta)

Etimologia: El nom d'Ambrosi prové del mot grec $\mu\beta\rho\tau\omicron\varsigma$ (*mbrotos*) que significa mortal. No obstant aquest nom porta una "A" privativa, és a dir, que aquesta lletra a principi de paraula converteix la paraula en el sentit oposat. Per tant Ambrosi significa immortal.

El nom d' Ambrosi deriva del nom Ambròs.

La seva festivitat és celebrada en diferents dies ja que depenent del sant que es tingui en compte. Els seus dies són el 7 de gener, el 16 de març Sant Ambrosi de Geòrgia el 17 de març Sant Ambrosi de Alexandria, 20 de març Sant Ambrosi de Siena, el 4 d'Abril, el 19 de Juliol, el 16 d'Agost, el 10 de Setembre, el 6 d'octubre, el 2 de novembre i el 7 de desembre Sant Ambrosi de Milà. Del que es pot deduir que va ser un nom molt difós en l'antiguitat.

En mitologia aquest nom prové del menjar dels deus la Ambrosia¹⁴, ja que significa immortal com els déus.

Personatges rellevants amb aquest nom:

-Ambrosio Spinola general espanyol que va participar en els terços de Flandes.

¹⁴ L'ambrosia és una beguda dolça pròpia dels déus, segons la mitologia grega i molt present en ella. Feia una forta olor a perfum i qui la begués es convertia en immortal, i per això era considerat un menjar diví.

L'Onomàstica Grecollatina

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Ambrosi és molt semblant, només amb petites variants: Ambrosius, Ambozi, Ambrogio, Ambroise o Ambros. Potser els més remarcables podrien ser l'euskera: Anbortsi i el rus Amvrosij.

Andreu/Andrea:

Apòstol Sant Andreu

Etimologia: El nom Andreu prové del grec *άνήρ* (anér), el seu genitiu és *άνδρός* (andrós), que significa home(gènere masculí). Per extensió, Andreu significa valent, viril.

La seva festivitat és celebrada en diferents dies del mes de gener (6,9,14), el 1,3,5 i 26 de febrer, el març, abril, maig, etc. Tots els mesos de l'any, trets juliol i desembre tenen un Andreu en el seu santoral.

Aquí ens centrarem en el que va ser el primer apòstol cridat per Jesús, germà de Pere. Una tradició molt antiga explica que l'apòstol Andreu va ser crucificat a Patràs, capital de la província d'Acaia (Grècia). El van penjar a una creu en forma de "X" i allà va estar durant tres dies, els quals va aprofitar per predicar i instruir en la fe de tots els que se li acostaven. D'aquí que quan parlem de la creu de Sant Andreu, ens referirem a la creu en forma d'aspa.

És el patró d'Alemanya, Àustria, Grècia i Rússia i de l'església ortodoxa.

Alguns personatges famosos que portin aquest nom són:

- Andreu Buenafuente Moreno, humorista,presentador,periodista,locutor i productor.
- Andrés Iniesta Luján, jugador del F.C.Barcelona.
- Andreu Rifé i Oro, arquitecte tècnic,actor, cantant i compositor català.
- Andrés Calamaro, cantant.
- Andrés Velencoso, model.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Andreu no pateix canvis molt rellevants ja que s'assemblen bastant entre ells. Però cal remarcar el nom d'Andreu que en italià és

L'Onomàstica Grecollatina

Andrea, i vindria a ser el corresponent al nom femení d'Andrea, encara que tingui un significat etimològicament masculí .

Geogràficament, el nom d'Andreu ha fet fortuna donant nom a molts llocs (per exemple la turística illa de San Andrés a Colòmbia o San Andrés de Teixido, a Galícia; indret tradicional, bressol de llegendes on es diu: "San Andrés de Teixido vai de morto o que non foi de vivo"(a San Andrés de Teixido va de mort qui no hi va anar viu), però potser podríem esmentar un de ben diferent: la “falla de San Andrés”, que és un trencament en una placa tectònica a l'estat de Califòrnia i que és la causant dels terratrèmols d'aquella zona.

Àngel/Àngela:

Escultura d'Hermes/Mercuri(el missatger dels déus) de Giambologna. Museu del Louvre, París.

Etimologia: El nom Àngel prové del grec "Άγγελος (àngelos)¹⁵ que significa missatger. El nom femení del nom Àngel és Àngela; es coneixen variants com Angie, nom també d'una famosa balada dels Rolling Stones.

La seva festivitat és celebrada en nombroses dates al llarg de l'any, però potser les més conegudes són la Verge dels Àngels, el 2 d'agost i l'Àngel Custodi, el 2 d'octubre, patró de la policia, que vetlla per nosaltres com ho fa el nostre "àngel de la guarda" .

La llegenda explica que, segons la Bíblia, els àngels són els enviats de Déu. Són esperits celestials perfectes, és a dir, que haurien d'estar entre l'home i la divinitat. En l'art se'ls sol representar com a éssers alats, encara que se'ls considera esperits purs invisibles i no haurien de tenir cap forma.

Els tres àngels més importants són els arcàngels Gabriel, que va anunciar a la Verge Maria que seria la mare de Jesús, Miquel i Rafel.

En la religió islàmica també hi ha àngels, coincidint totes dues amb l'arcàngel Gabriel/Yibrail.

Alguns personatges famosos que portin aquest nom són:

- Àngel Guimerà, escriptor, poeta i dramaturg català del S.XIX.
- Àngel Casas i Mas, presentador de televisió català.
- Angelina Jolie, actriu de cinema i televisió.

¹⁵ La "n" de Àngel prové del canvi fonètic que es produeix quan dues guturals estan juntes, una d'elles al pronunciar-la es converteix en una "n"; per tant, llegirem "ángelos"

L'Onomàstica Grecollatina

-Àngela Merkel, presidenta d'Alemanya.

-Maria Àngels Anglada, poeta, novel·lista, crítica i assagista catalana.

-Àngela Ribas i Lacasa, poeta i professora de llengua i literatura catalanes a l'Institut Sant Elm de Sant Feliu de Guíxols.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Àngel no pateix canvis molt rellevants, però si que cal remarcar que en Alemany és Engel. Com a fet coincident amb un nom català, destacaré que el nom Aniol és Àngel en polonès.

L'Onomàstica Grecollatina

Apol·lo:

Apol·lo fent una libació¹⁶. És el dibuix d'un κύλιξ (Kylīx)¹⁷. Es pot localitzar al museu de Delfos.

Etimologia: El nom Apol·lo prové del grec, però el que no s'ha sap és quin és el seu origen real. És possible que vingui del grec antic Ἀπόλλων (Apóllon), “el que mai mor”

La seva festivitat és celebrada el dia 21 d'abril. En record al Sant Apol·lo, un màrtir d'Alexandria l'any 302.

Segons la mitologia grega Apol·lo, germà bessó de Diana/ Artemis, era el déu de la brillantor del sol i la bellesa, de la medicina i de l'endevinació. A més a més dirigeix el cor de les nou Muses.

Molts dels santuaris dedicats a Apol·lo eren oracles, el més important dels quals era el de Delfos. La seva aparença és la d'un jove atractiu, sense barba i amb els cabells foscos rinxolats i cenyits per una corona de llor, amb una lira a la mà i a l'esquena un carcaix¹⁸, i també era representat amb el corb, ja que antigament un dels sistemes d'endevinació era per mitjà de l'observació del vol de les aus.

¹⁶ Una libació és un ritual religiós o una cerimònia de l'antiguitat, que consistia en l'aspersió d'una beguda en ofrena a un déu.

¹⁷ Un cilix prové del mot grec κύλιξ que vol dir copa. Aquest recipient serveix per beure vi, el seu cos es relativament poc profund i ample. S'aguanta sobre un peu i té dues nanses col·locades al costat simètricament que permet poder-lo aixecar i beure.

¹⁸ El carcaix és un estoig que serveix per guardar les fletxes de l'arc.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües recullen el nom només amb l'alternança l/ll: Apolo, Apollo, Apollón

El nom femení: Apol·lònia

Santa Apol·lònia és una verge màrtir que va patir a Alexandria(Egipte) durant un aixecament local contra els cristians. Va ser martiritzada mitjançant la violenta extracció de tota la dentadura. Per aquest fet és considerada la patrona de la odontologia.

Aquil·les/Aquil·leu

Aquil·les, baix relleu que es troba al Museu del Louvre (París).

Etimologia: El nom Aquil·les prové del grec, pot provenir de dues possibles paraules gregues, però sempre precedida per la partícula $-α$ que significa negació. A) $χεῖλος$, que significa llavi. B) $χυλός$, que significa suc. En totes dues podem arribar a la conclusió, potser una mica forçada, que Aquil·les no va ser alletat per la seva mare, la nereida Tetis, que només es va permetre fer-lo immortal. La resta de la seva criança va córrer a càrrec del centaure Quiró que el va alimentar amb el moll de l'os d'ossos, lleons i senglars. Per tant, conclourem que Aquil·les tenia un defecte als llavis perquè no va succionar la llet materna. No obstant, també podem creure que el nom $Ἀχιλλεύς$, provingui del gentilici del riu $Ἀχελῷος$ (Aqueloo).

La seva festivitat es celebra el dia 12 de maig en record d'un màrtir romà del segle I d.C. Però també es pot celebrar el dia 7 de novembre en honor d'un bisbe.

La llegenda explica que quan Aquil·les va néixer, la seva mare, la nereida Tetis, el va intentar convertir en immortal, banyant-lo en la llacuna Estígia. Però Tetis al submergir-lo l'havia de subjectar per algun lloc perquè el nen no s'ofegués. Aquest punt per on el va agafar va ser el taló. Aleshores tot el cos va ser immortal, tret del taló que era el seu punt dèbil perquè era mortal.

Aquil·les va ser un gran heroi a la guerra de Troia, però va ser traït per Polixena, germana de Paris, i d'Hèctor. Polixena i Aquil·les es van enamorar i ell li va revelar

L'Onomàstica Grecollatina

quin era el seu punt feble. Polixena li va explicar a Paris quin era el punt feble d'Aquil·les que havia matat Héctor. Paris va agafar l'arc i les fletxes i va apuntar al taló d'Aquil·les, aquest en rebre la fletxa va morir. Aquil·les és el prototipus de personatge de vida breu, però gloriosa i aquí radica la seva immortalitat.

Personatges rellevants amb aquest nom:

-Achille Lauro armador i polític italià (1887-1982). Es recorda aquest nom perquè hi va haver un vaixell de creuers de la seva companyia naval que va ser segrestat el 1985. Posteriorment, el 1994, es va incendiar i s'acabà enfonsant a l'oceà Índic

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües recullen el nom només amb l'alternança "ch", "qu" Achilles, Aquil·les. I en accepció en Euskera: Akiles.

Ariadna:

Ariadna i Dionís Tiziano National Gallery Londres.

Etimologia: El nom Ariadna prové del grec Ἀριάδνη (Ariádne) que significa molt santa, molt pura.

La seva festivitat es celebra el 17 de setembre.

El nom prové de la mitologia grega: <<El mite del Minotaure>>

Ariadna filla de Minos rei de Creta i Pasífae, es va enamorar de Teseu, el jove fill d'Egeu rei d'Atenes, quan aquest va anar a matar el monstruós Minotaure al laberint on vivia amagat. Ella va decidir ajudar-lo, però amb la condició que després es casessin i fugissin lluny de Creta. Ariadna va regalar a Teseu un cabdell de llana perquè l'anés desfent conforme anava avançant pels passadissos del laberint i així sabia tornar. Teseu va matar el monstre i van fugir, però en el camí de tornada a Atenes van fer una parada a l'illa de Naxos, i ell va abandonar Ariadna mentre dormia a la platja. No se sap ben bé perquè Teseu va abandonar-la allà, ja podia ser per ordre dels déus o perquè estimava una altre. El cas és que el déu Dionís va encertar passar pel costat de l'illa i en veure Ariadna se l'endugué cap a l'Olimp.

Alguns personatges famosos que portin aquest nom són:

-Ariadna Oltra, periodista i presentadora catalana.

-Ariadna Gil, actriu catalana.

Variants en diferents idiomes: En la majoria de les llengües europees només hi ha principalment una petita alternança amb la "d". Depenent de quin idioma no la té, és el cas del castellà Ariana, del francès Ariane, del italià Arianna i del euskera Arene que es el que més canvi rep.

Artur:

Imatge del Rei Artur.

Etimologia: El nom d'Artur prové del grec *Ἄρκτοῦρος* (Arcturos), *ἀρκτός*+*ὄραω* = (óssa + veure, vigilar) que vol dir el guardià de l'Óssa Major. Artur forma part de la cua de la constel·lació de l' Óssa Major.

La seva festivitat es celebra en diferents dies en honor de dos màrtirs: l'1 de setembre i l'1 de desembre.

La llegenda més coneguda amb el nom d'Artur és la del Rei Artur. La llegenda diu així:

<< Fa molts anys, quan Anglaterra no era més que un grapat de regnes que batallaven entre ells, va néixer el fill del rei Uther, Artur. La mare va morir poc després d'haver infantat, i el pare d'Artur el va entregar al mag Merlí perquè l'eduqués. Per poder garantir la seguretat d'Artur, Merlí no va revelar els orígens del nen. Cada dia el mag explicava al petit Artur totes les ciències conegudes i a més certes fórmules màgiques. Els anys van anar passant i el rei Uther va morir sense que ningú sabés que tenia descendència. Els nobles van anar a buscar Merlí perquè els ajudés a trobar el monarca successor. Merlí va fer aparèixer sobre una roca una espasa fermament lligada a una enclusa de ferro, amb una llegenda que deia: "Aquesta es l'espasa Excalibur. Qui l'aconsegueixi treure, serà el nou rei d'Anglaterra". Els nobles van provar sort, però malgrat els seus esforços, no van aconseguir moure l'espasa. Quan va arribar Artur per

L'Onomàstica Grecollatina

intentar treure-la, un raig de llum blanca va il·luminar l'espasa i va lliscar suaument. Els nobles no van acceptar que un simple desconegut hagués pogut tenir èxit i proclamar-se rei d'Anglaterra i es van revoltar. No va ser fins que Merlí va revelar que Artur era el fill legítim del rei Uther, que els nobles no van ser derrotats, en part, gràcies al seu valor i també ajudat per la màgia de Merlí. Per evitar que es tornés a repetir una sublevació, Artur va crear la Taula Rodona, que era una mena d'entesa formada per tots els cavallers nobles lleials al regne. Més tard es va casar amb la princesa Ginebra...però això ja és una altra història.>>

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Arthur Miller dramaturg, escriptor i guionista nord-americà (1912-2005).
- Arthur Schopenhauer, filòsof alemany (1788-1860).
- Artur Mas, economista i polític català, d'ideologia catalanista i liberal, actualment president de la generalitat de Catalunya (1956-).
- Arturo Valls, actor i presentador de televisió valencià (1975-).
- Arturo Pérez Reverte, periodista i escriptor de la saga de novel·les sobre el "Capitàn Alatriste"

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües recullen el nom només amb l'alternança "t" i "th": Arthur, Artur

Bàrbara:

Santa Bàrbara

Etimologia: El nom Bàrbara prové del grec βάρβαρα (Bárbara) que és el femení de Βάρβαρος (Bárbaros) que significa estranger. Aquest nom sorgeix a partir de la onomatopeia “bar-bar” que pels grecs era el que entenien d’altres llengües desconegudes per a ells, de aquí el significat d’estranger.

La seva festivitat es celebra el dia 4 de desembre, en record de Santa Bàrbara , una verge i màrtir cristiana del segle III d.C.

La seva llegenda ens diu que el pare de Bàrbara, Diòscor, volia preservar-la del contacte amb el món i la va tancar a una torre. Malgrat l’empresonament, ella es va convertir al cristianisme i li va oferir la seva virginitat a Déu, per això va rebutjar el matrimoni que li tenia reservat el seu pare, que quan es va assabentar, la va voler matar. Miraculosament la torre es va obrir i Bàrbara va ser transportada fins a una muntanya on dos pastors la varen veure; quan Diòscor va demanar si l’havien vist, un dels pastors va dir que no, però l’altre la va traïr i a l’instant va quedar petrificat, i el seu ramat va convertir-se en llagostes.

Portada davant del prefecte de la província, Martinià, va ser torturada, però va seguir fidel a la seva fe. Cada nit, la seva cel·la s’il·luminava i era curada de les ferides que havia patit a la tortura. Finalment va ser decapitada pel seu propi pare. Com a càstig un llamp el va matar.

L'Onomàstica Grecollatina

Es sol representar Santa Bàrbara amb una torre amb tres finestres que volen significar la Santíssima Trinitat. Tanmateix porta una corona que està formada per aquesta torre, tan lligada a la seva existència. En altres imatges apareix amb una espasa, amb la que va ser decapitada, un calze, que representa la seva conversió al catolicisme i una branca de palma que representa el martiri.

El llamp que va fulminar son pare fa que sigui relacionada amb els explosius i així és la patrona dels miners i dels canterers i se la invoca en les tempestes.

El dipòsit d'explosius d'un vaixell de guerra s'anomena "la santabàrbara".

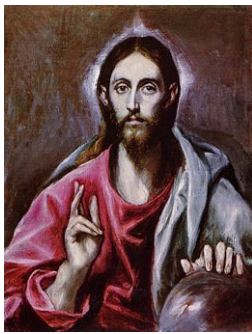
Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom es manté igual excepte el francès que és Barbe i l'euskera que és Barbare.

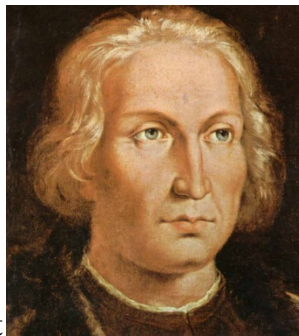
En ser un nom exclusivament femení, algunes dones famoses que porten aquest nom són:

- Bàrbara Rey, actriu espanyola
- Bàrbara Streisand, actriu i cantant nordamericana
- Bàrbara Hendricks, cantant d'òpera i jazz de nacionalitat americana
- Bàrbara de Bragança, infanta de Portugal (1711-1758)

Crist/Cristòfor/Cristià/Cristina:

Crist

Cristòfor

Colom

Infanta Cristina de Borbó

Etimologia: Els noms Crist, Cristòfor, Cristià i Cristina provenen del grec Χριστός (*christós*), que significa ungit. La unció és un ritual que confereix una dignitat o consagració a la persona que rep una senyal –creu o altra- feta amb oli o altre unguent, generalment perfumat. En el nom Cristòfor, la paraula Χριστός va unida a φeros (phoros) que significa portar, és a dir, que significa el portador de Crist. Sant Cristòfor és un sant molt popular: en moltes esglésies la seva representació ens apareix en alguna pintura mural de considerable grandària portant Jesús damunt les seves espatlles. Els noms de Cristià i Cristina signifiquen seguidors de Crist, o si ens atenim estrictament a l'etimologia: “ungits”.

Les seves festivitats són celebrades:

- Crist: el 25 de desembre, data tradicional del seu naixement.
- Cristòfor: els dies 20 i 27 de juliol, 20 d'agost, 31 d'octubre i 1 de desembre
- Cristià: el 11 de novembre
- Cristina: els dies 18 de gener, 13 de febrer, 24 de juliol, 11 d'agost i 15 de desembre

La història més coneguda d'aquest noms és la de Crist.

Segons la tradició jueva, Crist era un dels noms que s'aplicava als sacerdots, reis i profetes, ja que havien d'estar ungits amb el nom de Déu. Així mateix és el nom amb el que es denomina el Messies. Els seguidors de Jesús de Natzarèt, considerant que ell era el Messies promès, li van aplicar aquest títol al seu líder, anomenant-lo Jesúscrist.

De santes o beates amb el nom de Cristina n'hi ha unes quantes:

- Cristina de Pèrsia (†559), verge i màrtir
- Cristina de Termonde (s. VII), santa
- Cristina de Makgate (†1160), monja
- Cristina de Bolsena (s. IV), verge i màrtir
- Cristina de Osma (s. III), verge i màrtir

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Cristòfor Colom, navegant, cartògraf, almirall, virrei i governador general de les Índies al servei dels Reis Catòlics.
- Infanta Cristina de Borbó i Grècia, germana de l'actual rei d'Espanya
- Christina Aguilera cantant, productora i actriu.
- Cristian Tello i Herrera, ex jugador del F.C.Barcelona.
- Tina Turner, cantant de rock nord-americana.
- La veïna població de Sant Cristina d'Aro, pertanyent a la Vall del riu Ridaura, és una de les més conegudes per a nosaltres que porten aquest nom, però podem citar-ne d'altres, com per exemple:

- Santa Cristina a Grado, Asturias
- Santa Cristina a Pola de Lena, Asturias
- Santa Cristina de Valmadrigo a León
- Santa Cristina del Páramo a León
- Santa Cristina a Lugo
- Santa Cristina a Ribadavia, Lugo
- Santa Cristina a A Veiga, Lugo
- Santa Cristina da Ramallosa a Pontevedra
- Santa Cristina de Cobres a Pontevedra

Santa Cristina de Veia a Pontevedra

Santa Cristina de la Polvorosa a Zamora

Santa Cristina de Nemenzo a A Coruña

Noms que, com podem observar, pertanyen geogràficament a la zona nord d'Espanya, on aquesta santa té força renom.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees la alternança més rellevant és la de la “C”/“Ch” i la “f”/“ph”. Christophe en francès i Christophorus en alemany; en el cas del castellà i l'euskera aquesta “f” es converteix en una “b”: Cristóbal i Kristobal.

Amb el nom de Cristina també la alternança més rellevant és la de la “C”/“Ch”/ “K” Christine. I el canvi més notable és en l'euskera que és: Kistiñe.

Existeixen diminutius com Cris o Tina i també és un nom que té masculí: Cristino.

Damià:

Sants Cosme i Damià

Etimologia: El nom Damià prové del adjectiu Δαμιανός (Damianós) que significa domador, que prové del verb δαμάζω (damátzo), domar. Per tant el nom significa domador o dominador.

La seva festivitat és celebrada els dies 12 de febrer, 12 o 15 d'Abril, 26 de Maig, 26 i 27 de Setembre.

La història més coneguda és la dels germans Cosme i Damià d'origen sirí. Dos germans metges que treballaven curant la gent, sense cobrar. Van ser torturats i cremats vius, però com que van sobreviure els van decapitar per ordre de l'emperador Dioclecià al voltant de l'any 300 d.C. Les seves relíquies es troben en l'església que porta el seu nom, a Roma.

Són els patrons dels nens, els cirurgians, farmacèutics, metges i treballadors de balnearis.

Personatges rellevants amb aquest nom:

-Damià Abella i Pérez, jugador de futbol del CA Osasuna.

Existeix una fundació "Cosme y Damián" (Bogotà, Colòmbia) on es fa donació d'ossos i teixits.

Variants en diferents idiomes:

Aquest nom, en les llengües més importants d'Europa, pateix alguns canvis consonàntics com és el cas del francès Damien, on s'afegeix la "n", com en el castellà, i es tanca la vocal final "a" en "e". En el cas de l'italià, fent referència al nom castellà

L'Onomàstica Grecollatina

Damián, s'afegeix una "o" final: Damiano. I en el cas del portuguès, on s'elimina la "n", Damião. I en el cas de les llengües de la Península Ibèrica, com el gallec i l'euskera, el nom també presenta alguns canvis; en el cas del gallec pot ser: Damián igual que el castellà, o Damiam. I en el cas de l'euskera és Damen.

Elena/Helena:

Detall del cap d'Elena/Helena de Troia, en un crater¹⁹ de figures vermelles. Es pot trobar al museu del Louvre de París.

Etimologia: El nom Elena/Helena prové del grec Ἑλένη(Heléne) que significa torxa. Una altra possibilitat és que procedeixi del gentilici dels habitants de Grècia, en grec, anomenats “hel·lens” perquè el seu país és l'Hèl·lade i el seu fundador va ser l'heroi Hel·le. Així voldrà significar “d'origen hel·lènic”, en definitiva, grega.

La seva festivitat es celebra el dia 18 d'agost en record a la mare del emperador Constantí.

La llegenda més coneguda amb aquest nom a la mitologia grega és:<<el rapte d'Elena/Helena de Troia>>.

Elena/Helena era la muller del rei Menelau d'Esparta; era filla de Leda i Zeus, el qual havia seduït Leda sota la forma d'un cigne, el mateix dia que Tindàreu, el seu espós, tornava a casa.

Paris, fill del rei de Troia, va dirigir-se a Esparta, després de concedir el guardó de la dea més bella a Afrodita, i es va presentar com a amic al palau de Menelau, que el va acollir amb tots els honors deguts a un hoste. Però Paris, traint la seva hospitalitat, va seduir Elena/Helena, seguint els consells de la deessa de l'amor. Els dos joves van escapar cap a Troia. Quan hi van arribar, els troians van acceptar-la sense cap problema, tanta era la seva bellesa, que no es van poder oposar a la seva presència. Però aquest rapte va ser el desencadenant de la guerra de Troia, ja que Menelau no va acceptar aquell fet en contra del seu honor.

¹⁹ Crater: Atuell gran per barrejar el vi amb aigua

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Santa Helena de Constantinoble (Drepanum, 248 – 329) primera esposa de Constanci Clor i mare de l'emperador Constantí I el Gran. Es féu cristiana a petició del seu fill i va fer una peregrinació a Terra Santa on suposadament va descobrir el sepulcre de Crist amb un tros de la creu, amb la qual se la sol representar. Els escriptors eclesiàstics posteriors la van elogiar i van aconseguir la seva canonització.

-Helena García Melero, presentadora de TV3.

-Helena Rakosnik, dona del president Artur Mas.

-La infanta Elena de Borbó.

-Helenio Herrera: futbolista franco-argentí i un dels entrenadors més destacats del món a les dècades dels 50, 60 i 70.

Existeix l'illa de Santa Helena, capital Jamestown, a l'Atlàntic sud. Napoleó Bonaparte va acabar la seva vida a l'exili a Santa Helena.

Santa Helena de Rodes és una església propera al monestir de Sant Pere de Rodes, al municipi de Port de la Selva (Alt Empordà).

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Elena/Helena no presenta grans canvis fonètics. En català s'accepta el nom amb "h" i sense. Però sí que cal remarcar que en anglès és Ellen o Helen, en basc Elene, i en francès Hélène.

Espàrtac:

La caiguda de Espàrtac

Etimologia: El nom de Espàrtac prové del grec Σπάρτακος (Spártakos) que fa referència a la ciutat de la Tràcia, Esparta. Per tant el significat del nom és el gentilici de Esparta, Espàrtac.

La seva festivitat és celebrada el 22 de desembre.

La llegenda més coneguda que el protagonista es digui Espàrtac és la història de la tercera guerra servil del S.I a.C.

Espàrtac fou un gladiador presoner de la regió de Tràcia. Va haver-hi una revolta dels esclaus per poder ser lliures, i ell va ser el líder del fracassat alçament dels esclaus, contra la República de Roma.

Espàrtac, amb el seu exèrcit d'esclaus, de pastors... es dirigia cap a l'Apúlia perquè volia salpar cap a Tràcia. Però Cras amb el seu exèrcit romà el va atacar per l'esquena. Espàrtac, també pel cansament dels seus homes no volia establir batalla. Finalment va tenir que acceptar la batalla. Espàrtac va matar el seu cavall, dient que si guanyava tindria tots els cavalls que volgués, però que si perdia no volia caure a la temptació de fugir. Iniciada la batalla, Espàrtac va matar alguns soldats romans però estava tan ple de ferides que el seu cos no va ser trobat. Alguns del seu exèrcit van fugir. Després de la batalla, els legionaris van alliberar 3.000 presoners. Però la represàlia dels romans van ser cruels, 6.000 seguidors de Espàrtac van ser crucificats al llarg de la Via Àpia, Cras no va donar mai ordres de despenjar els cossos i els viatgers van estar forçats a

L'Onomàstica Grecollatina

observar-los durant anys, perquè servis així d'escarment per si algun esclau se li passava per el cap fer una altre revolta.

No obstant cal remarcar que la ciutat de Esparta va ser qui va iniciar la guerra de Tròia, també va participar en la guerra de les Termòpiles, aquesta guerra ha estat bastant coneguda gràcies a la pel·lícula 300, on narra la història de 300 espartans declarant la guerra als perses.

Personatges rellevants amb aquest nom:

-Espàrtac Peran, presentador de Tv3.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Espàrtac pateix alguns canvis remarcats ja que en moltes llengües aquesta "E" inicial desapareix i s'inicia amb "S". A més a més se li afegeix "us/o" al final del nom. Per exemple en alemany, anglès, francès... quedaria Spartacus, i en italià, castellà i portuguès Spartaco/Espartaco/Espártaco.

Esteve/Estefania:

Esteve I de Hongria.

Etimologia: El nom de Esteve prové del grec Στέφανος (Stéfanos) que significa corona.

Per tant en relació a la corona és el victoriós, el bon coronat.

La seva festivitat és celebrada en diferents dies 8 i 3 de febrer, 13 i 29 de març, 1,11,17 i 27 d'abril,2,6,9 d'agost,14 de setembre,21 de novembre i 26 de desembre.

En quant al nom Estefania 2 i 16 de gener i el 26 de desembre.

La seva llegenda explica que és considerat el primer màrtir cristià. Es un dels pocs sants, sense contar els apòstols i la família de Jesús, és un dels pocs que surt nomenat al nou testament. Esteve va ser un dels set escollits pels apòstols poc després de la mort de Jesús, amb la funció de diaca²⁰ per gestionar els béns comuns i repartir almoines entre les vídues dins l'economia de l'església. El missatge d'Esteve va ser considerat una agressió a la Llei i se'l va acusar de dir paraules blasfemes contra Moisès i contra Déu. Fet que va acabar davant el Sanedri²¹ i allà va fer un discurs fora de lloc i va ser el fet per el qual l'acabarien matant. El van portar a les afores de Jerusalem i allà el van apedregar. Finalment el varen lapidar.

El nom en femení és Estefania.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

²⁰ És un home que ha rebut el primer grau del sagrament de l'ordre sacerdotal per la imposició de les mans del bisbe.

²¹ Era una assemblea formada per 23 representants i jutges de la llei jueva a qualsevol ciutat d'Israel

L'Onomàstica Grecollatina

- Stephen W. Hawking, físic anglès.
- Esteve Soler, periodista català.
- Stevie Wonder, cantant americà
- Esteban Félix Granero Molina, jugador de futbol del Reial Societat.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees la “E” es perd i queda només la “S”. Per exemple es el cas del alemany: Stefan, del francès Étienne, Stephane, del anglès: Stephen, steven, steve i del italià: Stefano. En el cas del euskera la “b” es converteix en una “t”, la “s” en una “x” i la “e” en una “i”: Estepan, Ixtebe, Extiban. En el portuguès i el gallec se’ls hi afegeix una “o” Estêvão i Estevo.

En les variants femenines:

Estéfana, Stéphanie en francès, Stefanie i Steffi en alemany, Stephanie, Fannie i Fanny en anglès.

Eulàlia/Laia:

Santa Eulàlia de Barcelona.

Planta del

gènere anomenat “eulàlia” de la família de les gramínees (miscantus).

Etimologia: El nom Eulàlia prové del grec Εὐλαλέω (Eulaleo), paraula composta per dos mots: Εὐ que significa bé i λαλέω que és un dels verbs que en grec signifiquen parlar o més ben dit “xerrar”. Per tant el nom significa “la que parla o xerra bé”.

La seva festivitat és celebrada el 12 de febrer.

La llegenda de Santa Eulàlia narra que va ser una noia originària de l'actual zona de Sarrià, als afores de la Barcelona romana, del final del S.III. Va ser educada en el cristianisme i a l'edat de tretze anys, durant la persecució de Dioclecià contra els cristians, la qual va dur a terme el prefecte Decià, Eulàlia no va voler renunciar a la seva fe. Aleshores va ser condemnada a patir diferents turments, fins que, en veure que no volia abandonar la seva fe, va ser condemnada a morir a la creu en forma d'aspa.

Segons la tradició, la noia va patir tantes tortures com anys tenia, és a dir, tretze. Va ser fuetejada, se li va estripar la carn amb garfis, van posar-li els peus sobre brases roents, li van tallar els pits, li van fregar les nafres amb pedra tosca, van aplicar-li oli roent a les ferides, la van ruixar amb plom fos i la van llançar a una bassa de calç. A més, va ser ficada en una bóta plena de vidres que van fer rodolar, va ser cremada a la foguera, tancada amb puces perquè la piquessin i, finalment crucificada completament nua. La llegenda vol, que per preservar la seva nuesa, la jornada en què fou clavada a la creu caigués una nevada que va “vestir” el seu cos de blanc i, en morir, l'ànima de la noia, en forma de colom blanc, va sortir de la seva boca.

L'Onomàstica Grecollatina

Paral·lelament es coneix una altra santa Eulàlia a Mèrida que vol ser la santa original, passant a ser l'Eulàlia de Barcelona una figura inventada. Ambdues poblacions volen tenir raó: a Mèrida hi ha una capella edificada sobre el lloc on va rebre martiri i a Barcelona hi ha un carrer anomenat “Baixada de Santa Eulàlia” on es diu que va baixar rodolant dintre de la bóta plena de vidres. A Barcelona, Santa Eulàlia n'és la patrona.

Podem concloure opinant que és un cas de desdoblament de personalitat hagiogràfica.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Laia Sanz i Pla-Giribert, esportista catalana.
- Laia Ferrer, periodista de catalana.
- Eulàlia Vintrò, política catalana i professora de grec de l'U.B.

Actualment és més difós el diminutiu Laia que no pas el nom sencer, Eulàlia.

El nom del gènere va ser posat en honor de l'artista botànica Eulalie Delile.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Eulàlia no presenta cap modificació rellevant però si que cal remarcar que en francès, anglès i alemany, el nom no acaba amb “a” sinó que acaba en “e”, és a dir, Eulalie. A Astúries és conegut el nom amb les variants Olaya o Santolaya i per Castella es troben poblacions amb el nom d'Olaja.

Felip:

Imatge d'argent del sant, que en cobreix el cos incorrupte, a l'altar de la Chiesa Nuova de Roma

Etimologia: El nom Felip prové del grec Φιλίππος (Philippos) format per les paraules φίλος (philos) que significa amic i ἵππος (hippos) que significa cavall. Per tant el significat del nom és “que estima els cavalls, amic dels cavalls”.

La seva festivitat es celebra el febrer, abril, de maig, juny, juliol, agost, setembre, octubre en diferents dates.

Sant Felip Neri va néixer a Florència i morí a Roma on va viure durant el segle XVI. Va ser sacerdot i va crear la Germandat del Petit Oratori, fet que li suposà una breu persecució religiosa en haver estat denunciat com a creador de noves sectes.

A Espanya, sis dels reis espanyols han portat el nom de Felip. Felip I de Castella conegut com <<el Bell>>, Felip II de Castella conegut com <<el prudent>> és el més famós ja que era fill del emperador Carles V, que és amb qui l'imperi espanyol va arribar a la màxima expansió. Felip III de Castella anomenat <<el pietós>>, Felip IV de Castella anomenat <<el gran o rei Planeta>> que va regnar durant la Guerra dels Trenta Anys. Felip V conegut com <<l'animós>>, era el cinquè Felip de Castella i IV d' Aragó; de procedència francesa, era conegut com Felip d'Anjou>>. El seu inici de regnat està lligat a la Guerra de Successió Espanyola. I per últim l'actual rei Felip VI d'Espanya (Príncep de Girona, Viana i Astúries, comte de Cervera, duc de Montblanc i senyor de Balaguer).

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Filip de Macedònia, pare d'Alexandre el Magne
- Felipe González, expresident del govern espanyol.

L'Onomàstica Grecollatina

- Felipe Massa, pilot brasiler de Fórmula1.
- Philipp Lahm, futbolista alemany.
- Philip Seymour Hoffman, actor nordamericà, mort recentment.
- Phil Collins, cantant, compositor, baterista, pianista i actor britànic.

Al barri gòtic de Barcelona hi ha la placeta de Sant Felip Neri, amb una font al mig, el Museu del calçat, una escola i l'església barroca dedicada al sant. A la paret d'aquesta església encara es poden veure les restes de la metralla d'una bomba llançada per l'aviació durant la Guerra Civil Espanyola.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees la lletra “f” passa a ser una “ph”, a causa del seu origen grec. Amb aquest mateix raonament, en francès Philippe conserva la doble “p” que procedeix de ἵππος. Només en català i castellà s’ha obert la “i” en “e”. Euskera: Pilipa, gallec: Filipe, anglès: Philip i l’abreujament Phil, italià: Filippo, Portuguès: Filipe.

Gregori:

Sant Gregori el Gran

Sant Gregori

Taumaturg

Etimologia: El nom de Gregori prové del adjectiu, Γρηγόριος (Gregórios) que significa vigilant, prové del verb γρηγορέω (gregoréo) que significa vigilar.

La seva festivitat és celebrada en diferents dies de l'any però el més conegut és el del dia 3 de setembre, en record del papa Gregori el Gran.

Sant Gregori el Gran o Magne és un dels quatre pares de la església occidental (Sant Ambrosi, Sant Agustí i Sant Jeroni) i doctor de l'església. Va néixer a Roma i hi va viure entre els segles VI i VII. Va ser el papa número 64, efectuant grans obres pietoses i desenvolupant la doctrina de l'existència del purgatori, com a lloc de trànsit de les ànimes abans d'entrar al cel. Però potser és més conegut per la remodelació musical eclesiàstica que porta el nom de "cant gregorià".

També es coneix un altre sant Gregori, originari de la Capadòcia (Turquia), anomenat Taumaturg, pels miracles i prodigis que va protagonitzar. Era un bisbe que amb el seu bàcul va aturar el curs d'un riu que amenaçava inundar una ciutat o també va fer apartar una muntanya per erigir una església. Es té notícia de què va ser testimoni d'una de les primeres aparicions de la Verge Maria. Les seves relíquies es conserven a Itàlia (Staletti) on la llegenda local diu que el cos del sant, llençat al mar en una caixa de plom, va arribar a la platja portat pels àngels.

L'Onomàstica Grecollatina

Un dels personatges més conegut amb aquest nom és Grigori Iefimovitx Rasputin. Va tenir una gran influència sobre la família Romànov, sobretot amb la tsarina Alexandra. El van assassinar el príncep Fèlix Iusúpov i el cosí del tsar el gran duc Demetri de Rússia a Sant Petersburg.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Gregori Nazianzé, sant , bisbe i teòleg.
- Gregorio Marañón, científic, metge, pensador. L'Hospital General Universitari de Madrid porta el seu nom.
- Gregor J. Mendel, va enunciar les lleis de l'herència genètica, conegudes com "les lleis de Mendel".
- Gregor Samsa, protagonista fictici de la novel·la "La Metamorfofi" de Kafka

Variants en diferents idiomes:

En algunes de les llengües europees el nom Gregori no té canvis rellevants, és a dir, en la gran majoria és com el castellà, Gregorio. Però sí cal dir que, en alemany el nom és Gregor o Gregorius. En francès Grégoire. En anglès Gregory, Greg, Gregg. En rus Grigori o Grigor. En espanyol hi ha un hipocorístic, Goyo.

A Barcelona trobem una església de forma circular, dedicada a Sant Gregori Taumaturg, en la plaça del mateix nom.

Hi ha un poble de la província de Girona que es diu Sant Gregori. A aquest municipi, tocant a la ciutat de Girona, pertany l'Hospital Trueta i curiosament era on estaven registrats més nadons de tota la província.

Hèctor:

Hèctor i Cassandra.

Etimologia: El nom Hèctor prové del grec, (Héktor) del verb que significa tenir, posseir... Per tant el nom en un principi significava posseïdor, però amb els anys a canviat de verb i es creu que ve del verb que significa educar.

La seva festivitat es celebra el dia 9 d'octubre en record a un màrtir argentí.

La història més coneguda amb el nom d'Héctor és la de "La guerra de Troia".

Héctor s'enfronta a Pàtrocle, l'amic més fidel de Aquil·les, va demanar-li les seves armes i els seus homes perquè els combatents d'un i altre bàndol creguessin que Aquil·les tornava a lluitar. La figura que semblava Aquil·les va donar ànims als aqueus i va espantar als troians, de manera que aquests van anar retrocedint tot i els esforços de Hèctor. Al assemblar-se tant a Aquil·les que només Hèctor li va poder barrar el pas, quan estaven a punt d'entrar a Troia. Però Pàtrocle, ja fatigat de la forta lluita, que va caure sota l'espasa de Hèctor.

Quan Aquil·les es va assabentar de la mort de Pàtrocle, que va cridar amb tant de dolor que va espantar als troians que es disputaven el cos de Pàtrocle. Va estar tota la nit plorant i jurà una venjança sanguinària contra Hèctor i els troians. Quan Aquil·les es va dirigir cap a les portes de Troia, Hèctor va fugir corrent al voltant de Troia. Aquil·les i Hèctor van fer tres voltes a les muralles, fins que Hèctor es va aturar, disposat a lluitar. Aquil·les va clavar la seva llança en el coll del seu enemic. I encara no satisfet de la seva venjança amb la mort de Hèctor, va lligar els peus d'aquest al seu carro i el va

L'Onomàstica Grecollatina

arrossegar al voltant de la ciutat tres vegades, davant la mirada horroritzada de la seva família.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees, el nom Hèctor es mantén igual. Però hi ha alguna excepció com és el cas del alemany, l'italià, el portuguès i l'euskera. Hektor, Ettore, Heitor i Etor respectivament.

Irene/Ireneu:

Santa Irene

Etimologia: El nom Irene prové del grec Ειρήνη, que significa pau.

La seva festivitat és celebrada en diferents dies de l'any però el més celebrat és el dia 20 d'octubre, en record de Santa Irene de Portugal.

Aquesta noia va ser una jove màrtir de l'època visigoda (cap el segle VII) que va viure a la població de Tomar. Va ser morta d'un cop d'espasa per un amant despitat. El seu cos va ser llençat al riu Tajo i les seves despulles van ser recuperades miraculosament.

Segons la mitologia grega, Irene era filla de Zeus i Temis. Formava part de les tres Hores Ὅραι, (Euriòmia, Dike i Irene). Les Hores eren tres deesses que controlaven el cicle de les estacions, el clima i la vida. Hi ha dues generacions d'Hores la primera, formada per Tal·lo o Tàl·late, Auxo o Auxèsia i Carpo o Xarpo, però les que ens interessen més són les de la segona generació. Aquestes ja no regulen les qüestions relacionades amb el clima, sinó que són deesses de la llei i l'ordre, que mantenen l'estabilitat de la societat i són adorades a les polis d'Atenes, Argos i Olímpia com a protectores dels estats.

- Eunòmia, que en grec significa ordre, era la deessa de la llei i la legislació.
- Dike, que en grec significa justícia, era la deessa de la justícia moral. Governava la justícia entre els humans; la seva mare, Temis, era l'encarregada de la justícia divina.

- Irene era la personificació de la pau i la riquesa. Habitualment era retratada com una jove bonica que duia una cornucòpia²², un ceptre i una torxa.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

-Irene Rigau i Oliver, consellera d'ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

-Irene Gutiérrez Caba, actriu espanyola, va interpretar “La casa de Bernarda Alba”.

-Irena Sendler, una infermera polonesa durant la II Guerra Mundial, coneguda com “l'àngel del Gueto de Varsòvia”. Va inspirar la pel·lícula Irena Sendler.

-Irene Rigall, periodista catalana desapareguda.

-Ireneu Segarra, músic català i director de l'Escolania de Montserrat. Va escriure llibres de llenguatge musical, utilitzats a l'escola de música de Sant Feliu de Guíxols pels alumnes de grau elemental.

- Santorini és una de les illes Cíclades al mar Egeu. El seu nom és d'origen italià (Santa Irene), perquè en grec se la coneix com θήρα (Thera). És una illa d'origen volcànic.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Irene es manté igual. Excepte en rus que és Irina. El nom en francès porta accent obert: Irène. A Galícia i Portugal existeix la variant Íria, de la qual coneixem la població d'Íria Flàvia, parròquia propera a Padrón.

²² Cornucòpia: Mirall de marc ornamentat i daurat, basat en el tema clàssic del corn de l'abundància.

Jacint/Jacinta/Cinto/Cinta:

La mort de Jacint

Planta Jacint Jean

Broc Museu Chièvres. Poitiers

Etimologia: El nom de Jacint prové del grec Ἴακινθος (Iakinthos), que significa el nom de la flor, Jacint.

El femení d'aquest nom és Jacinta, però és més utilitzat l'hipocorístic Cinto/Cinta.

La seva festivitat es celebra en diferents dies de l'any, però el més important és el 17 d'agost.

Segons la mitologia grega, Jacint era un jove i amic íntim del déu Apol·lo, fill de Clio i Piero, rei de Macedònia. Apol·lo i ell s'estimaven molt i passaven moltes hores jugant o practicant el tir amb l'arc. Un dia fent pràctiques de llançament de disc, Apol·lo, desafortunadament, va ferir a Jacint donant-li un cop amb el disc al cap. El déu, en veureu-ho, es va posar pàl·lid i va anar a ajudar-lo abans que caigués a terra. Com que no va poder evitar la seva mort, va decidir convertir-lo en flor. Aquesta flor és semblant a un lliri, i porta el nom de Jacint.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Jacint Verdaguer, poeta català del S.XIX.
- Jacinto Benavente, escriptor castellà del S.XX

L'Onomàstica Grecollatina

Variants en diferents idiomes:

En les llengües europees el nom Jacint presenta les diferents variants fonètiques de l'esperit aspre del grec original: és a dir, l'aspiració apareix com a "J", "H", "G", depenent de les llengües. En francès el nom és : Hyacinthe. En anglès i alemany Hyacinth i en italià: Giacinto.

Les variants en femení en anglès és Jacinda, Jacinth, Sindy. En italià Giacinta i en alemany i també en anglès és Hyacinthe.

Jordi/Jordina/Geòrgia/Georgina:

Imatge de la llegenda de Sant Jordi.

Etimologia: El nom Jordi prové del grec, γεώργος (Georgos) que està format per γῆ(ge) que significa terra i ἔργον(ergon) treball. Per tant el nom significa aquell que treballa la terra.

El nom en femení és Jordina però també Geòrgia o el seu diminutiu Georgina o Gina.

La seva festivitat és celebrada el dia 23 de Abril, en record a Jordi, fill de Diòspolis i Policrònia, segons la Bíblia.

La llegenda catalana de Sant Jordi ens narra així la seva gesta:

“El cavaller Sant Jordi va ser l’heroi d’una gesta cavalleresca, sorgida als voltants de la vila de Montblanc.

Diuen que als voltants de Montblanc hi vivia un monstre ferotge i terrible, que posseïa les facultats de caminar, volar i nedar, i que tenia un alè tant pudent que enverinava l’aire i produïa la mort de tots qui el respiraven. Era temut per tota la gent de la contrada. La gent va decidir donar-li cada dia una persona que li serviria d’aliment, i així no hi hauria cap problema, ni faria destrosses al poble. Com que ningú volia ser devorat per aquell monstre, van decidir fer un sorteig entre tots els veïns de la vila. Així durant un temps van viure amb relativa tranquil·litat. Un dia la sort va voler que fos la filla del rei qui li toqués anar amb el monstre. Molts ciutadans es varen oferir per substituir-la. Però el rei, ple de dol, va decidir que ella també era una ciutadana com tota la resta, així doncs la princesa va haver d’anar amb el monstre. Va començar a caminar

L'Onomàstica Grecollatina

cap a la cova quan de sobte es va presentar un jove cavaller cavalcat en un cavall blanc i una armadura tota daurada i lluent. La princesa li va dir que se'n anés corrents que hi havia un monstre que el devoraria si el veia. Ell va dir-li que no patís, que ell havia vingut expressament a lluitar contra aquell monstre, per matar-lo i alliberar la ciutat de Montblanc del perill d'aquell monstre.

El monstre es va presentar i va horroritzar a la princesa però va omplir de goig al cavaller Sant Jordi que el va malferir, el va lligar pel coll i li va donar la corda a la donzella perquè el poble veiés que estava derrotat. El rei va voler casar la seva filla amb el cavaller, però Sant Jordi va dir que no la mereixia, que ell havia anat allà per una revelació divina. Així doncs quan va acabar de dir-ho va desaparèixer igual que havia aparegut”.

La tradició vol que existís a la Capadòcia, Turquia, un soldat romà que es va convertir al cristianisme i que va ser martiritzar perquè no va renunciar a la seva fe. Curiosament també se'l venera en la religió islàmica. No obstant, la seva historicitat no és fiable i se'l considera més llegendari que històric.

Sant Jordi és el patró de Catalunya, d'Aragó, de Càceres i d'Anglaterra.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Jordi Pujol, ex president de la generalitat de Catalunya.
- Jordi Cruz, presentador del programa Art Attack.
- Jorge Lorenzo, pilot de moto Gp.
- Jordi de Sant Jordi, poeta del S.XV.
- George Clooney, actor de cinema i televisió.
- Gorka Otxoa, actor basc.
- Giorgio Armani, dissenyador de moda italià.

L'Onomàstica Grecollatina

Variants en diferents idiomes:

Aquest nom presenta diferents variants ja dins la mateixa península Ibèrica: En aragonès és Chorche. En asturià Xurde. En basc Gorka, Jurgi, Jurtzi. I en Galleg: Xurxo.

En les llengües europees el nom és bastant semblant. Per exemple en alemany és Jörg o Georg. En francès és Georges, Jorioz (a Saboya), Jore (a Normandia) i els diminutius són: Jojo i Zizi. En anglès George, Jorin, Yorick i els seus diminutius són Geordie, Geordi, Georgie. En italià trobem Giorgio, Iorio i els seus diminutius Gino i Giorgino.

Melissa:

Zeus alimentat per Melissa i

Amaltea.

Planta Melissa

Etimologia: El nom de Melissa prové del grec ἡ μέλισσα ης (abella o mel). Per tant el seu significat és dolç com la mel o simplement mel.

La seva festivitat té dos dies de celebració. Però sembla a ser que la més usual és la del 15 de setembre, en record a Melitina, una màrtir de Tràcia que va viure durant el S.II.

La seva història ens explica que Melissa, filla del rei de Creta, Melisseu i les seves dues germanes Ida i Amaltea van ajudar Zeus a fugir del seu pare Cronos. Varen portar el petit déu a una cova de la muntanya anomenada Ida, a l'illa de Creta. El varen alimentar de llet d'Amaltea i mel de Melissa. Així va ser com Melisseu va convertir Melissa en la primera sacerdotessa de la deessa Rea. També podem trobar Melissa com a sacerdotessa de Demèter. Aquesta dea la va castigar fent que del seu cos sortissin abelles.

El nom de Melissa és més utilitzat en el món anglosaxó que en l'àmbit de les llengües romàniques, malgrat el seu origen grec. Melissa, però no he trobat personatges rellevants amb aquest nom, tret d'alguna actriu americana. Amb la variant Melina, podríem esmentar l'actriu Melina Mercouri que va ser ministra de cultura grega.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Melissa no presenta cap canvi significatiu, però si cal esmentar que en espanyol, anglès, francès, alemany, grec i italià existeixen unes variants que es basen en l'arrel Melissa: *Melitina, Millicent o Melinda, Mélisande/Melina o Méliza, Melitta.*

Cal també remarcar que existeix una planta que es diu melissa, que es caracteritza per l'olor de llimona que desprenen les seves fulles.

Mònica:

Santa Mònica d'Hipona.

Etimologia: El nom de Mònica prové del grec $\mu\acute{o}\nu\omicron\varsigma$ -η -ov , que significa sol. Per tant el nom significa que li agrada la solitud.

La seva festivitat és celebrada en diferents dies de l'any, però el més conegut és el dia 27 d'agost, en record de l'esmentada Mònica d'Hipona.

La llegenda explica que Mònica, nascuda el segle IV a Hipona, a l'actual Algèria, va ser educada pels seus pares en la religió cristiana. Va ser casada amb un home més gran i pagà anomenat Patricius (Patrici), amb qui va tenir tres fills, el més conegut dels quals fou Agustí. El tres fills varen ser educats en la religió cristiana, però Agustí decidí anar a Roma per ensenyar retòrica. Mònica va voler anar amb Agustí, però aquest la va abandonar a Cartago. Al cap dels anys Mònica decidí anar a visitar Agustí, aquest reflexionà i es va convertir a la religió cristiana (després acabaria essent pare i doctor de l'església). Al cap d'uns anys Mònica emmalaltí de malària i va morir a la edat de 56 anys a Óstia, l'antic port de Roma.

Santa Mònica apareix vestida de monja perquè es va dedicar a la vida espiritual i també s'acompanya d'un bastó per simbolitzar els viatges que va fer per buscar el seu fill Agustí i convertir-lo a la fe cristiana. El llibre que porta a la mà és la Bíblia, que recorda que va ser la seva lectura la que va aconseguir la conversió del seu fill.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

-Mònica Terribas, periodista catalana

L'Onomàstica Grecollatina

-Mónica Naranjo, cantant catalana

-Mònica Glaenzel, actriu catalana

- Monica Bellucci, model i actriu italiana

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Mònica presenta només l'alternança del so "c" amb la lletra "k". No obstant però cal dir que en francès és Monique.

Com a fet curiós existeix una ciutat a l'oest de Los Ángeles anomenada Santa Mònica.

Narcís/Narcisa:

Sant Narcís de Girona.

Eco i Narcís

Flor de Narcís.

Etimologia: El nom Narcís prové del grec Νάρκισσος (Nárcissos), que significa Narcís(flora). La variant del nom en femení és Narcisa.

La seva festivitat és celebrada en molts dies de l'any però aquí Girona el mes conegut és el dia 31 d'octubre, ja que Sant Narcís és el patró de la ciutat de Girona.

El mite més conegut és el de Narcís i Eco. Narcís era un noi preciós. Quan va néixer, l'endeví Tirèsias va predir que si Narcís es veia la seva imatge, seria la seva perdició; així doncs la seva mare Líriope va evitar sempre els miralls i altres objectes en els quals es podia reflectir. Narcís mai va veure la seva imatge reflectida, però un dia, mentre passejava pel bosc, va conèixer a Eco, una nimfa que es va enamorar d'ell, però que ell va rebutjar. Aleshores, la deessa Nèmesi, va decidir castigar Narcís de la següent manera: durant una de les seves passejades va fer que tingués molta set i que anés a beure aigua al rierol; en el moment de beure, Narcís es va veure reflectit a l'aigua i es va enamorar de la figura que veia a través de l'aigua. Diuen que de tant enamorat que estava es va voler unir a la imatge i es va ofegar a l'aigua. Després de la seva mort va sorgir una nova flor anomenada Narcís, que creix sobre les aigües dels rius.

L'Onomàstica Grecollatina

Aquest mite ha donat nom a un complex psicològic anomenat “narcisisme” que es basa en la consideració de superioritat d’un ésser per damunt dels altres i que els menysprea; no deixa de ser una estimació desmesurada cap a un mateix.

L’altra història més coneguda per tots els gironins, que es barreja amb la llegenda, és la de Sant Narcís i les mosques.

Quan les tropes del rei de França varen arribar a la ciutat, els gironins van tancar les portes de les muralles i es van defensar dels invasors. Les tropes franceses com que no van poder conquerir Girona de cap de les maneres i, enfurismats, van ocupar els barris que quedaven fora de la muralla. L’església de Sant Feliu, que en aquella època quedava fora de la muralla, va ser ocupada com a caserna militar. Aprofitant que el sepulcre de Sant Narcís estava dins d’aquesta església i per tal de baixar la moral dels gironins, van obrir-lo i van escampar les restes pels carrers. Un fuster de la ciutat va recollir les restes i les va posar en una caixa que li va fer de sepulcre. Aquell mateix dia el fuster va veure que de dins del sepulcre en van sortir unes mosques de la mida d’una gla. El gran núvol de mosques es van aposentar enmig del campament dels soldats francesos, que es van veure atacats per un exèrcit desconegut per ells fins aleshores. Els francesos van retirar-se i van tornar cap a França.

Aquesta llegenda pot tenir una lectura racional si pensem que les mosques eren uns animals que van aparèixer quan l’exèrcit francès ja portava una temporada estacionat a la zona de la Devesa. Possiblement les condicions higièniques van fer que els soldats emmalaltessin i que les mosques fossin les propagadores de l’epidèmia. Però no volem treure-li cap mèrit a Sant Narcís que es va guanyar merescudament ser-ne el seu patró.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Narcís Oller, advocat i escriptor català.
- Narcís Monturiol, enginyer, intel·lectual, impressor, editor, pintor, polític i inventor català.
- Narcisa Freixas, compositora i pedagoga musical catalana.
- Narciso Yepes, guitarrista i compositor espanyol

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Narcís no mostra cap modificació rellevant. Els que mostren un canvi en la terminació són en alemany Narcissus i en Francès Narcisse.

Cal destacar que també hi ha una planta que porta el nom de narcís. És característica per les seves flors grogues.

Nicolau:

Sant Nicolau de Bari

Santa Claus

Etimologia:El nom Nicolau prové de dos mots del grec νική (niké) que significa victòria i λαός (laos) que significa poble. Per tant el nom significa la victòria del poble.

La seva festivitat és celebrada en diferents dies de l'any. El més reconegut és el dia 6 de desembre en record a la història de Santa Claus o Pare Noël.

La llegenda de Sant Nicolau ens recorda el bisbe originari de Myra, Turquia, que va ser enterrat a Itàlia, concretament a Bari i amb aquest topònim és conegut. Entre els nombrosos miracles que se li atribueixen destacarem la resurrecció de tres noiets que s'havien perdut al bosc, i que un hostaler va matar per vendre la seva carn com a menjar i un altre que marca la tradició nadalenca d'oferir regals; sembla ser que el bisbe Nicolau es va compadir d'un mal home que s'havia arruïnat i havia obligat les seves tres filles a prostituir-se i el va voler ajudar. Una nit va deixar caure per la xemeneia unes monedes d'or que van anar a parar en unes mitges de llana de les tres joves i d'aquí se suposa la tradició de penjar els mitjons a la llar de foc per rebre els regals de Nadal.

Però potser la història més difosa és la del Sant Nicolau associat al Pare Noël. El Pare Noël o Santa Claus, és una figura llegendària i mítica, la qual, en la cultura occidental, porta regals als nens el dia 6 de desembre o la nit de Nadal. Una llegenda associada a Santa Claus diu que ell viu en el pol nord, o potser a Lapònia i que fa una llista dels nens i nenes del món, tot classificant-los segons el seu comportament durant l'any. Porta joguines i dolços als nens que s'han portat bé i trossos de carbó als nens que han sigut entremaliats. És ajudat per follets que fan les joguines i de vuit rens voladors, (Blitzen/llamp, Comet/cometa, Cupid/Cupido, Dancer/ballarí, Dasher/elegant, Donner/tro, Prancer/cabrioles i Vixen/presumida) que transporten el seu trineu carregat

L'Onomàstica Grecollatina

de sacs de joguines pels aires. La seva imatge és la d'un home gran amb barba blanca i una vestimenta vermella a joc amb el seu barret.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Nicole Kidman, actriu americana
- Nicolas Sarkozy, ex president de la república francesa
- Nicolas Cage, actor americà
- Nicolau II, emperador rus
- Nicolau Maquiavel, diplomàtic, funcionari públic, filòsof polític i escriptor italià.
Home del Renaixement, autor del "Príncep".
- Nicolás Maduro, president de Veneçuela.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Nicolau, presenta el canvi gràfic d'una "c" per una "k". Però existeixen els diminutius en alemany, anglès, espanyol i català. Niklas, Nick i Nico. Cal destacar que en anglès el canvi gràfic que presenta es que s'afegeix una "h", Nicholas.

Pere:

Sant Pere, El Greco

Crucifixió de Sant Pere, Caravaggio

Etimologia: El nom de Pere prové del grec πέτρα, que vol dir pedra.

La seva festivitat és celebrada en diferents dies de l'any, però la més reconeguda per a nosaltres és el dia 29 de juny.

La llegenda de Sant Pere diu, segons la tradició catòlica, que Simó Pere era un pescador del mar de Galilea i que va ser un dels dotze apòstols de Jesús, que a la seva mort, va viatjar per difondre el cristianisme. En l'Evangeli de Mateu es cita Pere com un dels fundadors de l'església amb aquestes paraules que li dirigeix Jesús: "Tu ets Pere, i sobre aquesta pedra jo edificaré la meua església". Després d'haver evangelitzat Antioquia, la regió del Pont, Galàcia, Bitínia i Capadòcia (tot són zones de l'actual Turquia), va marxar cap a Roma. Allà va ser el primer bisbe i hi va morir com a màrtir en època de Neró. El lloc on marca la tradició que va ser crucificat cap per avall, seria el Vaticà i per això la basílica porta el seu nom. Sembla que l'eminent arqueòleg francès Jérôme Carcopino, als anys quaranta del segle passat, va trobar alguns indicis d'aquesta crucifixió. Sant Pere, en ser bisbe de Roma, també és considerat el primer papa de l'església catòlica.

Se'l caracteritza iconogràficament amb les claus que simbolitzen el regne de Déu, amb el gall, perquè va negar tres vegades la seva relació amb Jesús abans que cantés aquesta au, la creu com emblema del seu martiri, el bàcul com a pastor, i també el peix, que el caracteritza com a "pescador d'homes".

L'Onomàstica Grecollatina

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Pedro Rodríguez Ledesma, futbolista del F.C.B.
- Pere Tarrés i Claret, metge i capellà català.
- Pere Tàpias (pseudònim de Joan Collell i Xirau) cantautor, gastrònom i locutor de ràdio.
- Pere Quart (pseudònim de Joan Oliver i Sallarès) poeta català.
- Pere Calders i Rossinyol escriptor i dibuixant català.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Pere només conserva l'arrel "Pe-". Ja que el nom juga amb les dentals "t" i "d" En alemany és Peter, Peer, Petrus. En anglès és Peter, Pete. En espanyol és Pedro. En euskera és Petri, Pello, Peru, Piarres. En extremeny és Peiru. En francès és Pierre, Pierrot. En italià Pietro, Pierro, Pier. I en portuguès Pedro, Pêro, Pedrinho.

Cal destacar també que el nom Pere és utilitzat també com a nom de poblacions:

- Sant Pere Pescador, població de l'Alt Empordà.
- Sant Pere de Rodes, abadia situada al municipi del Port de la Selva.
- Sant Pere de Torelló, situat a la comarca d'Osona.
- Sant Pere de Ribes, situat a la comarca del Garraf.
- Peratallada, municipi empordanès construït sobre la roca.
- Petra d'Aràbia, ciutat dels nabateus excavada a la pedra, a l'actual Jordània.
- Pierre, capital de Dakota del Sud als EEUU.

Penélope:

Penélope i Ulisses(Odisseu)

Etimologia: El nom Penélope prové del grec Πηνελόπη que està compost per πηνίον (peníon) que significa canilla²³ i per λοιπή (loipé) que significa el que resta. És a dir, aquella que va cosint la tela que queda.

Aquest nom no té onomàstica, ja que no ha estat ningú canonitzat.

La seva llegenda explica que Penélope era filla d'Icari, rei d'Esparta, dona d'Ulisses rei d'Ítaca, i mare de Telèmac. La guerra de Troia va obligar Ulisses a abandonar la seva terra per anar a lluitar i va estar fora més de vint anys. Penélope, que mai va dubtar que Ulisses tornaria, va mantenir-li la fidelitat. Molts pretendents volien casar-se amb ella, però ella els rebutjava. Davant la insistència d'aquests, Penélope va posar una condició per tornar-se a casar: només escolliria un nou marit quan acabés el sudari que li estava fent a Laertes, el seu sogre. Durant el matí cosia un bon tros del teixit, però quan arribava la nit desfeia tota la feina que havia estat fent durant el matí, i així cada dia. D'aquesta manera ella mai acabaria el teixit i no hauria d'escollir un nou marit. Però un dia va ser traïda per una criada, que va revelar el seu secret. Penélope es va veure obligada a acabar el sudari. Mentrestant, al casal d'Ulisses, els pretendents es varen preparar per ser escollits, però Ulisses, que acabava d'arribar a l'illa, després del seu llarg periple, va preparar la venjança i els va matar. Un cop morts els joves es va presentar davant la seva fidel esposa.

Personatges rellevants amb aquest nom:

-Penélope Cruz, actriu espanyola.

²³ Canilla: carreta amb el fil de la trama, que va creuant l'ordit en un teixit.

Sebastià:

Sant Sebastià, El Greco Pont de Maria Cristina a Sant Sebastià

Etimologia: El nom Sebastià prové del grec Σεβασεύω (sebaseúo) derivat del verb σέβω (sébo) que significa venerar, adorar, respectar. Per tant, el nom significa el que és venerat, adorat, respectat. A l'imperi bizantí hi havia un títol σεβαστοκράτωρ (sebastocràtor), venerador del poderós, atribuït a certs germans i amics de l'emperador.

La seva festivitat és celebrada en diferents dies de l'any però el més conegut és el del dia 20 de gener.

La llegenda explica que Sebastià era un oficial de l'exèrcit romà en temps de Diocleciana que es va convertir al cristianisme. L'emperador quan se'n va assabentar el va amenaçar de mort, però aquest es va mantenir ferm en la seva fe i va ser condemnat a morir cremat. Els seus propis soldats el van despullar, el van lligar a un arbre, i van llençar sobre ell una pluja de fletxes fins donar-lo per mort. Però els seus amics es varen apropar, i en veure'l encara amb vida, el varen portar a casa d'una noble cristiana romana, Irene, que el va mantenir amagat i li va curar les ferides fins que es va recuperar. Sebastià es tornà a presentar davant l'emperador, que, desconcertat, ja que el creia mort, el va tornar a condemnar a que el fuetegessin fins que morís. Aquesta vegada els soldats van complir la missió. Els seus amics cristians el van recollir i el van enterrar a la Via Àpia en una catacumba que encara avui dia porta el seu nom; això va succeir l'any 288 d.C.

L'Onomàstica Grecollatina

El sant ha esdevingut una icona de la comunitat gay i un nombre important d'homosexuals catòlics el reivindiquen com a patró i intercessor, tot i que no té un patronatge oficial reconegut per l'església. El motiu és, simplement, la representació habitual del sant com a jove despullat en el moment del martiri, que ha fet d'algunes d'aquestes representacions motiu recurrent de la iconografia homosexual. El paper de protector contra les epidèmies ha fet que aquesta comunitat també el consideri protector contra la SIDA.

L'advocació de Sant Sebastià com a protector contra les epidèmies és encara avui ben viva a la tradició del Pelegrí de Tossa de Mar, que consisteix en l'elecció d'un representant del municipi (el "Pare Pelegrí") que realitza a peu el trajecte fins a la capella de Sant Sebastià de Santa Coloma de Farners, cada 20 de gener, seguit de nombrosos acompanyants.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Sebastià Serrano, lingüista català.
- Sebastian Vettel, pilot de formula1.
- Sébastien Loeb, pilot de ral·lis francès.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Sebastià es manté pràcticament igual, però hi ha certes alternances a l'anglès, el francès i l'italià, Bastian, Sébastien, Bastien, i Sebastiano respectivament. Però cal també esmentar que en euskera el nom pren un nom completament diferent, Ostia.

Cal dir que el nom Sebastià rep el nom de la capital del País basc, Sant Sebastià o Donòstia(en basc).

A Palafrugell es troba el far de Sant Sebastià.

Sofia/Sònia:

Santa Sofia

Santa Sofia, Istanbul

Sofia de Grècia

Etimologia: El nom Sofia prové del grec Σοφία que significa saviesa.

La seva festivitat és celebrada durant diferents dies de l'any, però la mes corrent és el dia 30 de setembre.

La seva llegenda diu que Sofia va fer amistat amb moltes matrones romanes i va aconseguir convertir moltes d'elles al cristianisme. Algú va denunciar aquest fet a l'emperador Adrià, que, en conèixer les tres filles de Sofia va quedar enamorat d'elles i va intentar adoptar-les, possiblement per seduir-les. Tant la mare com les filles s'hi van oposar, però van ser les filles les que van patir horribles martiris per no voler abandonar la seva fe. Curiosament, mentre la seva mare restava al seu costat, les noies eren torturades i no patien cap mal, tant era, que al final totes tres van haver de ser decapitades per ser mortes. Quan Sofia va morir va ser enterrada junt amb les seves filles que s'anomenaven Fe, Esperança i Caritat (Πίστις, Ἔλπις, Ἀγάπη).

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

L'Onomàstica Grecollatina

-Sofia de Grècia, mare de l'actual rei d'Espanya, Felip VI.

-Sofia de Borbó, segona infanta del matrimoni de Felip VI i Leticia.

-Sofia Loren, actriu italiana

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Sofia no presenta a penes canvis. Només en la forma de l'anglès i l'alemany que utilitzen la “ph” en forma de “f”, Sophia/Sophie, per recordar el seu origen grec. Cal esmentar que el nom de Sònia prové del diminutiu rus de Sofia.

La capital de Bulgària és la ciutat de Sofia.

A Istanbul, la basílica de Santa Sofia, construïda en temps de l'emperador Justinià, va ser mesquita i actualment un museu. No és un temple dedicat a Santa Sofia, sinó a la saviesa divina.

Teresa:

Santa Teresa de Jesús.

Etimologia:El nom de Teresa prové del grec $\theta\epsilon\rho\iota\zeta\omega$ (therizo) que significa recol·lectar. No obstant, el seu origen, encara que és reconegut com a grec, s'especula que pugui provenir també de l'illa de Thera, una de l'arxipèlag de les Cíclades (més coneguda pel seu nom italià de Santorini) o de l'endeví Tirèsias; en aquest cas podria significar “fera”.

La seva festivitat és celebrada en diferents dies de l'any però la més coneguda és la del dia 15 d'octubre.

Teresa de Cepeda y Ahumada va néixer a Gotarrendura (Àvila) l'any 1515. Ja des de petita era afeccionada a la lectura de llibres de vides de sants i llibres de cavalleries i poesia; molts de cops es va escapar de casa per anar a “terres de moros” per ser martiritzada per la fe. L'any 1534 va ingressar al convent carmelita de La Encarnación de la ciutat d'Àvila, d'amagat a la seva família. Va fundar diferents entitats religioses com el “Convento de San José” des d'on va emprendre la reforma de l'orde de les Carmelites descalces”.

Juntament amb San Juan de la Cruz se'ls considera els dos grans místics de la literatura castellana del segle d'or.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Mare Teresa de Calcuta, fundadora de les Missioneres de la Caritat.
- Teresa Forcades, metgessa, teòloga i monja benedictina catalana.
- Teresa Romero, primera supervivent contagiada d'ebola a Espanya.
- María Teresa Campos, periodista espanyola.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Teresa no presenta gaires canvis; en anglès és Tess i en francès Thérèse. Cal remarcar que el que també és molt conegut són els seus diminutius, Tere, Maite, Maritere (Maria Teresa), Teia, Teresina...

Afegirem un diminutiu especial que ha acabat essent nom: Teresita. Aquesta va ser una santa francesa del segle XIX que és coneguda com Teresita del Nen Jesús.

Verònica:

Santa Verònica.

Rostre de Jesús

Etimologia: El nom de Verònica prové del grec Βερενίκη (Bereníce) en una forma dialectal de Macedònia que ve del grec Φερενίκη (Ferenice) del verb φέρω(portar) i del substantiu νίκη (victòria). És a dir que el nom significa la portadora de la victòria.

La seva festivitat és celebrada en diferents dies de l'any però el més conegut és el dia 9 de juliol, en record de la Santa Verònica de Julianis, monja mística italiana del segle XVII, que va pertànyer a la congregació de les clarisses caputxines.

No obstant, la Verònica més coneguda va ser la dona que va oferir a Crist un mocador perquè eixugués la suor i la sang quan arrossegava la creu de camí al Calvari. Diuen que en el mocador va quedar gravat miraculosament el rostre de Jesús.

La llegenda segueix dient que, quan el papa Joan VII va consagrar una capella a Roma, l'emperador Tiberi es va curar miraculosament d'una terrible malaltia gràcies al mocador de Verònica.

Personatges rellevants amb aquest nom:

-Madonna Louise Veronica Ciccone, cantant nordamericana.

Esmentarem que una de les arts de la tauromàquia porta el nom de verònica. Es tracta que el torero s'agenolli amb el capot al costat del toro i li planti davant de la cara, tot repetint el gesto que va fer Verònica davant del rostre de Crist.

Variants en diferents idiomes:

L'Onomàstica Grecollatina

En la majoria de les llengües europees el nom Verónica no presenta gaire canvi: en alemany és Veronike i en francès Veronique. Cal remarcar que el que també és molt conegut és el seu diminutiu, Vero.

Un nom alternatiu a Verònica és el de Berenice que té una bonica elegia, escrita en un poema pel poeta Calímac (s.III a.C.). Aquest explica que Berenice era l'esposa del faraó Ptolomeu Evergetes. Ella va prometre que, si el seu marit tornava vencedor d'una expedició, ella es tallaria la cabellera i l'oferiria a la dea Venus. Així ho va fer, però l'endemà de l'ofrena la cabellera havia desaparegut del temple. La tradició vol que es convertís en una constel·lació de set estels (catasterisme) que rep el nom de "Cabellera de Berenice", descoberta i batejada per l'astrònom Conó de Samos.

Els noms d'origen Llatí.

Noms llatins:

Adrià/Adriana:

Bust de l'emperador Adrià

Etimologia: El nom Adrià prové del llatí *Hadrianus* gentilici d'Hàdria, zona de la regió del Vèneto, tocant al mar Adriàtic. El nom en femení és Adriana.

La seva festivitat és celebrada en diferents dies de l'any però la més utilitzada és el dia 8 de juliol en record el Papa Sant Adrià III.

La història més coneguda amb aquest nom és la de l'emperador Adrià.

Adrià va ser un príncep august de l'imperi romà des del 117 fins el 138. Formava part de la dinastia Antonina. Era cosí de Trajà, el seu antecessor, i pertanyia a una família senatorial de la Bètica, a Hispània. Segurament algun parent llunyà deuria venir de l'Hadria, en referència el seu "cognomen". En la seva labor com emperador va crear diferents càrrecs administratius reservats als membres de l'ordre senatorial i a la dels cavallers. També va construir una muralla als limes²⁴ de la Britània²⁵ amb els pobles bàrbars del nord. Va viatjar molt per tot l'Imperi, des d'Itàlica (Hispània)²⁶ fins a visitar gairebé tots els límits de l'imperi. Admirava i estimava molt la cultura hel·lènica i

²⁴ Limes: Són els límits o fronteres, en llatí.

²⁵ Britània, actual Gran Bretanya.

²⁶ Itàlica (Hispània), a prop de l'actual Sevilla (Espanya).

L'Onomàstica Grecollatina

segons les “Memòries d’Adrià” de Marguerite Yourcenar afirmava que “ gairebé tot el que els homes han dit de bo, ho han dit en grec”. A Atenes va fundar una gran biblioteca.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

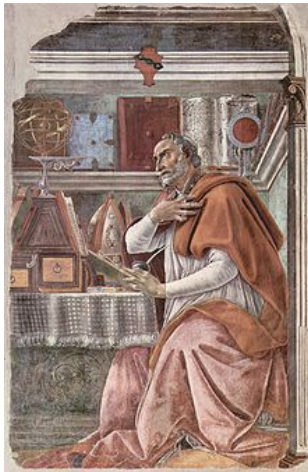
- Adrià Rodríguez Moya, actor català.
- Adrián Lastra, actor espanyol.
- Adriano Correia Claro, jugador del Barça.
- Adriano Olivetti, creador de les màquines d’escriure Olivetti.

Adriano Celentano, cantant italià

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees, el nom Adrià no presenta grans canvis. Cal esmentar que en francès és Adrien i en portuguès Adriaio/Adriano. I que el nom femení en anglès és Adrianna/Adrienne i en francès, Adrienne.

Agustí/Agustina:

Sant Agustí d'Hipona

Etimologia: El nom Agustí prové del llatí Augustus que significa “majestuós i excepcional”, ja que va ser un títol religiós aplicat als emperadors a partir d'Octavi. Per això el significat del nom vol dir sant, consagrat, venerable. El nom en femení és Agustina. No obstant del nom August va derivar el nom d'Agustí, i aquest va donar nom al mes d'Agost, en record de l'emperador Octavi August.

La seva festivitat és reconeguda en diferents dies de l'any però la més celebrada és el dia 28 d'agost.

Sant Agustí era fill de Santa Mònica. Va néixer i morir al nord d'Àfrica, a l'actual Alger. La seva vida va passar per una etapa juvenil força hedonista, però sempre amb un gran interès per la cultura i la formació filosòfica i retòrica. Amb el pas dels temps, i per influència de la seva mare, va abraçar la religió cristiana i començà a aprofundir en la seva pràctica i el pensament teològic, exercint com a bisbe d'Hipona.

Sant Agustí és una de les figures més importants en el desenvolupament del cristianisme, considerat com un dels parens de l'Església. La seva influència posterior és enorme, i ultrapassa l'àmbit de la teologia. Se'l considera un dels pensadors fonamentals de la història occidental.

S'explica una bonica llegenda medieval inspirada en l'actitud que tenia Agustí com estudiós del misteri de Déu:

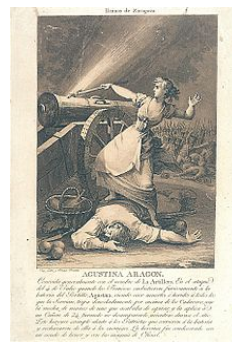
Un dia passejava a la vora del mar, pensant en la doctrina de la Santíssima Trinitat, quan de sobte va aixecar el cap i va veure un nen jugant a la sorra. El nen jugava a

L'Onomàstica Grecollatina

emplenar una galleda d'aigua i la tirava a un forat. Agustí encuriòsit va preguntar al nen què estava fent, i el nen li va dir: estic traient tota l'aigua del mar i l'estic posant en aquest forat. Agustí sorprès li va contestar que era impossible i el nen li va replicar que era més difícil que arribés a entendre el misteri de la Santíssima Trinitat.

He trobat persones contemporànies que porten aquest nom però no em són coneguts. Amb el nom d'August és conegut el primer emperador romà Octavi August, successor de Juli Cèsar.

Però destacaré el personatge històric d'Agustina d'Aragó, una barcelonesa que va participar en el setge de Saragossa en la guerra de la Independència (1808-1814).

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Agustí presenten una alternança entre la “u” i la “o”. A més a més de la “n” final del nom en espanyol, hi ha altres llengües que també l'utilitzen i també presenta l'alternança entre la “n” i la “ñ”. Per exemple en aragonès és Agostín, en gallec i portuguès²⁷ Agostiño/ Agostinho. En euskera i francès Augustin, en anglès és Augustine o Austin i finalment en italià Agostino.

Cal destacar que hi ha una ciutat que porta el nom d'Agustí en anglès.

-Austin, capital de Texas als Estats Units d'Amèrica.

²⁷ Afegixo el portuguès perquè la seva pronunciació de les lletres “nh” fan el so palatal nasal [ɲ] que equival a la nostra “ny”.

Amanda

Miniatura d'un manuscrit francès del segle XIV on es representa Sant Amand fent entrar la serp al seu cau.

Etimologia: El nom d'Amanda és un dels pocs que no provenen d'una persona, sinó que pot representar una forma femenina del nom llatí *Amandus*, que és et temps verbal gerundiu del verb *amare*, estimar, que es podria traduir com “amable”, “digne de ser estimat”. Va ser un nom que es va començar a utilitzar de manera tardana, en poetes, el segle XVII i després, a partir del segle XX esdevé un dels noms més utilitzats curiosament als Estats Units entre els anys 1976 i 1995.

Es celebra la seva onomàstica el 6 de febrer en memòria de Sant Amand, bisbe de Maastrich, l'introduïdor del cristianisme a Bèlgica.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

En la llarga llista de personatges més o menys famosos que porten aquest nom, he trobat 35 dones, d'origen anglosaxó que són actrius o cantants, però destacaré només una, Amanda Lear. He triat aquesta persona perquè va ser una musa de Dalí.

Variants en diferents idiomes:

Generalment el nom pot aparèixer en femení Amanda i en masculí Amand i Amandí amb diferents variants depenent de la llengua. En francès trobem Amandine i en alemanys veiem la forma masculina Amandus, igual que l'original llatí.

En anglès es coneixen un parell d'hipocorístics molt difosos del nom Amanda: Mandy i Amy.

Antoni/Antonia:

Sant Antoni Abat.

Etimologia:El nom Antoni prové originàriament del llatí Antonius, que deriva de la dinastia antonina, composta pels emperadors, Nerva, Trajà, Adrià, Antoní Pius, Marc Aureli i Còmmode. Aquests emperadors van succeir els Flavis i darrera d'ells van venir els Severs.

El nom en femení és Antònia.

Sant Antoni és festejat en diferents dies de l'any però la data més celebrada és la del dia 17 de gener, amb molta participació popular.

Sant Antoni Abat , nascut a Egipte. Va ser un monjo cristià pioner de l'eremitisme. És considerat el patró dels animals de peu rodó i, per extensió, de tots els animals domèstics, així com dels traginers. La llegenda explica que era un gran amic dels animals i, quan en veia un de ferit, el guaria. Així ho va fer amb un porquet, que, per mostrar-li el seu agraïment, va decidir acompanyar-lo la resta de la seva vida; és per això que popularment se l'anomena sant Antoni del porquet i, també, sant Antoni dels ases.

Una llegenda seva narra, que quan estava fent d'ermità, el diable el va temptar, però ell s'hi va resistir. Mentre dormia, una colla de diables el van apallissar i més tard es convertiren en mosteles per incordiar-lo. Déu el va voler ajudar enviant-li un raig de llum que foragità les bestioles.

L'Onomàstica Grecollatina

Per Sant Antoni (17 de gener) arreu de Catalunya té lloc una festa anomenada dels Tres Tombs. El ritual principal consisteix en fer tres voltes o tombs al voltant de l'església o d'un circuit amb cavalls, carros o animals de tir, molt engalanats, amb els seus respectius genets.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Antoni Ros-Marbà, director d'orquestra català.
- Antoni Gaudí, arquitecte català.
- Antoni Bassas, periodista i guionista de ràdio català.
- Antonio Machado, poeta i escriptor espanyol.
- Antonio Orozco, cantant i compositor espanyol.
- Antonio Banderas, actor espanyol.
- María Antonia Iglesias, periodista i escriptora espanyola.
- Maria Antonieta d'Àustria, arxiduquessa d'Àustria.
- Antonia San Juan, actriu espanyola.
- També és molt conegut Sant Antoni de Pàdua, frare d'origen portuguès, mort a Pàdua, d'època més tardana (s.XIII), al qual se li atribueixen molts miracles.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Antoni no presenta grans canvis ortogràfics, com l'alternança consonàntica entre les dentals "t", "th" i "d". Per exemple en basc és Andoni o Antxon. En anglès Anthony. En francès Antoine. En alemany, gallec i asturià és Anton i en canari es Toñuco.

Un dels diminutius més utilitzats és Toni, o en castellà Toño/ Toñi.

Prop de Sant Feliu, al Baix Empordà, hi ha la població de Sant Antoni de Calonge. A l'illa d'Eivissa existeix també Sant Antoni de Portmany (Portus Magnus).

Carme:

Mare de Déu del Carme de Sant Feliu de Guíxols.

Etimologia: El nom de Carme prové del llatí Carmen/Carminis que significa “cant/poema...”. El plural de Carmen/Carminis era Carmina, que actualment s'utilitza com a variant del nom Carme.

A Israel existeix el mont Carmel, declarada la més santa de les muntanyes, avui dia és patrimoni de l'Unesco. Marca la tradició que en el segle XII, en les seves coves s'hi establiren un grup d'homes que fundaren l'orde dels carmelites, devots de la Verge del Carmel.

La seva festivitat és celebrada el 16 de juliol.

Les seves celebracions: La Mare de Déu del Carme és la patrona dels mariners i dels pescadors i de moltes poblacions del litoral del Mediterrani. Per venerar-la es fan processons marineres. La barca principal porta mar endins la imatge de la Mare de Déu del Carme, arriba un cert punt de la processó que totes les barques fan sonar les sirenes en homenatge a la verge.

En moltes de les processons es fan ofrenes florals, llençant rams a l'aigua en record d'aquells que van perdre la vida al mar. Abans de que la Mare de Déu del Carme fos homenatjada com a patrona del mariners, el seu patró era Sant Elm.

La mare de Déu del Carme és representada amb una vestimenta marró i portant com emblema un escapulari. Un escapulari és com una mena de roba llarga que cobria les espatlles (*scapula*, en llatí) i el pit, fins arribar gairebé als peus, preservant l'hàbit d'embrutir-se. Amb el temps, aquesta peça es va anar escurçant fins a convertir-se en un tros de roba doble, lligada per una beta. El significat que té és de protecció directa de la

mateixa verge, i es pensa que hi porta, en cas de morir sense pecat, se'n va directament

al cel. Escapulari amb l'emblema carmelita

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Carme Forcadell, lingüística i política catalana.
- Carme Rusalleda, cuinera catalana.
- Carmen Sevilla, actriu, cantant i ballarina espanyola.
- Carme Abril, actriu catalana.
- Carme Elias, actriu catalana.
- Carmen Balaguer, actriu catalana.
- Carme Fortuny, actriu catalana.
- Carmen Cervera, coneguda també com baronessa Thyssen.

Variants en diferents idiomes:

En algunes de les llengües europees el nom Carme presenta alguns canvis com és el cas del euskera, Karmiñe, el gallec, Carme/Carmiña/Carmela, l'italià, Carmine i el portuguès, Carmo.

A Califòrnia hi ha la població anomenada Carmel-by-the sea que va tenir com a alcalde l'actor i director de cinema Clint Eastwood durant els anys 1986-88.

A Granada són famoses les cases amb jardins que hi ha a la vora de l'Albaicín: s'anomenen "cármenes". Tanmateix l'estadi de futbol del Granada rep aquest nom: "Los Cármenes".

Són força famosos els "Carmina Burana", uns poemes medievals musicats per Carl Orff que tenen com a contingut la lloança del goig de la vida.

Cèsar:

Estàtua de Juli Cèsar.

Etimologia: El nom de Cèsar prové del llatí *caesaries*, que significa cabellera. Possiblement donat a Gaius Iulius (Gai Juli) per la seva alopecia²⁸, d'una forma despectiva. Aquest nom va acabar essent sinònim d'emperador a partir del primer emperador, Cèsar Octavi August. Però també pot provenir del verb *caedo cecidi caesum* que significa tallar, perquè sembla ser que Gai Juli Cèsar va néixer per cesàrea.

La seva festivitat és celebrada el dia 15 de març en record d'un màrtir anomenat Cèsar.

La història més coneguda de Cèsar és la del dictador romà Gaius Iulius Caesar (Gai Juli Cèsar).

Juli Cèsar va formar part del primer triumvirat juntament amb Cras i Pompeu. Durant aquest mandat Cèsar va iniciar la conquesta de les Gàl·lies²⁹, fet que li proporcionà un gran prestigi militar, un exèrcit nombrós i fidel, i una gran riquesa. Mentre Cèsar estava lluitant a la Gàl·lia, Cras va morir a Orient i Pompeu es va nomenar cònsol únic. Cèsar es va presentar a Roma ("va creuar el Rubricó", riu que feia de frontera) i va ocupar la ciutat, provocant una guerra civil en la que va resultar vencedor. Pompeu es va refugiar a Egipte, on va ser assassinat, i aleshores, Cèsar es va convertir en l'únic senyor de Roma, de primer com a dictador i posteriorment amb el càrrec de cònsol. Cèsar volia aconseguir el títol de rei i conduir Roma de nou a la monarquia. Com que molts senadors això els preocupava, ja que perillava la República, un seguit de senadors

²⁸ Alopecia: falta de cabell pròpiament dita d'un home.

²⁹ Gàl·lies: Actualment França, Bèlgica i Suïssa.

L'Onomàstica Grecollatina

comandats per Cassi i Brutus (fill adoptiu de Cèsar) el varen assassinar a les escales de l'entrada al Senat amb 23 punyalades per l'esquena, el dia 15 de març del 44 a.C. Juli Cèsar va morir els peus de l'estàtua de Pompeu el seu gran rival.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Juli Cèsar,dictador romà.
- Cèsar Bòrgia, fill del papa Alexandre VI. La seva divisa era: *AUT CAESAR AUT NIHIL* («O Cèsar o res»).
- Cèsar Octavi August, primer emperador.
- Cèsar Millán, entrenador i psicòleg caní professional mexicà.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Cèsar no presenta grans canvis ortogràfics. Però cal destacar l'alemany Cäsar, l'anglès Caesar, l'aragonès Zésar, l'euskera Kesar i l'italià Cesare.

Kaiser és el nom en alemany que significa emperador i prové de Cèsar. Els tres kàisers alemanys van ser: Guillem I, II i Frederic III.

El nom de la ciutat de Saragossa deriva de *Caesar Augusta*.

El nom de Càceres deriva de Norba Caesarina.

Clara:

Santa Clara d'Assís.

Etimologia: El nom de Clara prové del llatí clarus,-a,-um, que significa “il·lustre, famós”. El nom Clara, a part de ser un nom, també ha derivat en un cognom (Clara i Clarà).

La seva festivitat és celebrada el dia 11 d'agost. En record a Clara d'Assís.

La seva història diu així:

Va néixer en una família prestigiosa i acomodada a la ciutat d'Assís (Itàlia). Ja de ben jove va tenir profunds sentiments religiosos i va voler consagrar la seva vida a Déu, rebutjant el matrimoni proposat per la seva família.

Una nit, Clara va fugir de casa i se'n va anar on hi havia Francesc d'Assís i els seus primers seguidors, a prop de l'església de Santa Maria dels Àngels, i s'uní a ells. Van tallar-li els cabells, la van vestir amb una senzilla túnica i la van fer entrar al monestir benedictí de San Paolo delle Abadesse de Bastia Umbra, a prop d'Assís. Posteriorment va ingressar a un altre monestir benedictí, on es reuní amb la seva germana Agnès. Es van anar agrupant dones fins arribar a una comunitat de cinquanta dones, incloses la seva germana Beatriu i sa mare Ortolana. Amb una salut molt delicada, Clara va voler formar una comunitat de monges pobres, dedicades a la pregària i al servei dels altres, que van passar a ser anomenades monges clarisses.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Clara Lagos, actriu espanyola.

L'Onomàstica Grecollatina

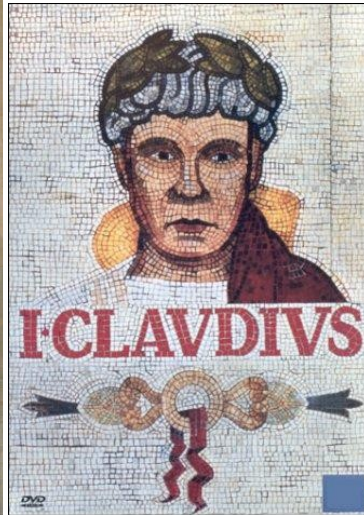
- Clara Campoamor política republicana espanyola i defensora dels drets de la dona.
- Isabel Clara Eugènia filla del rei Felip II d'Espanya. Va ser reina del Països Baixos.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Clara s'assembla bastant però presenta petites diferències, com per exemple en anglès Clare o Clarence, en espanyol Clara/Clarisa/Clarinda, en francès Claire i en italià Chiara.

La meva tutora m'ha dit que faci referència a una cançó de Joan Baptista Humet que porta com a títol "Clara". Explica la història de la seva germana Clara que va morir a causa del consum de drogues.

Claudi/Clàudia:

Estàtua i portada del llibre “Jo Claudi”

de Robert Graves, en forma de mosaic, de l'emperador Claudi.

Etimologia: El nom Claudi prové del llatí *claudus*, que significa coix. El nom pertanyia a la “gens Claudia” una família de grans emperadors romans. En femení és Clàudia.

La seva festivitat és celebrada el dia 18 de febrer en record a Sant Claudi que fou màrtir a Òstia l'any 295 d.C.

El personatge i la història més coneguda és la de l'emperador Claudi.

Un cop va ser assassinat Calígula, nebot de Claudi, el Senat va voler fer-se càrrec del govern, però la guàrdia pretoriana va imposar Claudi com emperador. Com que era l'oncle de Calígula va seguir la dinastia Julioclàudia. Claudi va resultar ser un emperador molt eficaç, sobretot en l'administració de l'Imperi. Va canviar la moneda i portà a terme algunes conquestes i obres públiques. Com que els seus defectes físics (era coix i quec) l'havien mantingut allunyat de la carrera militar i de la política, s'havia dedicat molt a la lectura; en el camp de l'escriptura va intentar modificar l'alfabet llatí amb les lletres clàudies³⁰ Es diu que va ser enverinat per la seva esposa Agripina amb la finalitat que fos proclamat emperador el seu fill Neró.

³⁰ Lletres clàudies: són tres grafies que va intentar introduir Claudi a l'alfabet llatí, val a dir que sense gaire èxit. Antisigma: una C invertida. Digamma inversum: una F cap per avall. Sonus medius: mitja H.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Clàudia Costas, actriu catalana.
- Clàudia Cos, actriu catalana.
- Claudia Schiffer, actriu alemanya.
- Claudio Monteverdi, compositor del pas entre el renaixement i barroc italià.
- Claude Monet, pintor francès.

A Madrid existeix un carrer on hi ha petites casetes de llibreters de vell anomenat “Cuesta de Moyano”, en honor al polític Claudio Moyano.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Claudi s’assembla bastant, tot i que cal remarcar que en euskera és Kauldi i en gallec és Clodio. Pel que fa la variant femenina tots també s’assemblen bastant tot i que el francès és l’únic que remarca un gran canvi: Clodette o Claudine.

Dolors:

Santa Maria dels set Dolors.

Etimologia: El nom Dolors prové del llatí *Dolos Doloris*, que significa dolor. Fa referència a la profecia de Simeó el Just que va dir Maria que participaria en els dolors de la vida del seu fill: la Circumcisió, la Fugida a Egipte, la Pèrdua de Jesús al Temple, la Trobada al Via Crucis, Jesús a la Creu, quan rep el Cos de Jesús als seus braços i finalment quan el Cos es posat a la tomba.

La figura de la Verge Maria dels Dolors, també coneguda com “La Dolorosa”, sol ser representada amb un cor inflammat ben visible en el pit, travessat de banda a banda per set espases i regalimant sang.

La seva festivitat és celebrada el divendres abans de Setmana Santa o bé el dia 15 de setembre.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Maria Dolors Camats, portaveu d'ICV- EUiA al parlament català.
- Lola Flores, cantant espanyola.
- Lolita Flores, la seva filla, també cantant i actriu.
- Maria Dolores de Cospedal, política espanyola.
- Dolores Ibarruri, “La Pasionaria”.
- Dolores O’Riordan, cantant irlandesa, líder del grup The Cranberries

Estrella/Estel:

Santa Estrella.

Etimologia: El nom Estrella prové del llatí *stella*, que significa estrella. El nom en sí significa estrella del matí.

La seva festivitat és celebrada el dia 11 de maig en record a la verge i màrtir Estrella, una noia francesa del S.III.

La llegenda narra que Estrella tenia una personalitat forta, i que el seu pare li havia dit moltes vegades que no s'interessés pel cristianisme. Però aquests esforços varen ser en va, ja que ella va seguir el camí cap al cristianisme. Les ordres imperials ordenaven que tot aquell que fos cristià el matarien. El pare que es va veure obligat a obeir les ordres imperials va entregar la seva filla a les autoritats perquè fessin amb ella el que la llei manava. Finalment va ser condemnada a mort.

Només puc anomenar un personatge relativament famós que porti aquest nom: Estrellita Castro, cantant de pasodobles i actriu espanyola.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees apareix el nom Estel, ja que és una variant del nom Estrella, només presenta un canvi fonètic. El so de "ES-" amb el de "S-". Cal però esmentar que en alemany aquest nom pot presentar un gran canvi, Aster, que ja deriva del grec ἀστὴρ i que significa indistintament astre o estrella. Esmentaré el nom en àrab perquè m'ha cridat l'atenció ja que canvia totalment la forma, Noor.

L'Onomàstica Grecollatina

El substantiu estrella, a part de fer referència als astres, també pot associar-se a l'estrella de mar, per la seva forma. Dues de les estrelles més conegudes són el sol i l'estrella polar.

A la província de Navarra existeix una població anomenada Estella (en basc Lizarra), procedent del llatí Stella, el nom de la qual fou donat a causa de ser una fita en el camí de Santiago de Compostela (Campus Stellae).

L'Onomàstica Grecollatina

Fèlix/Feliu:

Sant Fèlix de Girona.

S. FELIU AFRICÀ
 MARTIR.

Etimologia: El nom Fèlix/Feliu prové del llatí *felix felicis*, que significa feliç.

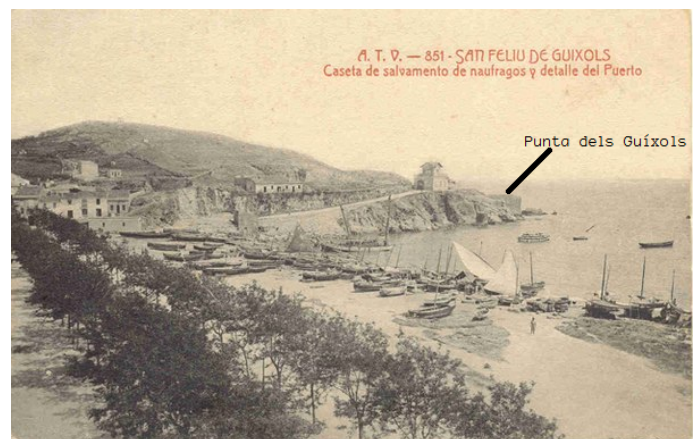
La seva festivitat és celebrada en diferents dies de l'any però el més important per a nosaltres, ja que vivim a la població de Sant Feliu de Guíxols, és la del dia 1 d'agost.

La seva història narra que les autoritats romanes de Gerunda van portar Feliu davant del tribunal del pretor, qui el va enviar a la presó i més tard el declararà culpable. Va patir diferents tortures, el varen lligar d'uns cavalls i va ser arrossegat. La llegenda diu que es va curar miraculosament de les seves ferides; va anar passant per diferents pobles, fins que va arribar a Sant Feliu de Guíxols, on li varen lligar a una roda de molí al coll i el van llençar al mar des de la punta dels Guíxols³¹. Però per la intervenció d'uns àngels el sant es va salvar. Finalment la condemna es va complir i va morir amb la tortura d'estirar-li la pell i la carn amb ganxos de ferro.

Sembla que provenia del nord d'Àfrica.

Se'l representa amb la palma del martiri i amb una roda de molí.

Els goigs del sant diuen:

³¹ La punta dels Guíxols, actualment és on es troba el salvament, i des dels llops de mar "antic club nàutic" es pot observar una roda de molí que la llegenda vol fer creure que és la roda de molí de Sant Feliu. Anteriorment va ser on es varen assentar els ibers.

L'Onomàstica Grecollatina

<<Des dels Guíxols sou llançat / al mar, amb una gran mola. / Un àngel des del cel vola / i a la platja us ha portat / que en honra vostra es diu / Calassanç des d'aquell dia.>>

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Feliu Formosa i Torres, poeta, traductor i home de teatre català.
- Fèlix Millet, empresari català, i creador del Orfeó Català i del Palau de la música catalana.
- Fèlix Mendelsshon, compositor i pianista alemany.
- Felix Baumgartner, paracaigudista i saltador BASE austríac.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Fèlix no presenta cap canvi tret de l'accent. No obstant cal esmentar que en italià és Felice, que en gallec és Fiz, que en euskera és Peli i que en català presenta una variant que és Feliu.

Cal també remarcar que hi ha diferents poblacions que porten el nom de Feliu i estan agermanades.

- Sant Feliu de Guíxols, població del Baix Empordà.
- Sant Feliu de Pallerols, població de la Garrotxa.
- Sant Feliu de Llobregat, població del Baix Llobregat.
- Sant Feliu de Codines, població del Vallès Oriental.
- Sant Feliu de Buixalleu, població de La Selva.
- Sant Feliu de Boada, població del Baix Empordà.
- Sant Feliu d'Amunt (Amont en francès), és una població del Rosselló.
- Sant Feliu d'Avall, població francesa del Rosselló.

També en la geografia de la resta de la península trobem noms referents a Sant Feliu amb la nomenclatura de San Felices (de los Gallegos, del Rudrón, de Buelna, etc), San Feliz (de Orbigo o de Torio) o Sahelices (de Sabero o de Mayorga), repartits sobretot per la zona de Castella i Lleó.

Girona té una església en record d'aquest sant, on es troba el seu sepulcre.

Església de Sant Feliu a Girona.

L'Onomàstica Grecollatina

Glòria:

Etimologia: El nom de Glòria prové del llatí *glorīa -ae*, que significa “glòria, fama”. També es coneix com el diumenge de glòria el diumenge que commemora la resurrecció de Jesucrist.

La seva festivitat és celebrada el dia 25 de març o el 26 de juliol.

El cant més famós és *Gloria in excelsis Deo*, un himne litúrgic, que habitualment es canta i forma part de la missa. Actualment també forma part d'una cançó popular francesa de Nadal, traduïda al català com “Els Àngels de la Glòria”. Comença amb les paraules recollides a l'Evangeli segons Sant Lluç. És el moment en que els àngels celebren el naixement de Jesús. Les primeres comunitats cristianes van afegir diferents versos. És un cant d'assemblea en el que es glorifica a Déu, per això es canta tots els diumenges i en les celebracions solemnes, però es suprimeixen durant l'Advent, la Quaresma, en funerals i en les misses *in memoriam*.

Els versos diuen així:

<<*Gloria in excelsis Deo*

Et in terra pax hominibus bonae voluntatis.

Laudamus Te. Benedicimus Te.

Adoramus Te. Glorificamus Te.

Gratias agimus Tibi propter magnam gloriam tuam.

Domine Deus Rex caelestis Deus Pater omni potens.

Domine Fili unigenite, Iesu Christe.

Domine Deus Agnus Dei, Filius Patris.

Qui tollis peccata mundi, miserere nobis.

Qui tollis peccata mundi, suscipe deprecationem nostram.

Quoniam Tu solus Sanctus, Tu solus Dominus.

Tu solus altissimus, Iesu Christe.

Cum Sancto Spiritu in gloria Dei Patris.

Amen>>

<<Glòria a Déu a dalt de tot

i a la terra pau per als homes de bona voluntat.

Et lloem. Et beneïm.

T'adorem. Et glorifiquem.

Et donem les gràcies per la teva gran glòria.

Oh Senyor Déu Rei celestial, Déu pare tot poderós.

Oh Senyor, Fill unigènit,,Jesucrist.

Oh Senyor Déu Anyell de Déu,Fill del Pare.

Tu que lleves els pecats del món,tingues

pietat de nosaltres. Tu que lleves els pecats

del món, accepta les nostres oracions.

Perquè només Tu ets Sant, només Tu

Senyor.

Només Tu altíssim, Jesucrist.

En la glòria de Déu Pare amb l'Esperit

Sant.

Amen>>

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

-Gloria Fuertes, escriptora espanyola.

-Aitana Sánchez-Gijón, actriu hispanoitaliana.

L'Onomàstica Grecollatina

-Gloria Estefan, cantant cubana.

-Gloria Gaynor, cantant de música disco i soul nord-americana.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Glòria no presenta cap variant, excepte la variant basca que és Aitana, procedent d'Aintzane (que seria un equivalent de Glòria).

Hi ha una serra a la província d'Alacant que es diu Serra d'Aitana, nom que prové de la tribu ibera dels edetans, pura coincidència amb la variant del nom basc de Glòria.

Ignasi:

Sant Ignasi Loiola.

Etimologia:El nom de Ignasi prové del llatí *ignis, -is*, que significa foc.

La seva festivitat és celebrada en diferents dies de l'any, però la més reconeguda és el 2 de febrer.

Ignasi de Loiola és un personatge històric i un dels sants d'origen espanyol dels quals tenim constància del seu pas per Catalunya.

Aquesta és la seva biografia:

Íñigo López de Recalde era el més jove dels vuit fills i tres filles de Marina Sáenz i de Bertran, senyor d'Ofiaz i de Loiola, cap d'una de les famílies més antigues i nobles de Navarra. De petit no li agradava gens el col·legi i per això decidí fer-se militar. A la defensa de Pamplona va caure ferit a la cama i fou enviat a Loiola perquè hi passés la convalescència. Mentre s'estava guarint, va decidir canviar de vida i inicià un pelegrinatge a Jerusalem; de camí a Terra Santa passà per Manresa tot venint de Montserrat, on deixà els seus vestits i la seva espasa als peus de la Mare de Déu. A Manresa va viure en una senzilla cova, avui coneguda com a Cova de Sant Ignasi, que s'ha convertit en un dels referents universals del món jesuític. És en aquest període quan comença una vida de pobresa, oració, i penitència. Començarà a formular la seva experiència espiritual començant el que més endavant serà el llibre dels *Exercicis Espirituals*. Finalment es va embarcar a Barcelona fins arribar a Jerusalem. Hi roman poc temps, ja que decideix tornar a Europa per estudiar a Barcelona, Alcalà d'Henares i Salamanca, i després, filosofia i teologia a París per poder fer obra d'apostolat. Enmig de la seva etapa d'estudis fou processat i empresonat per la Inquisició.

L'Onomàstica Grecollatina

El 27 de setembre del 1540 Ignasi veu aprovada pel papa Pau III la Companyia de Jesús, els membres de la qual són els jesuïtes. A partir d'aquest moment Ignasi de Loiola viurà permanentment a Roma on va dedicar-se a la predicació i a les tasques que requerien l'orde de la Companyia de Jesús.

Sant Ignasi morí a Roma i està enterrat a l'església de Gesú.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Ignacio Zuloaga, pintor espanyol.
- Ignacio Aldecoa, escriptor espanyol de novel·la i poesia.
- Iñaki Urdangarin, marit de la infanta Cristina, germana del rei.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Ignasi no presenta gaire canvi, tret de l'alemany Ignatius o Ignaz, l'euskera que és Iñaki i el portuguès Inácio.

El seu hipocorístic en castellà és Nacho.

Existeix una ciutat que es diu Ignacio als Estats Units d'Amèrica, a l'estat de Colorado.

Juli/Júlia:

Juli II

Juli Cèsar

Etimologia: El nom Juli prové del llatí *Iulius*, procedent de la gens Júlia (*Iulia*), però no es sap del cert que pot significar. Es creu que podria venir del grec *ἰουλος* (ioulos, es pronuncia com a iulos) i significa berriscol juvenil³². Per altra banda, com ja he dit abans prové de la gens Júlia, que descendeix del fill d'Enees, anomenat Iulus o també Ascani. També es té present, encara que sembla molt improbable, que pugui esdevenir del Déu Júpiter/Zeus (*Iuppiter-Iovis*).

El nom en femení és Júlia.

La seva festivitat és celebrada en diferents dies de l'any, però el més usual és el dia 12 d'abril, en record al Papa Juli I que va morir en aquesta data del 352

La seva història més coneguda és la de Juli Cèsar, però com que ja ha estat explicada en el nom de Cèsar, aquí parlaré del Papa Juli II, que va tenir molt a veure amb la història d'Espanya durant el regnat dels Reis Catòlics.

Juli II és el nom que va adoptar el cardenal italià Giuliano della Rovere en esdevenir Papa. Era un enemic dels Borja i del Papa Alexandre VI, fet que el va fer mantenir-se allunyat de Roma durant el seu pontificat. Va ser escollit per 37 vots dels 38 possibles, tot i que Cèsar Borja controlava el 11 cardenals espanyols. És considerat com un papa estrateg, guerrer, bon diplomàtic i mecenes de les arts. Va haver de posar ordre a les finances de la Santa Seu, arruïnades després de la dècada del Borja, i també va aconseguir empresonar Cèsar Bòrgia. El 1506, va posar-se al capdavant dels exèrcits pontificis i va aconseguir crear una aliança, ensarronant al rei francès Lluís XII. Els altres enemics del Papa van ser els francesos ocupants de Milà i Gènova. Va crear una

³² Berriscol juvenil: pèl de la barba dels nois de 15 anys aproximadament.

L'Onomàstica Grecollatina

aliança més gran que englobava els Estats Pontificis, Espanya, Venècia i més tard el Sacre Imperi, Anglaterra i Suïssa. Però mentre es formava la aliança, Lluís XII se'n va adonar del conflicte i aquest es va convertir en una guerra oberta. Arran de la guerra, Juli II va excomunicar Joan III, rei de Navarra per ser aliat dels francesos. Això va ser aprofitat per Ferran II, rei d'Aragó i del regne de Castella per annexionar-se el territori navarrès. Va morir en una època en què pensava com aconseguir expulsar els espanyols de Nàpols i trencar el cercle viciós que mantenien amb els francesos per aconseguir el control d'Itàlia.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Juli Cèsar, formava part del primer triumvirat de la República (509-27aC)
- Juli Garreta, compositor català.
- Jules Verne, escriptor francès.
- Julio Iglesias, cantant espanyol.
- Julie Fiona Roberts, actriu nordamericana.
- Júlia Otero, comunicadora catalana.
- Julie Andrews, cantautora, actriu de teatre i cinema anglesa.
- Julio Cortázar, escriptor, traductor, intel·lectual argentí.
- Julieta Capulet, protagonista femenina de l'obra de William Shakespeare.
- Julieta Serrano, actriu espanyola.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Juli mostra petits canvis gramaticals com: en francès Jules, en italià Giulio i en gallec Xulio.

No obstant, el nom femení Júlia sí que presenta canvis més rellevants com: en anglès, Gill, Gillian, Jill, Jillian, Jillie, Jilly, Jools, Jules, Julianna, Julianne, Julie, Juliet; en francès Julie, Julienne, Julienna, Juliette i en italià Giulia, Giuliana, Giuletta.

La *juliana* és una tècnica culinària que consisteix en tallar les verdures en tires allargades i molt fines.

Lara:

Déu Lar.

Etimologia: El nom Lara prové del llatí *Lar/Laris*, que eren els déus de la llar. Per tant el nom significa déu protector de la llar.

La seva festivitat és celebrada el dia 26 de març.

La història dels Lars diu així:

L'origen d'aquests déus deriva dels cultes etruscos que veneraven els déus familiars. Ovidi cita que són descendents de la nimfa Lara i de Mercuri, ja que tenen les mateixes atribucions que aquest déu. Pot també derivar de la paraula etrusca *Lar* (senyor o heroi). La religió romana tenia dos tipus de culte, el públic i el privat o domèstic (*lares publici* i *lares domestici*). En el culte dels lars domèstics es situa l'adoració dels déus de la família (*dii familiaris*). Només els bons homes i els infants de més de 40 dies podien ser honorats com a *lares*. Els *lares familiari* eren inseparables de la família i si la família canviava de lloc ells els acompanyaven. Eren representats en forma de petites estàtues. Aquestes es col·locaven sobre petits altars anomenats *lararium*, on es realitzaven les ofrenes o se'ls resaven les oracions. En les *domus*³³ es situaven a l'atri, el més a prop possible de la porta principal. En les *insulae*³⁴ eren col·locats a prop de la cuina, o quan n'hi havia més d'un no era d'estrany localitzar-los als dormitoris. El més important era que no estiguessin en llocs amagats, ni poc transitats, perquè no s'oblidessin o fossin robats. Les estatuetes podien tenir diferents formes, però la més usual era la representació d'un jove vestit amb túnica curta i botes en actitud d'anar a servir vi d'un corn com a copa. Més tard es confondrà amb les dels *manes*, les ànimes dels avantpassats morts.

³³ *Domus*: casa senyorial.

³⁴ *Insulae*: actualment serien cases d'apartaments/pisos.

L'Onomàstica Grecollatina

No conec cap persona famosa que porti aquest nom, però sí que hi ha un personatge de novel·la que s'anomena Lara. Es tracta de la protagonista de “Doctor Zhivago”, obra de Boris Pasternak que va guanyar el Premi Nobel de Literatura.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Lara es manté igual, però es pot esmentar que hi ha una variant que és Larissa.

Actualment el nom Lara ha derivat com un cognom espanyol.

Existeix una ciutat grega que es diu Làrissa, capital de la Tessàlia.

Laura:

Santa Laura de Còrdova.

Dafne i

Apol·lo d'Antonio Pollaiuolo.

Etimologia: El nom de Laura prové del llatí *laurus* –i que significa llorer/llor o corona de llorer. Per extensió el nom significa victoriosa, ja que fa referència a què els grecs i després els romans coronaven amb llorer els victoriosos. En grec, el nom de Dafne significa llorer.

La seva festivitat és celebrada en diferents dies de l'any, però la més coneguda és la del dia 19 d'octubre, en record de Santa Laura de Còrdova.

La seva història ens explica que...

Laura va ser una religiosa i una dels 48 Màrtirs de Còrdova. Venia de una família noble i estava casada amb un important funcionari de l'emirat independent cordovès . Quan el seu marit va morir, va ingressar al monestir de Santa Maria d'on va arribar a ser abadessa. En el moment que es va fer públic que professava la fe cristiana, l'emir *Muhammad I* la va castigar a ser fuetjada. Com que no es penedia ni s'avergonyia de la seva fe cristiana, va ser condemnada als càstigs més durs abans de ser submergida en una caldera de plom bullint. La seva mort va ser el 19 d'octubre del 864.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Laura Pausini, cantant italiana.
- Laura Esquivel, escriptora i actriu mexicana.
- Laura Gallego, escriptora espanyola.
- Lauren Bacall, actriu nordamericana.

-Laura Marano, actriu i cantant nordamericana, coneguda per haver protagonitzat sèries Disney.

-Laurie Holden, actriu nordamericana.

-Maria Laura Corradini, coneguda com a Chenoa, cantant mallorquina.

-Laura Conejero, actriu catalana.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Laura és manté igual, excepte a l'anglès (Lauren, Laurie, Lauryn, Laurelle, Loretta, Lolly) i el francès (Laure).

El llorer és l'arbre dedicat a Apol·lo. Quan el déu es va enamorar de la nimfa Dafne, no va ser correspost, és més, Dafne va demanar al seu pare, el déu del riu Peneu, que l'ajudés a rebutjar aquest amor. Aleshores va ser convertida en llorer davant de la desesperació del Apol·lo, que va adoptar l'arbust com a arbre emblemàtic.

Algunes variants d'aquest nom són: Llorenç/Llorença que significa que ha nascut al territori de Laurentium. I Loreto que significa lloc ple de llores.

Lluc:

Sant Lluc.

Santa Llúcia

Etimologia: El nom Lluc prové del llatí *lux lucis* que significa llum. Possiblement va sorgir de la expressió llatina *prima luce natus*, “aquell que neix amb la primera llum”. El nom en femení és Llúcia.

La seva festivitat és celebrada en diferents dies de l'any però la més reconeguda és la del 18 d'octubre, en record de l'evangelista.

La seva història més coneguda és la de l'evangelista Sant Lluc.

Sant Lluc era natural d'Antioquia, va rebre educació grega i va exercir de metge. Formava part dels Setanta deixebles, grup de seguidors de Jesús. Es va fer cristià i va conèixer a Maria en una visita que va fer junt a Pau de Tars amb qui va fer molts viatges, ja que, pel que se sap, Pau no era un home sa i potser necessitava l'ajuda mèdica de Lluc. Després de la mort de Pere i Pau, es desconeix si Lluc va morir martiritzat o va morir de vell, però el que es sap és que va seguir predicant. Les seves restes, després de romandre a Constantinoble un temps, van ser definitivament traslladades a la catedral de Sant Vit, a Praga, on avui dia encara hi són.

Sant Lluc és representat amb el toro en el tetramorf dels quatre evangelistes. Es considera que en el seu evangeli hi predomina el sentiment de Crist, i que els braus tenen un gran cor. D'aquí que en el cor és on tradicionalment rauen els sentiments.

Variants en diferents idiomes:

L'Onomàstica Grecollatina

En la majoria de les llengües europees el nom Lluc, s'assembla més a la variant castellana Lucas, tret del francès que s'assembla al català, Luc. En italià trobem la variant Luchino i en anglès Luke. En euskera és Luk.

Hi ha una ciutat d'Italià, a la regió de la Toscana, que porta per nom Lucca.

Una variant femenina d'aquest nom és Llúcia. Santa Llúcia és una màrtir cristiana que va patir persecució en temps de l'emperador Dioclecià. A Barcelona és venerada en una petita capella al costat de la catedral. Veiem la seva imatge amb una plata a les mans on hi ha dos ulls, tot fent referència al seu martiri. Diuen que li van ser arrencats, però que ella va continuar veient. També porta la palma i una espasa i de vegades un llibre i una llum d'oli. És la patrona dels cecs i dels que pateixen afeccions de la vista; per extensió, també la veneren les modistes, i altres oficis que requereixin treballar fixant molt la vista.

Les seves relíquies es troben a Venècia, ja que ella és de procedència italiana (de Siracusa, Sicília).

La seva festivitat es commemora el 13 de desembre, el dia més curt de l'any pel que fa a la llum solar (hi ha un desajust en el calendari, és el dia 21) . A partir d'aquell dia, davant de la catedral de Barcelona, s'instal·la una fira on es venen els productes típics del Nadal (figuretes, arbres, tions, molsa, etc.).

La Nit de Santa Llúcia també és el nom amb què es coneix la "Festa de les lletres catalanes" que des del 1951 se celebra aquesta nit. S'atorguen premis de novel·la, poesia, narrativa infantil i juvenil i contes.

A Suècia es celebra la “Festa de la llum” que il·lumina metafòricament la llarga nit nòrdica. Un grup de nenes vesteixen una túnica blanca i al cap porten una corona feta amb una guirnalda vegetal i unes espelmetes. Solen anar a visitar asils, hospitals per cantar cançons nadalenques i mengen uns panets de safrà (*lussekatter*).

Un refrany de l'àmbit meteorològic diu: “Per santa Llúcia, un pas de puça, per Nadal, un pas de pardal”. L'explicació podria trobar-se en que, a partir d'aquestes dates la claror del dia allarga una mica cada dia, tan poc com el pas d'una puça i així fa la rima. A aquest refrany podem afegir la dita popular. “Que santa Llúcia et conservi la vista!”

Alguns personatges o referents rellevants amb aquest nom són:

L'Onomàstica Grecollatina

“Lucy in the sky with diamonds”, títol d’una cançó dels Beatles en el qual s’hi vol veure un acrònim de la droga sintètica anomenada LSD.

Lucía de Lammermoor, òpera tràgica de Gaetano Donizetti basada en la novel·la *The Bride of Lammermoor* de Sir Walter Scott.

Lucia Bosé, actriu italiana, mare del cantant Miguel Bosé.

Lucía Etxebarria, escriptora espanyola.

Marc:

Sant Marc

Etimologia: El nom Marc prové del llatí *marcus*, juntament amb el seu diminutiu *marcellus*, que signifiquen martell o relatiu al Déu Mart.

La seva festivitat és celebrada el 25 d'abril, en record de Sant Marc.

Marc és considerat per la tradició cristiana l'autor de l'evangeli que porta el seu nom. Com que ell no va ser deixeble directe de Jesús, va basar el seu relat -sempre segons la tradició- en les ensenyances de Pere.

Segons la tradició, Marc va predicar l'evangeli a Alexandria durant el regnat de l'emperador Claudi, on va realitzar diversos miracles i va establir-hi una església. També es diu que va ser martiritzat allí i que els seus assassins van tractar de cremar el seu cos, sense aconseguir-ho. El 828 les relíquies atribuïdes a Sant Marc van ser robades d'Alexandria per navegants italians, que les van portar a Venècia, on es conserven en la basílica de Sant Marc, construïda expressament per a albergar les seves restes.

S'associa Sant Marc amb el lleó perquè el seu evangeli comença parlant del desert, i el lleó era considerat el rei del desert i perquè el seu evangeli comença parlant del riu Jordà i als seus voltants hi havia moltes feres, entre elles el lleó.

Un altre dels personatges més reconeguts amb el nom de Marc va ser Marc Antoni, militar i polític romà durant la República. Va col·laborar amb Juli Cèsar a la Guerra de les Gàl·lies i a la Segona guerra civil romana. Després de l'assassinat de Juli Cèsar, va obtenir la Gàl·lia Cisalpina, per decisió del senat romà. Marc Antoni juntament amb Octavi i Lèpid va formar el Segon Triumvirat del 43-33aC. Marc Antoni tenia el poder de les províncies orientals, juntament amb Egipte. Els tres components, a mesura que

L'Onomàstica Grecollatina

anava passant el temps, desitjaven més poder, però això es va calmar quan Marc Antoni es va casar amb Octàvia, la germana d'August, encara que mantenia una relació amb Cleòpatra. Lèpid va ser expulsat del govern i el Trimuvirat es va trencar. Les discussions entre Octavi i Marc Antoni va provocar la Tercera guerra civil romana el 31aC. Marc Antoni, aliat amb Cleòpatra VII, va ser derrotat a la batalla d'Àccium; finalment quan retorna a Alexandria es suïcidarà. Octavi obtindrà tot el poder i es convertirà en el primer emperador romà.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Marc Márquez, pilot de moto GP.
- Marc Gasol, jugador de bàsquet.
- Marc Bartra, jugador del F.C.B.
- Marc Clotet, actor català.
- Marc Jacobs, dissenyador de moda nordamericà.
- Marc Parrot, músic, cantant, compositor i productor català.
- Marc Grau, va ser membre del grup de rock català "Els Pets".
- Marco Polo, exportador i mercader italià.
- Marc Tuli Ciceró, polític, filòsof i orador de l'antiga Roma.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Marc no presenta gaire canvis, només hi ha una petita alternança entre la "-c", la "-k" i la terminació "-os", "-us" i "-o" Marcos, Marco, Mark, Markus.

Algunes variants d'aquest nom són: Martí, Martirià, Marcial, Marçal, Marcel i Marcel·lí i en femení, Martina.

Marina:

Santa Marina pintada per Zurbarán.

Etimologia: El nom de Marina prové del llatí *marinus* –a –um, que significa marí, del mar.

La seva festivitat és celebrada el 18 de Juliol.

La seva història, barrejada entre realitat i llegenda, diu així:

Marina va néixer a Balcagia (l'actual Baiona, a la província de Pontevedra, Galícia), cap a l'any 119, filla de Lucio Castelio Severo, un governador romà de Gallaecia³⁵ i Lusitània³⁶ i de Càlsia, que va donar llum a nou nenes d'un sol part, mentre el seu home era fora. Càlsia amb les nou criatures va tenir por de ser rebutjada per infidelitat, i va desfer-se de elles donant-les a la seva criada Sila, perquè les ofegués al riu Miñor³⁷. Sila, que era cristiana, les va repartir entre famílies amigues i les nenes van ser criades en la fe cristiana. Per l'atzar del destí les nenes cristianes van haver de declarar la seva religió davant del governador, o sigui, el seu pare, que en saber que eren filles seves les intentà convèncer perquè renunciessin a la seva religió a canvi de poder viure envoltades de riqueses i comoditats. Però elles no van voler i finalment van acabar totes essent màrtirs. Marina (Mariña) va ser decapitada i llançada a un forn, però el seu cos mai va cremar. Un cop li van tallar el cap, va caure al terra i va botar tres cops. D'aquets tres llocs on va botar el cap en van sorgir tres deus³⁸ que van rebre el nom

³⁵ Gallaecia, actual Galícia.

³⁶ Lusitània, actual Portugal.

³⁷ No s'ha de confondre aquest riu Miñor amb el Miño, encara que tots dos tenen l'arrel etimològica en el llatí *minor*, menor.

³⁸ Deus: Naixement d'aigua, origen d'una font, d'un corrent d'aigua.

L'Onomàstica Grecollatina

d'“Augas Santas”. De les deus d'“Augas Santas”³⁹, actualment (el balneari de Pantón), encara en surt aigua i molts fidels van a beure aquestes aigües miraculoses, ja que se'ls atribueixen poders curatius.

A Galícia hi ha moltes parròquies que adoren Santa Marina. I també presideix una petita vil·la d'Astúries anomenada Andeyes.

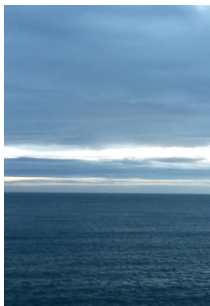
Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Marina Salas, actriu espanyola.
- Marina Comas, actriu catalana.
- Marina Rossell, cantant catalana.
- Marina Llansana, política catalana.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Marina es manté igual, però en gallec és Mariña. En grec tenim el nom Pelàgia (πέλαγος és mar en grec).

Mar:

Vista del mar del dia 2 de desembre del 2014 des de les escales del mirador, prop de l'institut Sant Elm.

Etimologia: El nom Mar prové del llatí *mare-is* que significa mar.

La seva festivitat pot ser celebrada en dos dies, el 15 d'agost per santa Maria, ja que existeix el nom Maria del Mar, i el 15 de setembre.

Maria del Mar és una admonició de la Verge Maria. És considerada patrona dels mariners.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Maria del Mar Bonet, cantant mallorquina.
- Mar Flores, model i actriu espanyola.

A Barcelona, precisament al barri de Marina, es troba la basílica gòtica de Santa Maria del Mar.

³⁹ Augas Santas: en gallec; seria “Aguas Santas” en espanyol.

Martí/Martina:

Sant Martí de Tours.

Déu Mart.

Etimologia: El nom de Martí prové del llatí *Martius-a-um*, que significa de Mart, consagrat a Mart, o fins i tot guerrer.

La seva festivitat és celebrada en molts dies de l'any però la més corrent és el dia 11 de novembre, en record de Sant Martí de Tours.

Aquest soldat romà, originari de Pannònia, l'actual Hongria, va acabar essent bisbe de la ciutat francesa de Tours. La llegenda més famosa entorn de la seva vida succeiria a l'hivern del 337, quan essent Martí a Amiens va trobar prop de la porta de la ciutat un captaire tremolant de fred, a qui donà la meitat de la seva capa, perquè l'altra meitat pertanyia a l'exèrcit romà i no se'n podia desprendre. A la nit següent, Crist se li va aparèixer en somnis, vestit amb la mitja capa, i en desvetllar-se, Martí va trobar que la capa estava sencera i va decidir de batejar-se. Aquesta és l'escena que iconogràficament s'ha preferit per a la seva representació.

La capa miraculosa es va conservar com a relíquia i va formar part, des d'antic, del tresor dels reis francs, que la portaven a les seves campanyes militars com a amulet. El prevere⁴⁰ encarregat de la custòdia de la relíquia (una "cappella" o capa curta) era el "cappellanus"; el terme va donar origen d'una banda a "capella", com a lloc d'oració, per l'oratori on es conservava, i de l'altre, a "capellà", primer com a sacerdot militar i després, com a sacerdot i religiós en general.

⁴⁰ Prevere: dignitat eclesiàstica.

La llegenda catalana explica que quan Martí va donar-li la capa al pobre, el cel es va obrir, el sol va brillar esplendorós i es va formar un gran arc de Sant Martí que va fondre la neu i enretirar la fred, ajudant d'aquesta manera el captaire. Possiblement per aquest motiu es coneix aquest fenomen amb el nom d'arc de Sant Martí, i l'interludi de bonança que cada any té lloc a mitjan novembre el coneixem com l'Estiu de Sant Martí.

És en aquesta època quan es fa la matança del porc, d'on ve la dita "A cada porc li arriba el seu Sant Martí".

Sant Martí era protector dels que tractaven amb cavalls, mules i altre bestiar de ferradura i de peu rodó. En les portes d'entrada de molts temples i esglésies dedicades a Sant Martí, encara hi ha clavades ferradures de cavall. Aquest costum havia estat molt estès i prové de l'antiga creença que el sant protegia el bestiar i els seus propietaris de tot tipus de mals. També en aquesta època de l'any era quan es canviaven les ferradures als cavalls.

L'altra narració pertany a la mitologia de la religió romana i grega.

Mart/Ares, a Grècia, era el déu de la guerra, fill de Júpiter i Juno (Zeus i Hera). Encarnava la força bruta i sanguinària. Va tenir nombroses aventures amoroses, però la que més destaca és la relació amb Afrodita/Venus. L'aventura més sonada d'aquesta parella va succeir quan Vulcà, cansat de les infidelitats de la seva esposa oficial, va fer veure que se n'anava al seu taller a l'illa de Lemnos, quan en realitat el que havia fet era preparar un parany per enxampar-los in fraganti. Tan bon punt Venus i Mart estaven gaudint en el llit, una xarxa invisible els va empresonar. Vulcà, avisat per Hèlios, que ho veu tot, va tornar acompanyat d'altres déus per fer escarni de la parella. Així i tot la jugada no li va sortir bé del tot, ja que les divinitats no van poder resistir els encants de "Venus atrapada" i a més d'un li hagués agradat trobar-se en el lloc de Mart.

Es representa amb cuirassa, casc, escut, llança i espasa. El seu animal és el gall. Era molt honorat pels romans, ja que el consideraven l'origen de la seva nissaga com a pare de Ròmul i Rem.

A la llarga anomenada dels "Martins" podem afegir Sant Martí de Porres, frare dominic peruà, el primer sant de raça negra de Sudamèrica. També era conegut amb el popular nom de "Fra escombra", degut a la seva proverbial humilitat.

L'Onomàstica Grecollatina

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Martí Anglada, periodista català.
- Martí Gironell, periodista català.
- Martin Luther King, premi Nobel de Pau, pels drets dels negres.
- Martina Navratilova, tennista d'origen txec.
- Ricky Martin, cantor porto-riqueny.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües el nom Martí no presenta molts de canvis, tret del gallec que canvia radicalment, Martiño. En anglès fa el canvi del català en l'accentuació a la primera síl·laba i amb la alternança de la “-i” amb la “-y”, Martin/Marty. En castellà és Martín i en portuguès juga també amb l'alternança de la “-n” amb la “-m”. En italià s'afegeix una “-o” al final, Martino. Martí i la seva variant Martín també apareix com a cognom molt estès.

La llista de poblacions amb el nom de Martí és força extensa. En citarem algunes a Catalunya: Sant Martí Vell i Sant Martí de Llémena, ambdues al Gironès - Sant Martí Sarroca, a l'Alt Penedès – Sant Martí de Maldà i Sant Martí de Riucorb, a l'Urgell – Sant Martí Sesgueioles, a l'Anoia -Sant Martí de Provençals, districte a la ciutat de Barcelona. A la Cerdanya trobem Martinet, el nom del qual procedeix de la farga on s'hi treballava amb un martell.

Sant Martí del Canigó és una abadia que es troba a la regió pirinenca del Conflent, a França.

Per tota la geografia hispànica també apareix aquest nom repartit, sobretot per la zona nord: San Martín de Unx, Navarra – San Martín de la Solana, Huesca – San Martín de Luiña, Astúries – San Martín de Frómista, Palència - San Martín del Castañar, Salamanca – San Martín de Trevejo, Cáceres i San Martín de Valdeiglesias i de la Vega, ambdós a Madrid.

Saint Martin-in the Fields és una església de culte anglicà que es troba al bell mig de Londres, en una cantonada de Trafalgar Square – i no al camp, com indica el seu nom-. És famosa la institució musical que va néixer en aquesta mateixa església que porta el nom d'Academy of Saint Martin in the Fields, dirigida per sir Neville Marriner. El seu disseny arquitectònic es repeteix en moltes esglésies dels Estats Units.

Mercè:

Mare de Déu de la Mercè.

Basilica de la Mercè a Barcelona.

Etimologia: El nom Mercè prové del llatí *merces/–edis* que significa misericòrdia, perdó, preu pagat per una mercaderia.

La seva festivitat és celebrada el dia 24 de setembre en commemoració a la Mare de Déu de la Mercè.

La Mare de Déu es va aparèixer simultàniament, una nit d'agost de 1218, a Sant Pere Nolasc, Sant Ramon de Penyafort i al rei Jaume el Conqueridor per sol·licitar la fundació d'un orde per l'alliberament de captius cristians en mans de musulmans. Aquesta fundació portaria el nom de l'Orde de la Mercè, popularment denominada com els mercedaris. El seu culte es va difondre durant l'edat mitjana pel Mediterrani, i més endavant gràcies a l'evangelització que van dur a terme els frares mercedaris, per terres hispàniques i americanes, on hi havia nombrosos convents de mercedaris coneguts popularment pel nom "Virgen de las Mercedes".

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Mercè Rodoreda, escriptora catalana.
- Mercè Anglès, actriu catalana.
- Mercè Sampietro, actriu catalana.
- Mercè Martínez, actriu catalana.
- Mercè Arànega, actriu catalana.
- Mercè Pons, actriu catalana.

L'Onomàstica Grecollatina

-Mercè Montalà, actriu catalana.

-Mercè Lleixà, actriu catalana.

-Mercedes Milà, periodista catalana.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Mercè s'assembla a la variant espanyola Mercedes. En italià és Mercede. Merche és una variant castellana amb influència d'un sufix basc.

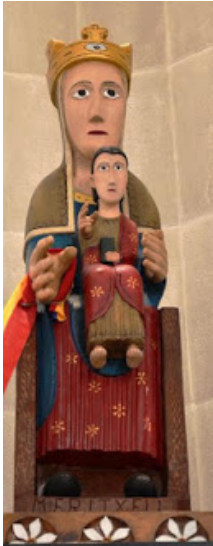
Des del 1637 és copatrona, junt amb Santa Eulàlia, de la ciutat de Barcelona, per un vot que va fer el Consell de Cent si alliberava la ciutat d'una plaga de llagostes.

El nom de la famosa i més antiga marca de cotxes, Mercedes Benz, té el seu origen en la filla d'un dels distribuïdors austríacs (Emil Jellinek) d'aquest tipus d'automòbils de la casa Daimler.

Les “merceditas” és un tipus de sabates, de punta arrodonida, que deixa la part superior del peu descoberta, però subjecta amb una tira que es tanca amb un botó. En un principi van ser destinades per a les nenes, però actualment hi ha tot tipus de sabates amb aquest disseny bàsic.

Meritxell:

Còpia de la talla romànica de la Mare de Déu de Meritxell. L'original es va cremar en un incendi l'any 1972.

Etimologia: El nom de Meritxell prové del diminutiu llatí *merig* que ve de *meridiem* que significa migdia. Segurament fou assignat aquest nom pel fet que els pastors anaven a pasturar els seus ramats en aquest indret on tocava més el sol de migdia o del sud.

La seva festivitat és celebrada el dia 8 de setembre, festivitat de les “Mares de Déu trobades”.

Com totes aquestes verges, Meritxell té una llegenda popular: Era un dia de Reis, i els habitants de les Valls es dirigien a Canillo per assistir a missa. En passar per on actualment es troba el santuari, van veure a prop d'una gavarrera⁴¹, florida en ple més de gener, la imatge d'una verge que va ser immediatament traslladada a la propera població de Canillo. L'endemà, però, la imatge havia desaparegut. Un viatjant, que desconeixia la història, va dir que havia vist la Verge al peu d'una gavarrera florida prop de Meritxell. Els andorrans van creure que el que volia la Verge era estar a Encamp i allà se la van emportar. Però Meritxell ja tenia decidit quin era el seu lloc, ni Canillo, ni Encamp! Era a l' indret on ella s'apareixia allà on volia quedar-se, i així fou com es va construir el santuari i els andorrans la van triar com a patrona del seu petit país.

Personatges rellevants amb aquest nom:

-Meritxell Falgueres, periodista i sumiller catalana.

⁴¹ Gavarrera: roser silvestre.

L'Onomàstica Grecollatina

Variants en diferents idiomes:

Meritxell no presenta canvis en les llengües europees, ja que és bàsicament un nom català. Els seus diminutius més corrents són Txell o Meri.

Al centre geogràfic d'Andorra es va construir el santuari de Meritxell, entre Encamp i Canillo.

Actual Santuari de Meritxell, dissenyat per l'arquitecte Ricard Bofill.

Natàlia:

Santa Natàlia de Córdova, màrtir

Santa Natàlia de Nicomèdia

Etimologia: El nom Natàlia prové del llatí *natalis*/_e_ que significa naixement.

La seva festivitat és celebrada en diferents dies de l'any però la més rellevant és el dia 27 de juliol en record a Santa Natàlia màrtir. No obstant, aquest nom està lligat al naixement de Jesús i de la Verge Maria i també es pot celebrar el 25 de desembre, dia de Nadal i el 8 de setembre.

La tradició explica que Natàlia és una de les 48 màrtirs de Córdova. Ella va néixer en el si d'una família musulmana, però, quan sa mare va enviuadar, es va tornar a casar amb un cristià. Això va fer que fos educada en la fe cristiana i que quan va arribar el moment de casar-se, ho fes amb Aureli, un home pietós, que va ser màrtir i sant. Cap el 850 el califa Abd al-Rahman II va iniciar una persecució contra els cristians de Córdova i Natàlia i Aureli van decidir fer pública la seva fe cristiana. Això ocasionà que fossin empresonats i torturats i finalment decapitats el 27 de juliol de 852.

Es coneix una altra Santa Natàlia, però d'origen més llunyà: de Nicomèdia, Turquia, esposa d'un altre sant i màrtir: Sant Adrià.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

-Natàlia Rodríguez, cantant i presentadora espanyola.

-Natàlia Sánchez, actriu i cantant espanyola.

-Natàlia de Molina, actriu espanyola.

-Natàlia Verbeke, actriu espanyola.

-Natalia Millan, actriu espanyola.

-Natalie Portman, actriu israeliana.

-Natalie Wood, actriu nordamericana.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües el nom Natàlia no presenta gaires canvis excepte del rus i l'anglès, Nataixa o Natasha i Natalie. També es coneix la variant Nativitat/ Natividad amb el seu hipocorístic Nati.

Oriol:

Sant Josep Oriol.

Etimologia: El nom Oriol prové del llatí *aureus/-a/-um* que significa d'or, daurat.

La seva festivitat és celebrada el dia 23 de març, en commemoració del dia en què va morir Sant Josep Oriol.

La seva història narra que va néixer el 23 de novembre del 1650 a Barcelona i va ser batejat a Sant Pere de les Puel·les. Era el fill petit de vuit germans. Va ser escolà de la basílica de Santa Maria del Mar, i va acabar els estudis a la Universitat de Barcelona, on va obtenir el títol de Doctor en Teologia. Va ser ordenat prevere⁴² i va oficiar la seva primera missa a l'església de Canet l'any 1676. Va dirigir l'Oratori de Sant Felip Neri i també la Parròquia de Santa Maria del Pi. Curiosament, Josep no es conformava amb el servei que oferia com a capellà i tenia aspiracions de ser màrtir, per tant se'n va anar a Roma l'abril de 1698 per oferir-se com a missioner a terres llunyanes. Però quan va arribar a Marsella va emmalaltir i va haver de tornar a Barcelona. El 23 de març de 1702 va morir i va ser enterrat a l'església del Pi.

La plaça que hi ha al costat de la basílica de Santa Maria del Pi, on està instal·lat un petit mercat d'artistes, és la de Sant Josep Oriol.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

-Oriol Junqueras, historiador i polític català.

⁴² Prevere: Clergue ordenat per al presbiterat pel bisbe i que pot presidir la celebració de l'eucaristia.

- Oriol Pujol, polític català.
- Oriol Bohigas, arquitecte català.
- Oriol Martorell, fundador de la Coral Sant Jordi.
- Oriol Tramvia, actor i cantant català.
- Oriol Cruz, actor català.
- Oriol Vila, actor català.

Variants en diferents idiomes:

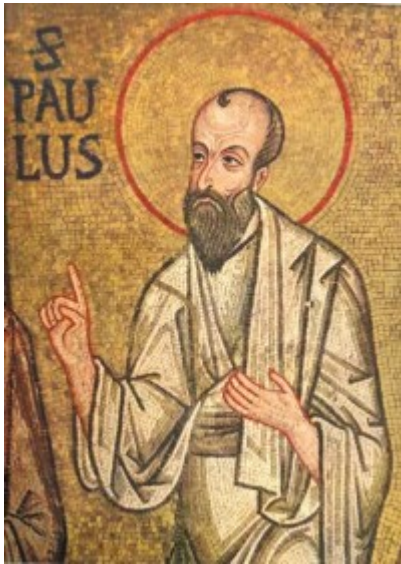
En la majoria de les llengües el nom Oriol no té cap variant, tret del diminutiu “Uri”, ja que és un nom pròpiament català.

El nom Oriol també dóna nom a un ocell.

També cal dir que dóna nom a una ciutat de Rússia central, al sud de Moscou.

Pau/Pol/Paula:

Sant Pau apòstol.

Etimologia:El nom Pau prové del llatí *paulus*/-a/-um que significa petit, i per extensió, persona humil. El nom en femení és Paula.

La seva festivitat és celebrada el dia 29 de juny.

La historia ens explica que Pau va ser un dels dotze apòstols de Jesús. Després de la seva mort, els deixebles van viatjar arreu per difondre el missatge cristià i Pau va arribar fins a Roma. En el seu quart viatge, va ser empresonat durant les revoltes i persecucions de Neró als cristians. L'any 64 o 67 va ser condemnat a ser decapitat. L'execució va ser el 29 de juny, el mateix dia que Sant Pere era crucificat cap per avall. Va ser enterrat a la Via Ostiense de Roma.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Pau Casals, violoncel·lista, pedagog, director i compositor musical català.
- Pau Claris, polític i eclesiàstic català.
- Pau Gassol, jugador de bàsquet català.
- Paul Walker, actor nordamericà.
- Paul Newman, actor i director nordamericà.
- Pol Espargaró, pilot de MotoGP català.
- Paul McCartney, cantant i compositor britànic.
- Paula Echevarría, actriu i model espanyola.

- Paula Vázquez, actriu, presentadora i model gallega.
- Paulo Coelho, escriptor, compositor i filòsof brasiler.
- Pablo Iglesias, fundador del PSOE.
- Pablo Iglesias, fundador del partit polític “Podemos”
- Paul Auster, escriptor nordamericà.
- Pablo Alborán, cantant espanyol.
- Pablo Picasso, pintor andalús.
- Pablo Motos, presentador de televisió, locutor de ràdio i humorista valencià.
- Pablo Neruda, xilè, un dels millors poetes del segle XX.
- Paulina Rubio, cantant mexicana.
- Pier Paolo Pasolini, director de cinema italià.

En la geografia catalana trobem diferents poblacions amb el nom de Pau: Sant de Seguries , al Ripollès -Sant Pau d’Ordal, a l’Alt Penedès, -Sant Pau de la Guàrdia, a l’Anoia i Santa Pau, a la Garrotxa. A Barcelona, al barri del Raval hi ha una de les esglésies més antigues de la ciutat: Sant Pau del Camp.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Pau presenta diversos canvis ortogràfics com: en català Pol, en castellà Pablo i el diminutiu Paulino i Paulina, en francès i anglès Paul i la seva variant Pauline, en italià Paolo, en gallec Paulo i en rus Pavel.

Patrícia i Patrici:

Santa Patrícia

San Patrici

Etimologia: El nom Patrici/Patrícia prové del llatí *patricius/-a/-um* que significa patrici. Al seu torn, patrici ve de pàtria i aquesta prové de *pater*, que significa pare. Per tant, el nom, apart de significar “noble”, també el podem relacionar amb l’arrel pare, ja que els patricis eren considerats a Roma com els pares de la pàtria.

La seva festivitat és celebrada el dia 25 d’agost, en record de Patrícia de Constantinoble i el 17 de març en record de Sant Patrici.

La seva història refereix que va néixer en una família rica i noble de Constantinoble, néta de l'emperador Constantí i que va fer vot de virginitat. L'emperador Constant II va intentar imposar-li el matrimoni a la força, però ella es va desentendre de la família per anar a Roma per rebre la consagració virginal pel Papa. Quan va morir el seu pare, va tornar a Constantinoble on va deixar el palau imperial i va renunciar a totes les herències i les va repartir entre els pobres per poder anar a Terra Santa. Durant el viatge va naufragar a la illa de Megaride a Nàpols, creant així la primera comunitat d'oració i assistència espiritual i moral per als pobres. Delicada de salut, va morir poc després de arribar. Va ser enterrada a Nàpols, i un temps després les seves relíquies foren traslladades al monestir de Sant Gregori Armeni, on van ser recobertes de cera i tancades en una urna feta d'or i plata, adornada amb pedres precioses. La gent venera molt aquesta santa perquè d'una dent seva, que s'ha conservat, surt sang de tant en tant i

L'Onomàstica Grecollatina

això és considerant un gran miracle⁴³ en aquesta ciutat de la qual és copatrona amb Sant Genar.

Sant Patrici, fill d'un noble romà, va néixer a Anglaterra i tenia com a primer nom Maewyin Succat. Als setze anys fou capturat per uns pirates i venut com a esclau a Irlanda; allí va aprendre l'idioma i els costums irlandesos i fou pastor per un temps. Després d'algunes peripècies va estudiar per fer-se sacerdot i exercir com a missioner a Irlanda, arribant a ser el primer bisbe d'aquesta illa.

Segons la tradició, Sant Patrici va fer el miracle d'expulsar les serps d'Irlanda, però possiblement és degut a què durant la darrera glaciació l'illa va quedar coberta de glaç i que aquests rèptils no van poder subsistir-hi.

Una altra llegenda referida a ell diu que va explicar el misteri de la Santíssima Trinitat amb un trèvol (*shamrock*) de tres fulles (Pare, Fill i Esperit Sant en un sol Déu) i que per això el símbol d'Irlanda és aquesta planta.

Degut a la nombrosa emigració d'irlandesos, la festa de Sant Patrici -*Lá Fhéile Pádraig* o festa patronal- es celebra el 17 de març arreu del món amb unes desfilades on predomina el color verd. Podríem esmentar les de Nova York, París i sobretot Dublín.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Patricia Cornwell, escriptora nordamericana.
- Patricia Conde, actriu, humorista, model i presentadora espanyola.
- Patricia Montero, actriu i model valenciana.
- Patti Smith, cantant nordamericana.
- Patricia Arquette, actriu nordamericana.
- Patricio* Estrella, personatge de la sèrie Bob Esponja.

Variants en diferents idiomes:

⁴³ La liqüefacció també es produeix amb la sang del patró de Nàpols, Sant Genar.

L'Onomàstica Grecollatina

En la majoria de les llengües europees el nom Patricia no presenta canvis tret dels hipocòrístics anglesos(Pat, Patty, Patti, Pattie, Patsy, Tricia, Patrisha, Trisha, Trish) i de la variant italiana, Patrizia.

Pilar:

Verge del Pilar.

Santuari de

la Mare de Déu del Pilar a Saragossa.

Etimologia: El nom Pilar prové del llatí *Pila/-ae* que significar pilar.

La seva festivitat és celebrada el dia 12 d'octubre, però cal esmentar que va ser el 2 de gener quan es va aparèixer a l'apòstol Jaume, i el 20 de maig es va celebrar la coronació canònica – portada a terme per alts representants eclesiàstics i amb una corona beneïda pel Papa- de la Verge del Pilar. Per aquesta raó, la tradició marca que en aquest dies de cada mes, la imatge es mostri sense el mantell, i així es vegi la rica decoració del pilar.

L'origen d'aquest nom s'explica de la següent manera: la Verge Maria vivia a Jerusalem, i l'any 39 se li va aparèixer a l'apòstol Jaume, que es trobava a Hispània difonent el cristianisme, precisament a Caesar Augusta (Saragossa). Va aparèixer sobre un pilar de jaspi, que va quedar com a testimoni del miracle i es va conservar des de llavors a les successives esglésies (romànica, mossàrab, gòtica, barroca) que s'aixecaren en honor de la Verge fins a l'actual basílica. La columna mesura 1,70 d'alçada per 24 centímetres de diàmetre.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Pilar Rahola, pedagoga i política catalana.
- Pilar Rubio, actriu, model i presentadora espanyola.
- Pilar de Borbó, germana de Joan Carles I
- Pilarín Bayés, dibuixant catalana.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Pilar no presenta canvis ja que és un nom que pràcticament només és utilitzat a la península ibèrica. És conegut per els seus hipocorístics castellans, Pili, Pilarín, Maripili, Piluca.

Cal dir que la Mare de Déu del Pilar és la patrona de Saragossa, de la Guàrdia Civil, del cos de Correus i de la “Hispanidad”.

Hi ha una tradició que fa que els nens petits, en edat innocent, siguin presentats una vegada a la seva vida davant de la Verge del Pilar (“passar sota el mantell”).

Rosa/Roser:

Mare de Déu del Roser

Rosari

Etimologia: El nom Rosa prové del llatí *rosa/-ae* que significa rosa/roser.

I el nom de Roser prové també del llatí, però del mot *rosarium/-ii* que significa roserar i per extensió rosari.

La seva festivitat és celebrada en dos dies diferents el 7 d'octubre i el 8 de maig, en record de la Mare de Déu del Roser i la Mare de Déu del Roser de Maig.

Podríem parlar en primer lloc d'una advocació mariana referida a la flor i per extensió, el rosari, o l'oració d'una determinada quantitat d'avemaries i glòries que es compten seguint l'enfilall de grans agrupats de deu en deu i units per un fil que els travessa tots. Cal esmentar també Rosa de Lima. Aquesta noia, d'origen peruà, es deia Isabel Flores, però l'anomenaven Rosa a causa de la seva bellesa i de la vida de mortificació i santedat que va portar. És considerada una de les primeres santes americanes i declarada patrona de les Amèriques. La seva festa es celebra el 23 d'agost.

La cançó més coneguda amb aquest nom és la de "Rosó" composta per Josep Ribas i Gabriel, sobre la lletra de Miquel Poal-Aragall que diu així:

<<Amb la llum del teu mirar,	una cançó pels teus ulls
has omplert la meva vida.	perquè enmig de tants esculls
Si em poguessis estimar,	ells fossin la meva guia.
ma il·lusió fora complida.	Rosó, Rosó llum de la meva vida,
I viuria tan content,	Rosó, Rosó, no desfais ma il·lusió.
que en mon rostre s'hi veuria	Presoner en tots moments
la llum de l'agraïment	de la teva veu tan clara,
i a tota hora et cantaria	que allunya els mals pensaments
una cançó pels teus ulls	i la bondat sols empara.
que jo mateix et faria;	Perquè és fresca i és suau

Sergi:

Sant Sergi

Sants Sergi i Bacus

Etimologia: El nom Sergi prové del llatí *Sergius*, que designava una família romana, no tan coneguda com d'altres. El seu significat és guardià.

La seva festivitat és celebrada depenent del Sergi al que ens referim: el 24 de febrer, en record a Sant Sergi de Capadòcia i el 7 d'octubre per commemorar Sant Sergi de Síria, company de Bacus.

La història del primer Sergi ens fa situar a Armènia i Capadòcia on l'any 304 va arribar des de Roma un nou governador anomenat Sapríci. Dioclecià va encarregar-li la persecució de les comunitats cristianes, que cada cop eren més nombroses. Allà trobem l'ancià Sergi que s'havia convertit al cristianisme per dur una pacífica vida d'eremita⁴⁴. Sergi es va apropar a Sapríci per retreure-li que adorés el déus pagans i amb les seves pregàries, a l'instant, les imatges romanes es van esquerdar i els focs dels sacrificis es van apagar. Sapríci, creient que Sergi havia ofès els déus, el va arrestar i el va condemnar a mort, torturant-lo fins finalment decapitar-lo. Després els cristians van recollir el seu cos i el van enterrar a casa d'una dona piadosa.

Troblem una versió apòcrifa que diu que les seves restes van ser traslladades fins a Hispània, concretament a Baetulo, l'actual Badalona, però les fonts literàries que ho expliquen no ho deixen clar, creant la llegenda de Sant Sergi de Badalona.

L'altre Sergi, company de Bacus, segons la tradició, eren dos bons militars a les ordres de l'emperador Maximià, però que professaven la religió cristiana, prohibida oficialment. Van ser detinguts i torturats. Bacus va morir, però Sergi va patir més a causa del martiri que li van infringir: córrer amb un calçat amb els claus clavats cap endins. Finalment fou decapitat. Sergi i Bacus van ser venerats com a patrons de

⁴⁴ Eremita: Persona que viu en un lloc erm. Erm: Lloc inhabitat, desert, on es retiren una o més persones per fer vida religiosa.

l'exèrcit durant l'Imperi Bizantí. Se'ls sol representar associats com a parella, ja que per influència clàssica, l'Església primitiva no observava cap prevenció davant de l'homosexualitat; va ser més tard quan el cristianisme ho va considerar com a pecat.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

-Sergio Busquets, jugador del Barça.

-Sergio Ramos, jugador del Madrid.

-Sergio Dalma, cantant català.

-Sergi Lòpez, actor català.

-Sergi Pàmies, un narrador, articulista de La Vanguardia, traductor i crític de televisió català.

-Sergi Mateu, actor català.

-Sergei Prokófiev, compositor musical rus.

-Sergei Rachmaninov, compositor musical rus.

-Sergei Bubka, atleta ucraïnès de salt amb perxa, campió olímpic.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Sergi no presenta gaire canvis ortogràfics tret del alemany, Sergei, del francès Serge i del gallec Serxio. En castellà i portuguès és Sergio i Sérgio. Curiosament, ha estat un nom que no ha desenvolupat gènere femení.

Sílvia:

Santa Sílvia de Roma.

Rea Sílvia i Mart

Etimologia: El nom Sílvia prové del llatí *silva/-ae* que significa bosc.

La seva festivitat és celebrada el dia 3 de novembre en record a Santa Sílvia de Roma.

De Santa Sílvia no es tenen moltes notícies; se sap que va ser una dona pietosa i mare del papa Sant Gregori el Magne. Així doncs explicarem la llegenda de Rea Sílvia.

Segons la mitologia romana, Rea Sílvia era la filla de Numítor, legítim rei d'Alba Longa⁴⁵, i neboda d'Amuli. Aquest va usurpar el tron al seu germà i va matar els possibles hereus del tron. Rea Sílvia, obligada a fer-se vestal⁴⁶, s'havia de mantenir verge, sinó seria condemnada a mort i així quedava garantit que no tindria descendència. Però, per obra del déu Mart, Sílvia va quedar embarassada. Quan va infantar els bessons Ròmul i Rem, Amuli els va fer llançar al riu Tíber per no tenir cap hereu que li pogués prendre el tron. Els bessons van sobreviure i van ser alletats per la lloba *Luperca* als peus del turó del Capitoli. Quan van créixer i acaben descobrint la veritat es venjaren de Amuli i acabaran fundant una nova ciutat que rebrà el nom de Roma.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

-Sílvia Abril, actriu catalana.

-Sílvia Pérez Cruz, cantant catalana.

⁴⁵ Alba Longa, ciutat fundada per Ascani, fill d'Eneas, quan es va instal·lar al Laci.

⁴⁶ Vestal: sacerdotessa romana que havia de tenir cura del foc sagrat de la ciutat de Roma, i d'honorar la dea Vesta (dea de la llar).

- Sílvia Munt, actriu i directora catalana.
- Sílvia Bel, actriu catalana.
- Sílvia Soler, tennista i periodista catalana.
- Sílvia Còppulo, periodista catalana.
- Sílvia Forns, actriu catalana.
- Silvio Berlusconi, personatge italià.
- Sylvester Stallone, actor nordamericà.
- Silvestre Tornasol, personatge de Tintín.
- Silvana Mangano, actriu italiana.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Sílvia es manté igual, tret del francès Sylvie i del euskera Oihana o Oihane. El masculí corresponent és Silvio, no obstant, a Espanya no és difós. També existeixen les variants Silvana i Silvestre.

Víctor/Victòria:

Sant Víctor.

Etimologia: El nom Víctor prové del llatí *victor/-oris* que significa vencedor. El nom en femení és Victòria.

La seva festivitat és celebrada en diferents dies de l'any però la més usual és el 22 de gener.

La tradició diu que Vicenç i Oronci eren dos germans nascuts al sud de França que van arribar fins a Girona després d'evangelitzar la zona dels Pirineus orientals. Cap al 304 van començar les persecucions de Dioclecià, i els dos germans es van refugiar a les muntanyes properes. El prefecte de Gerunda va preguntar per ells a Víctor, que sabia que els havia hostatjat més d'un cop a casa seva i Víctor va indicar-li que deurien estar pregant a la muntanya. Ràpidament van ser trobats, torturats i morts perquè no volien abandonar la seva fe. Víctor va recollir els cossos i els va amagar a casa seva. El bisbe Ponç de Girona va dir que fossin portats a Itàlia, però el prefecte en assabentar-se va fer pres a Víctor, obligant-lo a renunciar a la fe cristiana. Com que s'hi va negar el van martiritzar fent-li talls en els braços i en el cap. La seva mare, Aquilina, va intentar ajudar-lo, però finalment rebran tots dos el martiri, fins acabar morts en mans del prefecte.

És un dels noms més prolífic en el camp de la santedat, per tant podem citar els següents sants amb el nom de Víctor: San Víctor d'Alexandria, San Víctor de Capua, bisbe italià, San Víctor, eremita a la regió de la Xampanya, San Víctor de Mauritània, soldat romà i màrtir cristià, San Víctor de Nantes i finalment, San Víctor papa. Santa Victòria, juntament amb San Acisclo són patrons de Còrdova. El que he explicat aquí és

perquè aquest Víctor sembla que va néixer a Llívia (*Iulia Lívica*), província de Girona i els seus fets es desenvolupen en una regió més prospera.

Alguns personatges rellevants amb aquest nom són:

- Víctor Valdés, porter de futbol català, ex jugador del Barça .
- Víctor Hugo, escriptor del romanticisme francès.
- Víctor Sada, jugador de bàsquet català.
- Víctor Manuel, cantant espanyol.
- Víctor Català, pseudònim de Caterina Albert, escriptora catalana.
- Víctor Amela, periodista i escriptor català.
- Victòria Adams, propietària de Victòria's Secret, cantant anglesa.
- Victoria Justice, actriu, cantant, model i compositora nordamericana.
- Victòria del Regne Unit d'Anglaterra, reina que va donar nom a l'època victoriana, caracteritzada per una moral estricta i pels canvis industrials, culturals, polítics, científics i d'expansió colonial del seu país.
- Victòria Eugènia, esposa del rei d'Espanya Alfons XII, néta de l'anterior.
- Víctor Amadeu de Savoia I i II, reis italians de la casa Savoia.
- Vittorio Gassman, actor italià.
- Víctor o Victòria, títol d'una comèdia dirigida per Blake Edwards i protagonitzada per Julie Andrews i James Garner.

Variants en diferents idiomes:

En la majoria de les llengües europees el nom Víctor s'escriu igual, tret del euskera que és Bittor, del gallec que és Vitor, del italià que es Vittorio i del portuguès i l'asturià que es Vitor. Es coneixen les variants Victorià i Victorina.

Com a fet curiós la capital d'Àlaba és Vitòria, nom que procedeix de "Nueva Victoria" amb el que va ser batejat pel rei Sancho de Navarra l'any 1181, quan va fundar la ciutat.

L'Onomàstica Grecollatina

A l'Àfrica hi ha un llac que es diu Victòria, anomenat així pel seu descobridor, J. Speke, l'any 1858 en honor de la reina Victòria d'Anglaterra.

Els "vítores" són uns emblemes commemoratius dels personatges importants de la universitat (principalment de Salamanca, Alcalá d'Henares, Sevilla, etc.) que obtenien el títol de doctor o altres honors. Es tracta d'unes inscripcions murals fetes amb pintura vermella o negra en llatí.

Vítor commemoratiu de la visita dels prínceps del Japó Akihito i Michiko el 28 de febrer de l'any 1985.

Els epònims:

Ja que faig el meu treball de recerca sobre l'onomàstica grecollatina, he cregut que seria interessant afegir un petit apartat sobre els epònims inspirats en noms propis de l'antiguitat.

Els epònims són mots que provenen del nom d'alguna persona o personatge literari i que han arribat fins el nostre llenguatge quotidià com a substantius comuns. Aquests personatges seleccionats són éssers que ens han deixat una empremta cultural en la nostra llengua i els seus noms han quedat immortalitzats per sempre.

Adonis: Un ésser molt atractiu, persona d'una gran bellesa física.

Personatge de la mitologia grega que era fill de Mirra i Tias, rei de Síria.

Posseïa una bellesa enlluernadora que enamorava. Ens explica Ovidi que les deesses Persèfone i Afrodita se'l disputaven i compartien alternativament els seus favors.

Amfitrió: Una persona acollidora, que es desvia pels seus convidats.

Rei de Tirint, estava casat amb Alcmena. Mentre era a la guerra, Zeus visità Alcmena sota l'aparença del seu marit. En tornar, Amfitrió també s'uní amb la seva dona. El resultat d'aquests amors foren dos bessons, Íficles (fill d'Amfitrió) i Hèracles (fill de Zeus). A casa, Amfitrió sempre es mostrà com un rei esplèndid amb els convidats durant els banquets.

Ciceró: Un bon guia, una persona que mostra una ciutat als forasters.

Marc Tul·li Ciceró (106-43 aC) va ser un polític, advocat, filòsof, escriptor i orador romà conegut per la seva capacitat discursiva i els seus dots d'orador. La llengua italiana fou la primera que va relacionar les qualitats expressives de Ciceró amb la verbositat característica d'un guia turístic.

Dracó: El qui és sever o demostra una severitat excessiva.

Arcont nascut a Tessàlia al segle VII aC. L'any 621 aC, Dracó fou nomenat legislador extraordinari per revisar la Constitució d'Atenes. El codi que va promulgar és famós per la seva severitat, amb penes desproporcionades que afavorien les oligarquies.

L'Onomàstica Grecollatina

Mecenes: Persona rica que patrocina generosament les arts.

(69 aC- 8 dC) fou un polític i un cavaller romà que actuà d'intermediari entre l'emperador August i el cercle de literats que ell –com a escriptor que també era– havia aplegat entorn seu. Gaudí, entre d'altres, de l'amistat de Properci, de Virgili i, sobretot, d'Horaci. Tots ells li dedicaren diverses obres.

Mentor: Protector, persona que fa de consellera.

Fidel amic d'Odisseu, a qui l'heroi havia confiat la custòdia dels seus familiars i de les seves possessions en partir cap a Troia. La deessa Atena adopta nombroses vegades la figura de Mentor per aconsellar el seu fill Telèmac o ajudar el mateix Odisseu.

Sòsia: Un doble d'algú, persona que s'assembla molt a una altra.

És l'esclau fidel que sempre acompanya el seu amo, Amfitrió. En l'obra de Plaute *Amphitruo*, el déu Mercuri pren la figura de Sòsia per protegir la infidelitat de Júpiter amb Alcmena, i origina així una confusió entre ell i el vertader Sòsia.

Sèneca: El setciències, una persona de gran saviesa.

Luci Anneu Sèneca (Còrdova. 4 aC- Roma 65 dC) fou filòsof estoic i un dels grans escriptors llatins. Va ser preceptor de l'emperador Neró, que va obligar-lo a suïcidar-se en acusar-lo d'haver conspirat en contra seu. Els seus escrits constitueixen sempre una font de reflexió.

Tertul·lià: Un bon interlocutor, una persona de diàleg amè i interessant.

Quint Septimi Florent Tertul·lià nasqué a Cartago al segle II dC. Apologeta, escriptor, filòsof i jurista, és considerat un dels pares de l'Església i creador del llatí cristià. Va donar nom als assistents a cenacles erudits del segle XVII, on sovint se citaven i comentaven els seus escrits.

Tiberi: Un àpat copiós, succulent i abundant.

Tiberi Claudi Neró (Roma 42 aC- Capri 37 dC) va ser un emperador romà de la dinastia Clàudia; successor d'August, el seu govern es va caracteritzar per la contradicció, reflex del seu caràcter. Al final del regnat, va delegar el govern en Sejà, prefecte del pretori, mentre ell es va retirar a la dolça vida de la seva vil·la a l'illa de Capri, on va morir sense nomenar successor. Fou gran amant de la bona cuina, i conegut per les seves fartaneres i orgies.

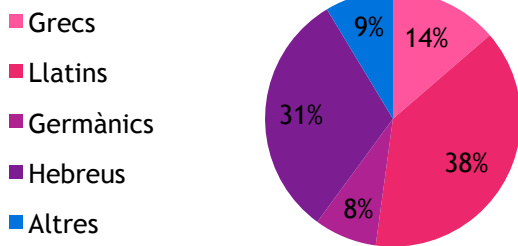
L'Onomàstica Grecollatina

Part Pràctica.

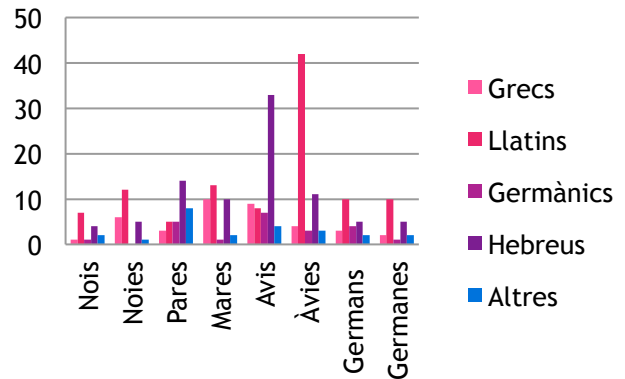
Anàlisi de les enquestes:

Escola de Música:

Total dels orígens dels noms dels alumnes i famílies de l'Escola de Música

Orígens dels noms dels alumnes i famílies de l'Escola de Música

En aquests gràfics podem observar que l'origen dels noms dels alumnes de l'Escola de Música i les famílies que predomina és el llatí. Sobretot a les àvies amb 42 de 71 noms que hi figuren. El nom d'àvia més posat és Carme (12). Si mirem el gràfic podem observar que els orígens dels noms més posats, tant de noi, noia, mares, germans i germanes, també són d'origen llatí: de noi Marc i Pau, de noia Laura; de mares, és Anna, encara que és un nom hebreu, però hi ha molts més noms llatins, però que no es repeteixen; el de germans són Pol, Marc, Xavi i Joan, hi ha més noms que no es repeteixen, però que segueixen predominant els d'origen llatí. En el cas dels avis i els pares, l'origen del nom més freqüent és l'hebreu amb els noms de Josep, tant per avis com per pares, i Francesc per pares també.

A través d'un buidatge dels noms de noi i de noia que més agraden, he pogut esbrinar quin és l'origen d'aquests noms. Tant en el cas del nom masculí com femení són d'origen llatí i són Marc amb 20 vots i Júlia amb 9 vots.

Amb les respostes de les enquestes he volgut saber quins tant per cent de la gent sabia què significava el seu nom, a quanta li agradaria saber-lo, quanta sap el perquè porta aquest nom, el tant per cent de gent que el diu sencer o fins i tot si li agrada. Els resultats són els següents:

L'Onomàstica Grecollatina

<<**Saps què significa el teu nom?**>> D'un total de 8 nenes d'una franja d'edat entre 8-10 anys, un 37% sap què significa, mentre que un 63% no ho sap. D'un total de 7 nens d'una franja d'edat entre 7-9 anys, un 43% sap què significa mentre que un 57% no. Del tant per cent d'un total de 15 alumnes de la franja d'edat entre 7-10 anys, un 40% sí que sap què significa el seu nom, mentre que un 60% no ho sap. De les 14 noies de l'orquestra dels grans, en una franja d'edat de 12-24 anys un 57% saben l'origen del seu nom, mentre que un 43% no el saben. Dels 5 nois de l'orquestra, en una franja de 14-27 anys, un 60% el sap mentre que un 40% no. D'un total de 19 alumnes de la franja d'edat de 12-27, un 58% sí que el sap i un 42% no. Dels professors enquestats, 2 professores (directora i cap d'estudis) i 3 professors, d'una franja d'edat 33-57, un 80% sí que ho sap i un 20% ho desconeix.

<<**Saps per què et varen posar aquest nom?**>> Els alumnes d'una franja d'edat 7-10 anys, un 47% saben el perquè mentre que un 53% no el sap. El 100% d'aquest 47% és perquè els va agradar. Dels alumnes de la franja d'edat de 12-27 anys, un 63% sap el perquè i un 37% no; d'aquest 63%, un 92% és perquè els va agradar i un 8% en record d'algun familiar. Dels professors, un 60% sap el perquè i un 40% no. D'aquest 60% un 33% és perquè els va agradar, mentre que un 67% és en record d'algun familiar.

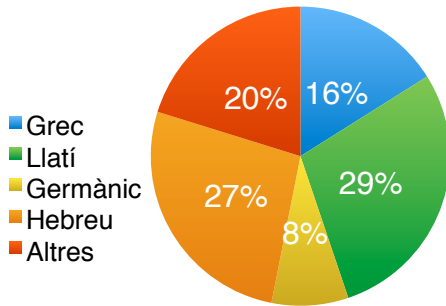
<<**Tothom et diu el nom sencer?**>> els alumnes de la franja d'edat de 7-10 anys un 60% els hi diuen el nom sencer, mentre que un 40% -i aquests són cridats o bé pel cognom un 34%, per un allargament carinyós del nom un 33% i pel diminutiu un 33%-. De la franja d'alumnes entre 12-27 anys, un 74% els hi diuen el nom sencer mentre que un 26% no; aquest 26% serà anomenat o bé pel cognom, un 40% o pel diminutiu un 60%. I dels professors enquestats un 60% els hi diran el nom sencer, mentre que el 40% restant els hi diran pel diminutiu.

<<**T'agrada el teu nom?**>> Els alumnes entre 7-10 anys, un 87% els agrada, mentre que a un 13%, no. Dels alumnes de l'orquestra un 89% els agrada, mentre que hi ha un 11% que no. I dels professors el 100% els agrada el seu nom.

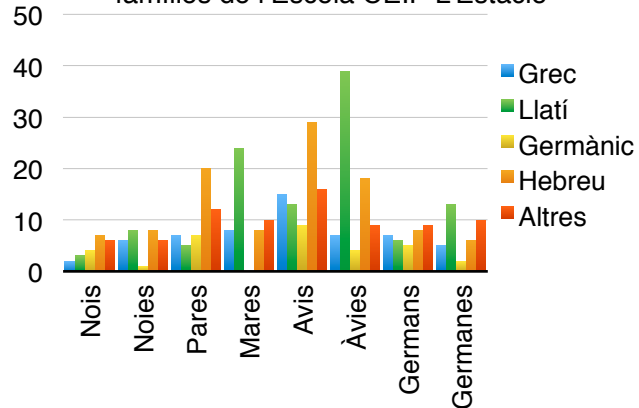
L'Onomàstica Grecollatina

Escola CEIP L'Estació:

Total dels orígens dels noms dels alumnes i famílies de l'Escola CEIP L'Estació

Orígens dels noms dels alumnes i famílies de l'Escola CEIP L'Estació

En aquests gràfics podem observar que l'origen dels noms dels alumnes de l'escola CEIP L'Estació i les famílies que predomina és el llatí. Sobretot a les àvies amb 39 de 77 noms que hi figuren. El nom d'àvia més posat és Carme (9). Si mirem el gràfic podem observar que els orígens dels noms més posats, tant de noia, mares i germanes, també són el llatí: de noia Marina; de mare Rosa i Carme; de germanes Clàudia. En el cas dels nois, pares i avis, l'origen que predomina és l'hebreu amb els noms Josep per avis, Joan per pare i de noi no n'hi ha cap que coincideixi.

A través d'un buidatge dels noms de noi i de noia que més agraden, he pogut descobrir quin és l'origen d'aquests noms. Per a noi, l'origen més freqüent és el grec i el llatí amb els noms d'Àlex, Pau, Pol i Marc amb 8 vots; i el de noia és d'origen llatí amb 60 vots; tot i així el nom més votat ha sigut Maria, amb 12 vots.

Amb les respostes obtingudes he volgut saber quins tant per cent de la gent sabia què significava el seu nom, a quanta li agradaria saber-ho, quanta sap per què porta aquest nom, el tant per cent de gent que el seu nom el diu sencer o fins i tot si li agrada. Els resultats són els següents:

<<**Saps què significa el teu nom?**>> D'un total de 22 nenes d'una franja d'edat de 10-11 anys, un 9% sap què significa, mentre que un 91% no ho sap. D'un total de 21 nens d'una franja d'edat de 10-11 anys, un 10% sap què significa, mentre que un 90% no ho

L'Onomàstica Grecollatina

sap. Per tant, del total d'alumnes enquestats(43) un 9% sap què significa el seu nom, mentre un 91% no ho sap.

De les professores enquestades (7) un 43% sap què significa, mentre que el 57% restant no ho sap.

<<**Saps per què et varen posar aquest nom?**>> Dels alumnes de 6è de l'escola CEIP L'Estació un 82% sap el perquè, mentre que un 18% no ho sap. D'aquest 81%, un 89% és perquè els va agradar als seus pares; un 6% en record d'algun familiar; i un altre 6% per altres motius. Dels alumnes de 5è un 73% sap perquè tenen el seu nom, mentre que un 27% no ho sap. D'aquest 73%, un 44% és perquè els va agradar als seus pares; un 38% en record d'algun familiar; un 13% per tradició familiar; i el 6% restant per altres motius. De les professores enquestades un 86% sap el perquè, mentre que un 14% no ho sap. D'aquest 86% un 67% és en record d'algun familiar; un 33% perquè els va agradar.

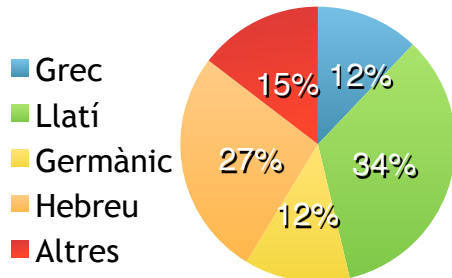
<<**Tothom et diu el nom sencer?**>> Dels alumnes de 10 a 11 anys, un 43% no els hi diuen el nom sencer, mentre que un 57% sí que els hi diuen. D'aquest 43%, un 50% els anomenen pel diminutiu, per exemple d'Ainhoa li diuen Noa o de Miquel li diuen Miqui; un 39% d'una forma afectuosa, per exemple de Júlia li diuen Juju o de Robert li diuen en anglès (amb sí·l·laba tònica a l'o); i un 11% pel cognom, per exemple, a la Marina li diuen Molins o en Dani li diuen Camacho. De les professores enquestades un 86% és anomenada pel nom sencer, mentre que el 14% no. D'aquest 14%, el 100% les anomenen pel diminutiu, per exemple, de Cristina li diuen Tina.

<<**T'agrada el teu nom?**>> Els alumnes de 5è i 6è del CEIP L'Estació, un 77% els agrada el seu nom, mentre que el 23% restant no els agrada. De les professores enquestades un 71% els agrada, mentre que un 29% no els agrada.

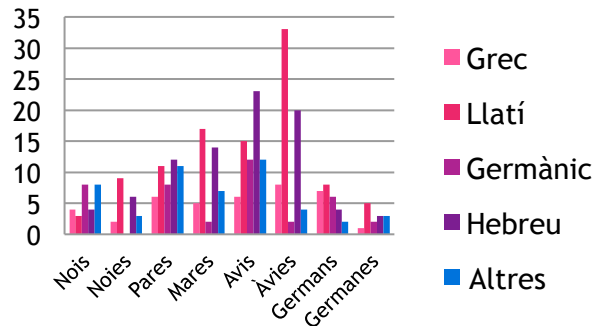
L'Onomàstica Grecolatina

Escola CEIP Gaziel:

Total dels orígens dels noms dels alumnes i famílies de l'Escola Gaziel

Orígens dels noms dels alumnes, professors i famílies de l'escola CEIP Gaziel

En aquests gràfics podem observar que l'origen dels noms dels alumnes de l'Escola CEIP Gaziel i les famílies que predomina és el llatí. Sobretot a les àvies amb 33 de 67 noms que hi figuren. El nom d'àvia més posat és Carme(5). Si mirem el gràfic podem observar que els orígens dels noms més posats, tant de noia, mares, germans i germanes, també són d'origen llatí : de noia tenim Marina, Paula i Anna, i encara que aquest sigui hebreu, predominen els llatins; de mares, és Anna, encara que n'hi hagi més de llatins; de germans Àlex, que és d'origen grec, però tornen a guanyar els llatins; de germanes és Júlia. En el cas dels avis i dels pares, l'origen del nom més freqüent és l'hebreu. El que pot aparèixer més és Antoni, d'origen llatí i per avis, sobretot Josep, encara que n'hi ha bastant de diferents orígens.

A través d'un buidatge dels noms de noi i de noia que més agraden, he pogut esbrinar quin és l'origen d'aquests noms. Tant en el cas del nom masculí com femení són d'origen llatí i són Marc amb 23 vots i Paula amb 13 vots.

Amb les respostes de les enquestes he volgut saber quin tant per cent de la gent sabia què significava el seu nom, a quanta li agradaria saber-ho, quanta sap per què porta aquest nom, el tant per cent de gent que li diuen el seu nom sencer o fins i tot si li agrada. Els resultats són els següents:

<<Saps què significa el teu nom?>> D'un total de 17 nenes d'11 anys, un 18% sap què significa, mentre que un 82% no ho sap. D'un total de 24 nois d' 11 anys, un 21%

L'Onomàstica Grecollatina

sap què significa el seu nom, mentre que un 79% no ho sap. Per tant, del total d'alumnes enquestats(41) un 20% sap el significant, mentre

que un 80% el desconeix. Dels sis professors/es un 33% sap què significa i un 67% no ho sap.

<<**Saps per què et varen posar aquest nom?**>> Dels alumnes de 6è de primària del CEIP Gaziel, un 73% sap el perquè, mentre que un 27% no ho sap. D'aquest 73%, un 69% és perquè els va agradar als seus pares; un 22% és en record d'algun familiar, un 6% és per altres motius i un 3% és per tradició familiar. Dels professors el 100% sap perquè els van posar el seu nom. Un 50% és en record d'un familiar; els altres 50% restants son perquè els va agradar, per tradició familiar i altres possibilitats amb un 17% cada un.

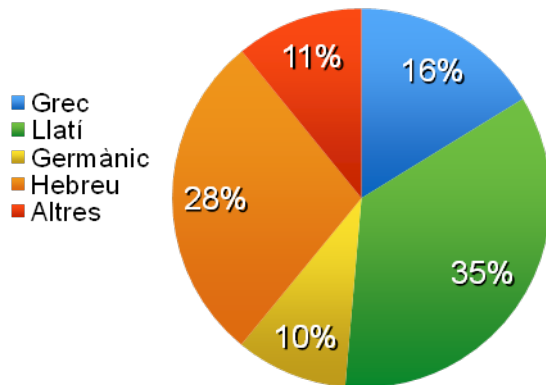
<<**Tothom et diu el nom sencer?**>> Dels alumnes d'11 anys del Gaziel, un 63% els hi diuen el nom sencer, l'altre 37% es divideix entre: un 67% per diminutius, per exemple del nom Gabriela li diuen Gabry o de Xavier li diuen Xavi; un 20% pel cognom, per exemple, en comptes de Jordi li diuen López o Vela en comptes de Franz i un 13% de forma afectuosa, per exemple del nom Marta li diuen Martona i de Roger li diuen Rugi. I dels professors enquestats un 50% és anomenat pel nom sencer, mentre que l'altre 50% es reparteix entre un 67% en diminutius, com per exemple, de Concepción li diuen Conchi o de Josepa li diuen Fina i un 33% de forma afectuosa, per exemple de Carles li diuen "Carlus".

<<**T'agrada el teu nom?**>> El 100% dels alumnes de 6è de l'Escola CEIP Gaziel els agrada el seu nom. I el 100% dels professors enquestats també els agrada.

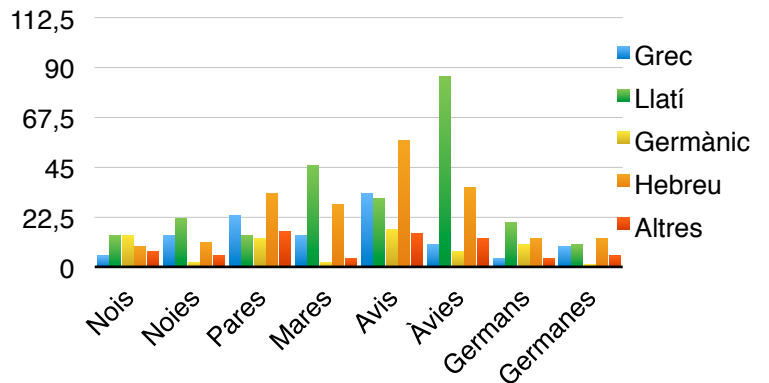
L'Onomàstica Grecolatina

Institut Sant Elm:

Total dels orígens dels noms dels alumnes i famílies de l'Institut Sant Elm

Orígens dels noms dels alumnes, professors i famílies de l'Institut Sant Elm

En aquests gràfics podem observar que l'origen dels noms dels alumnes del institut Sant Elm i les seves famílies que predomina és el llatí. Sobretot a les àvies amb 86 de 152 noms que hi figuren. El nom d'àvia més posat és Carme (16). Si mirem el gràfic, podem observar que els orígens dels noms més posats, tant de noia, mares, germans i nois, també són d'origen llatí; de noia, Júlia, Laura i Cristina(3), que encara que sigui grec, segueix dominant el llatí; els de mares són Carme i Anna, encara que aquest sigui hebreu, segueix predominant el llatí; els dels germans Pol i David, aquest darrer també d'origen hebreu, però n'hi ha molts més de llatins; el de nois són Marc i Xavier, que encara que sigui basc, predominen els llatins i els germànics. En el cas dels avis, pares i germanes, l'origen del nom més freqüent és l'hebreu. El nom de germana més comú és Marina, tot hi que sigui llatí predominen els hebreus; el nom d'avi i pare més freqüent és Josep.

A través d'un buidatge dels noms de noi i de noia que més agraden, he pogut esbrinar quin és l'origen d'aquests noms. Tant en el cas del nom masculí com femení són d'origen llatí i són Marc amb 22 vots i Júlia amb 18 vots.

Amb les respostes de les enquestes he volgut saber quin tant per cent de la gent sabia què significava el seu nom, a quanta li agradaria saber-ho, quanta sap per què porta aquest nom, el tant per cent de gent que li diuen el seu nom sencer o fins i tot si li agrada. Els resultats són els següents:

L'Onomàstica Grecollatina

<<**Saps què significa el teu nom?**>> D'un total de 47 noies d'una franja d'edat de 14-17 anys, un 32% sap què significa, mentre que un 68% no ho sap. D'un total de 46 nois d'una franja d'edat de 14-17 anys, un 26% sap què significa, mentre que un 74% no ho sap. Per tant, del total d'alumnes enquestats (93) un 29% sap el significat, mentre que un 71% el desconeix. Dels deu professors/es un 60% sap què significa, i un 40% no ho sap.

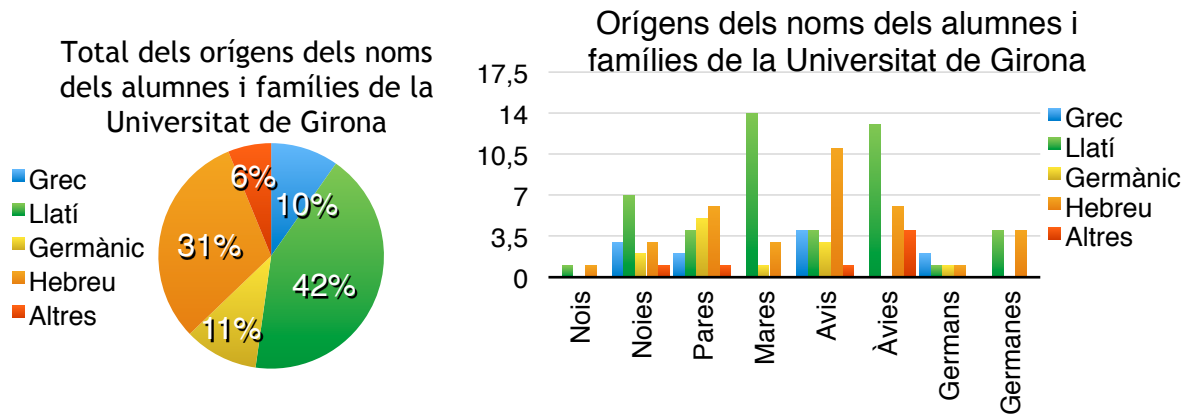
<<**Saps per què et varen posar aquest nom?**>> Dels alumnes de 14-17 anys del INS Sant Elm, un 65% sap el perquè, mentre que un 35% no ho sap. D'aquest 65%, un 70% és perquè els va agradar als seus pares; un 15% és per altres motius; un 12% en record d'algun familiar; i el 3% restant és per tradició familiar. Dels professors, un 90% sap perquè els van posar el seu nom, mentre que un 10 no ho sap. D'aquest 90%, un 67% és per tradició familiar; un 22% en record d'algun familiar i l'altre 11% és per altres motius.

<<**Tothom et diu el nom sencer?**>> Dels alumnes de 3er, 4rt, 1er i 2on de batxillerat enquestats, un 52% els diuen el nom sencer, mentre que l'altre 48% restant es divideix entre: un 45% per diminutius, per exemple de Cristina li diuen Cris o Tina, de Ricard li diuen Riqui; un 36% pel cognom, ja que hi ha molts noms que es repeteixen; un 11% d'una forma afectuosa, com per exemple, de Clara li diuen Cler, o de Carles li diuen Litus; l'altre 7% restant els diuen d'altres formes característiques en ells que els defineixen. I dels professors enquestats un 80% els anomenen pel seu nom de pila, mentre que el 20% restant els diuen el 100% pel diminutiu, per exemple de Montiel li diuen Monti o de Josefa li diuen Pepa o Maria José.

<<**T'agrada el teu nom?**>> Dels 93 alumnes enquestats, a un 87% els agrada el seu nom, mentre que a un 13% no els agrada. I dels professors enquestats un 90% els agrada, mentre que un 10% no els agrada.

L'Onomàstica Grecolatina

[Universitat de Girona:](#)

En aquests gràfics podem observar que l'origen dels noms dels alumnes de la Universitat i de les seves famílies que més predomina és el llatí. Sobretot a les mares amb 14 de 18 noms que hi figuren. Els noms de mare més posats són Dolors i Rosa (3). Si mirem el gràfic podem observar que els orígens dels noms més posats, tant de noies i àvies, també són d'origen llatí: de noia Sílvia i Paula; d'àvies Dolors. En el cas dels pares i avis, l'origen del nom més freqüent és l'hebreu amb els noms de Josep i Joan, per a pares i aquest últim també per a avis.

A través d'un buidatge dels noms de noi i de noia que més agraden, he pogut esbrinar quin és l'origen d'aquests noms. Tant en el cas del nom masculí com femení són d'origen llatí i són Marc amb 6 vots i Abril amb 3 vots.

Amb les respostes de les enquestes he volgut saber quins tant per cent de la gent sabia què significava el seu nom, quanta sap per què porta aquest nom, el tant per cent de gent que diu el seu nom sencer o fins i tot si li agrada. Els resultats són els següents:

<<**Saps què significa el teu nom?**>> D'un total de 16 noies d'una franja d'edat de 18-61 anys, 38% sap què significa, mentre que un 63% no ho sap. D'un total de 2 nois de la franja d'edat de 42 i 19 anys, un 50% el sap i l'altre 50% sí.

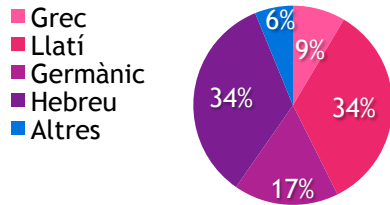
<<**Saps per què et varen posar aquest nom?**>> Els alumnes d'una franja d'edat entre 18-61 anys, un 83% saben el perquè, mentre que un 17% no el sap. D'aquest 83%, un 53% és perquè els va agradar als seus pares; un 33% és en record d'algun familiar; i el 13% restant és per altres motius.

<<**Tothom et diu el nom sencer?**>> Dels alumnes de la UdG enquestats, un 50% els anomenen pel nom sencer, mentre que el 50% restant, no. D'aquest 50% un 67% utilitzen un

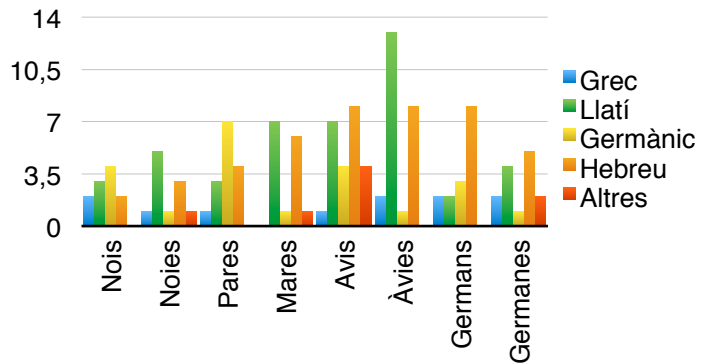
L'Onomàstica Grecolatina

Família Duch i Massana:

Total dels orígens dels noms de la família Duch-Massana i els seus components

Orígens dels noms de la família Duch-Massana i els seus components

En aquests gràfics podem observar que l'origen dels noms dels components de la família Duch-Massana que més predominen són el llatí i l'hebreu. El llatí sobretot a les àvies; i l'hebreu en els avis, germans i germanes. El nom d'àvia més posat és Dolors/Maria Dolors (5). El d'avi és Josep (5), de germà Josep Maria, Joan i Àlex (2), encara que aquest últim sigui grec, predominen els hebreus; i el de germana és Anna (2). Si mirem el gràfic podem observar que els orígens dels noms més posats, tant de noies com de mares, també són el llatí: de noia és Anna, que encara que sigui hebreu segueix predominant el llatí; en el cas de les mares passa exactament igual, el més posat és un nom hebreu: Maria, però també predomina el llatí. En el cas dels nois i els pares, l'origen que més predomina és el germànic amb els noms Ramón i Lluís, aquest últim amb una persona més, en el cas dels pares.

A través d'un buidatge dels noms de nois i de noia que més agraden, he pogut esbrinar quin és l'origen d'aquests noms. En el cas del nom masculí és d'origen grec, amb el nom Àlex que ha obtingut 8 vots, mentre que en el cas del nom femení és d'origen hebreu amb el nom Anna, amb 7 vots.

Amb les respostes de les enquestes he volgut saber quin tant per cent de la gent sabia què significava el seu nom, quanta sap per què porta aquest nom, el tant per cent de gent que diu el seu nom sencer o fins i tot si li agrada. Els resultats són els següents:

<<Saps què significa el teu nom?>> D'un total de 10 dones d'una franja d'edat de 17-70 anys, un 80% sap què significa, mentre que un 20% no ho sap. D'un total de 12 homes de la franja d'edat de 16-81 anys, un 92% no sap què significa, mentre que un 8% sí que ho sap.

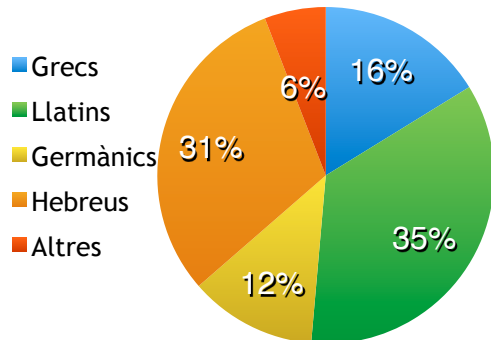
<<**Saps per què et varen posar aquest nom?**>> Els membres de la família d'una franja d'edat de 16-81 anys, un 82% saben perquè porten aquest nom, mentre que un 18% no ho sap. D'aquest 82%, un 39% és perquè els va agradar als seus pares; un 28% és per tradició familiar; un altre 28% és per altres motius; mentre que el 6% restant és en record d'algun familiar.

<<**Tothom et diu el nom sencer?**>> Dels 21 membres que formen les famílies Duch i Massana, un 59% els diuen el nom sencer, mentre que un 41%, no. D'aquest 41% un 44% els anomenen pel diminutiu, per exemple de Montserrat li diuen Montse, i de Verònica li diuen Vero; un altre 44% els anomenen d'una forma afectuosa, per exemple d'Íngrid els familiars li diuen Nini o de Joel li diuen Jou o Jowe; l'altre 11% que falta li diuen pel cognom del cognom Torrent, és a dir, li diuen Turri.

<<**T'agrada el teu nom?**>> Dels 22 membres de les famílies Duch i Massana, un 82% els agrada, per exemple el nom d'Anna perquè és fàcil de dir o el nom de Jan perquè li agraden els noms que porten "j" i són curts; mentre que el 18% restant, no; per exemple Encarnación o Ramón.

Arxiu municipal de Sant Feliu de Guíxols:

Total dels orígens dels noms de la població de Sant Feliu l'any 1936

D'un total de 9334 habitants censats⁴⁷ l'any 1936 a Sant Feliu de Guíxols, un 35% de la població portava noms d'origen llatí; el més posat de dona era Rosa(352) i el nom d'home d'origen llatí més posat era Antoni(130). Un 31% hebreus i els noms predominants eren Josepa(199) i el seu masculí Josep(707). Un 16% eren d'origen grec amb els noms Teresa(255) i el nom masculí Pere(234). Un 12% eren d'origen germànic, els seus noms eren Lluïsa(64) i el seu corresponent masculí, Lluís(160). L'altre 6% restant és d'altres orígens, els noms que més predominaven eren Francesca(166) i Francesc(256).

Per tant, es pot verificar que encara que l'origen dels noms més utilitzat entre la població de Sant Feliu sigui el llatí; els noms més corrents entre els habitants són Teresa d'origen grec i Josep d'origen hebreu.

Una de les conclusions que puc extreure arran d'aquest buidatge és que el refrany "De Joseps, Joans i ases n'hi ha a totes les cases" és completament cert ja que he observat que el nom Joan el portaven 514 persones.

⁴⁷ Habitants censats: habitants empadronats

CONCLUSIONS

Acabo el meu treball i puc dir que estic molt satisfeta, per la feina feta, per haver superat aquell inici que tant difícil em va resultar, i per l'adquisició de nous coneixements, que crec que em seran molt útils per al meu creixement com a persona enriquida en l'estudi de les llengües "mortes".

Amb el treball he comprovat que així com el tema va sortir amb facilitat, la metodologia se'm va fer un xic difícil. Però, com tot és qüestió de posar fil a l'agulla, vaig començar a parlar amb els meus pares i la tutora, i a poc a poc el contingut anava prenent forma.

Ara me n'adono que el treball ha crescut molt i el que en un principi era difícil, al final ha estat molt engrescador.

Conforme anava treballant vaig adonar-me que necessitava un bon pla de treball i sobretot anar apuntant les idees que anaven sorgint, a partir de les quals vaig anar acumulant unes quantes conclusions:

Una de les primeres es basa en les diferents formes d'elecció d'un nom en temps dels grecs i romans en comparació a les maneres d'avui dia. Una de les coses que em va cridar més l'atenció d'aquestes maneres era que el pare podia acceptar, o no, el fill que la seva dona havia tingut. Era la figura paterna qui reconeixia el fill! No tenien registre civil per inscriure els fills, per la qual cosa hi deuria haver una gran massa de població sense "identitat ciutadana", tal i com l'entenem avui dia, o sigui, indocumentats. Els noms eren imposats en cerimònies festives i tenien preferència els dels avis; aquí ja no hi trobem tanta diferència. Una altra cosa que em va sorprendre va ser que les dones no tenien gaire importància fins i tot a l'hora de anomenar-les, ja que en una mateixa casa hi podia haver unes quantes Antònies i se les coneixia simplement per l'orde de naixement.

També puc afirmar que no tots els noms tenen un significat; sinó que simplement n'hi ha que existeixen perquè els va portar un personatge rellevant o fins i tot una divinitat (Juli, Apol·lo) i que posteriorment es van anar difonent per diferents motius, gairebé sempre per popularitat.

L'Onomàstica Grecollatina

Aquest treball m'ha demostrat també que sí que poden existir molts noms, però que en realitat són nombroses variants d'un mateix nom, ja que depenent del país o d'altres circumstàncies, es diran d'una forma o altra. Per exemple, els noms Sofia que el seu diminutiu rus és Sònia, Dolors en basc es Nekane, o fins i tot el nom Aniol, que sembla tant català, no és més que una variant del nom Àngel. Tanmateix podem trobar noms que només són coneguts en una regió, com és el cas de Meritxell, que només es troba aquí; o d'altres que estan repartits arreu del món amb les seves corresponents variants, com és el cas de Pau, Paul i Pavel.

No obstant, com he dit abans que no tots els noms tenen un significat, també n'hi ha que no tenen un origen. N'hi ha que no es té clar d'on van sortir o qui els va utilitzar per primera vegada, encara que el seu significat resulti transparent, com en el cas d'Alicia.

M'ha sobtat que la tradició onomàstica grecollatina gairebé no s'estén pels països àrabs o asiàtics, sobretot es troba present en el món occidental.

El que més m'ha cridat l'atenció és l'origen tan divers, pel que fa a la significació, que tenen els noms de les persones. Intentaré fer-ne una classificació, però sé que me'n deixaré molts en l'apartat dels "inclassificables".

Característiques personals: Pau és petit, Cecília vol dir cega, Clàudia significa coixa.

Relacionats amb la naturalesa: Sílvia està relacionada amb el bosc, Úrsula és una petita óssa, Aurora i Alba són significats paral·lels per l'inici del dia, Llúcia i Lluç estan vinculats amb la llum, Rosa, Narcís i Jacint són noms de flors, Marina prové de mar, Pere és una pedra i Laura vol dir llor(llorer).

Lloc d'origen: Adrià vol dir nascut a la regió d'Àdria i Lídia a la zona asiàtica del mateix nom.

Diversos significats: Irene vol dir pau, Ignasi foc, Àngel és el missatger, Patrici procedeix del pare i després de la pàtria, Bàrbara és estrangera, Artur el guardià de l'óssa (constel·lació), les Carmes són poemes i Cristina vol dir ungida.

Qualitats humanes: Àgueda és bona i Agnès pura, Andreu significa valent i Alexandre home protector, Clara i Glòria són il·lustres i famoses, Fèlix és feliç i Alicia diu la veritat. I si Sofia és sàvia, Melissa és dolça com la mel. Víctor vol dir vencedor amb

arrel llatina, tanmateix com Nicolau, que significa victòria del poble, amb arrel grega i el seu corresponent femení Verònica, que porta la victòria.

Puc observar que és un dels apartats més nombrosos de significats de noms de persona, els que expressen o defineixen una qualitat o manera de ser d'una persona. Imagino que al començament un nom era imposat perquè complia les característiques d'aquest, actualment però, aquesta relació ja no existeix, i si coincideix és per casualitat.

Una altra classificació que puc fer és la gran diversitat de procedències del personatges dels que he fet la recerca. Els orígens van des dels nivells més humils als cims del poder, des dels destins més heroics als martiris més terribles.

Aquests són uns quants que són d'origen no cristià:

Déus i herois: Apol·lo, Marc, Lara i Aquil·les.

Mitologia: Penélope, Ariadna i Melissa, Narcís i Jacint.

Reis i emperadors: Artur, Alexandre, August, Claudi i Cèsar.

Aquests altres, una gran majoria, tenen procedència cristiana:

Papes i religiosos (apòstols, monjos, predicadors): Ambrós, Patrici, Pau, Pere, Lluç, Andreu, Agustí, Ignasi, (Josep) Oriol, Felip, Narcís, Teresa. Alguns d'aquests també van ser màrtirs.

Màrtirs: Fèlix, Cosme i Damià, Bàrbara, Natàlia, Sílvia, Agnès, Àgata, Eulàlia, Estrella, Llúcia, Sebastià,. En aquest apartat predominen les màrtirs femenines. Suposo que és degut a què les noies simbolitzaven millor la puresa i la defensa del cristianisme davant dels cruels enemics de la nova religió.

Advocacions de la Verge Maria: Dolors, Mercè, Pilar, Roser, Carme, Àngels, Meritxell.

Entre aquests darrers noms trobem uns quants que es podria dir que tenen origen doble. Posem per cas Àngel, Agustí, Narcís, Sílvia, que tenen la seva primera arrel en un personatge anterior al cristianisme i que posteriorment apareixen anomenant un sant.

Una altra gran divisió que es pot fer és la del gènere dels noms. La frontera no queda sempre clara, però es poden citar a tall d'exemple alguns:

Noms exclusivament masculins: Aquil·les, Artur, Espàrtac, Héctor, Fèlix, Oriol, Dídac.

Noms exclusivament femenins: Ariadna, Verònica, Clara, Estrella, Sofia, Penélope, Dolors, Agnès, Marina, Meritxell.

Noms ambivalents: Antoni, Esteve, Gregori, Nicolau, Adrià, Agustí, Claudi, Ignasi, Juli, Pau, Patrici, Pere, Sebastià, Àngel, Crist. Alexandre i Andreu, són noms amb significat masculí, però han estat adaptats al femení i s'han popularitzat amb Alexandra, Sandra i Andrea. Marc no té un corresponent femení directe, però sí que trobem Marcel·la, Marcel·lina i Martina.

Puc concloure que l'apartat dels noms que tenen un origen femení o masculí, però que han acabat adaptant-se al gènere contrari al del seu origen, és el més nombrós.

Les imatges que he trobat gairebé sempre han estat pintures o dibuixos que deuen haver estat idealitzats. En alguns casos dubto que la meua font de recerca, Google, m'hagi orientat bé en aquest apartat, ja que no sempre són retrats realistes, sinó que sembla que el que fan és recollir una tradició amb unes característiques d'una època remota, i que han fet que es reconegués el sant.

El tema dels màrtirs, que generen una gran quantitat de noms, té molts aspectes per comentar.

La majoria de màrtirs procedeixen d'èpoques cronològicament llunyanes, és a dir, quan pel fet de ser cristià et jugaves la pell, ja que estava oficialment prohibit pel govern de l'Imperi romà la pràctica de la nova religió. Els emperadors (Deci, Neró, i sobretot Dioclecià) o algun dels governadors eren els més coneguts per les persecucions de cristians a Roma mateix, o en alguna regió de l'Imperi (des de Turquia fins a Còrdova).

Una de les preguntes que em faig és com podia haver persones que triessin morir abans d'abandonar la seva fe cristiana. I una altra, com podien resistir davant d'unes tortures tan cruels. Val a dir que hi va haver màrtirs que, miraculosament, eren immunes a les tortures...i n'hi havia que eren ben sàdiques! Quant hi ha de veritat en aquestes històries i quant de tradició que ha crescut amb el pas del temps?

El que ha fet perpetuar el nom d'un màrtir ha estat que es guardessin les seves relíquies; després, en el lloc del martiri es va construir un temple i dintre es conserven les restes del sant. Aquest testimoni genera molt de fervor religiós i més, quan les restes són més

L'Onomàstica Grecollatina

grans o més senceres. A partir d'aquesta tradició, es bategen moltes criatures amb el nom del màrtir local, que en algun cas és el patró de la ciutat (Narcís, a Girona).

Es podria establir un paral·lel amb les advocacions de la Verge Maria: en el lloc on es va trobar una imatge de la Verge, allà es va fer una capella. Aquella Verge passarà a ser la patrona de la zona i farà que moltes nenes portin el seu nom (Pilar, Meritxell)

El calendari està ple de sants que es repeteixen. He trobat noms que gairebé tenen un representant cada mes de l'any (Sant Andreu). En molts casos he hagut de simplificar, posant només el que era més popular o conegut en l'àmbit més proper.

Una de les conclusions que he extret a través de les enquestes ha estat que l'origen que segueix predominant en tots els àmbits segueix essent el llatí en els noms femenins i els que més agraden. Apart, el que m'imaginava des de un bon principi s'ha complert, i és que el nom d'avi més posat seria d'origen hebreu: Josep.

També he après unes quantes coses:

Molts dels orígens de tots els noms buscats, m'han resultat útils per aprendre i recordar paraules en grec i llatí, ja que desconeixia o havia oblidat l'arrel.

La tria de les diferents llengües m'ha servit per repassar alguns conceptes fonètics i els seus canvis corresponents, ja que l'evolució fonètica del nom s'ha modificat bastant i a través dels conceptes apresos a classe he pogut demostrar-me a mi mateixa que són certs.

Aquest treball m'ha servit també per conèixer històries mitològiques o reals que servien per donar base a llegendes de pobles i tradicions.

L'existència d'uns personatges, sobretot sants, les vides dels quals desconeixia per complet. I n'he hagut de buscar d'altres actuals per incloure'ls en l'apartat de gent coneguda o famosa; aquí vull deixar clar que en tot moment he intentat mostrar-me neutral en tots els àmbits, polítics, religiosos i monàrquics a l'hora de citar-los.

M'ha servit per fixar-me molt més en l'ortografia, cosa que m'ha suposat una lluita amb mi mateixa, el corrector i la meva tutora. Em va "advertir" que no em supervisaria el treball si li enviava amb faltes d'ortografia! I vaig haver d'espavilar-me. Cosa que agraeixo ja que la meva ortografia ha millorat molt.

L'Onomàstica Grecollatina

He descobert d'on provenen alguns epònims: aquests personatges clàssics –noms propis- que han donat nom a accions, prototipus, models, qualificatius, etc. –noms comuns-. Quan utilitzava les paraules “tiberi”, “amfitrió” o “mecenes” no les associava a persones; ara ja sé d'on han sortit.

A treballar amb constància i bon ritme, ja que veia que el temps anava passant i si no anava fent feina de manera regular el treball no avançava. I ara que estic gairebé acabant, reconec que m'he sabut distribuir bastant bé el temps.

ENQUESTES:

Conclusions generals de les enquestes a l'escola de música, Col·legi de L'Estació, Gaziel, institut Sant Elm, la U.dG i la família:

Han respost més persones del sexe femení(153) que del masculí(126). La franja d'edat d'aquestes persones està compresa entre els 7-10-11,14-17,18-19 i adults.

Podem observar que els noms llatins segueixen predominant, però els que van immediatament darrera són els hebreus i els germànics.

Sí que actualment existeixen molts de noms, però seguim sent tan tradicionals com sempre, ja que els noms més utilitzats per les dones grans són Dolors, Rosa i Carme. I que per la gent més jove tenim Sílvia, Paula, Marina, Clàudia i Anna. És cert que són els pares els que actualment trien els noms i no com abans que els triaven els padrins, i per això hi ha nous noms, però també hi ha els que es posen per tradició o record familiar.

Els noms que més agraden són Marc, Àlex, Pau i Pol per a noi i per a noia Maria, Abril i Paula.

Puc concloure que el coneixement del significat del nom s'assoleix a partir dels 18 anys, no obstant hi ha una àmplia franja de gent que desconeix què vol dir el seu nom.

Pel que fa a la utilització de diminutius i hipocorístics, no està generalitzada, però sí que s'utilitzen en noms llargs (Felicidad/ Fe, Ainhoa/Noa) i en altres ja més corrents (Xavier/Xavi, Júlia/Juju, Miquel/Miqui). També s'ha trobat el cas d'anomenar algú pel cognom.

Les enquestes a les escoles han anat molt bé. El professorat i l'alumnat han col·laborat molt, encara que no acabaven d'entendre de què anava això del treball de recerca i per

L'Onomàstica Grecollatina

què els feia aquestes preguntes sobre els noms. Literalment “han flipat”, ja que en un grup, quan vaig preguntar si sabien el significat del seu nom i els vaig posar l'exemple del meu nom: “Sílvia vol dir bosc”, un nen em va preguntar si hi havia gent que em “cridava bosc”. Així i tot, han respost amb força encert i puc dir que les respostes són sorprenents, divertides i sinceres. Per exemple, n'hi ha hagut un que m'ha dit que li agrada el seu nom “perquè el portava un famós”.

Des d'aquí vull agrair la seva col·laboració i que em fessin la feina tan agradable.

VISITA A L'ARXIU

En la visita a l'arxiu vaig aconseguir que m'enviessin la relació d'habitants de Sant Feliu amb el seu ofici i el lloc on vivien de l'any 1936. El que he utilitzat per al meu treball ha estat el llistat de noms i n'he fet un buidat per treure'n les següents conclusions sobre l'onomàstica dels guixolencs.

Els noms femenins d'origen grecollatí que predominen són per aquest ordre: Teresa d'origen grec, Rosa, Dolors d'origen llatí, Carme també llatí, Àngela d'origen grec, Mercè i Margarida d'origen llatí.

Els noms masculins d'origen grecollatí que predominen són per aquest ordre: Pere d'origen grec i Antoni d'origen llatí.

Personalment els noms que més m'agraden per a noia són Jana i Mariona. Explicar perquè m'agraden aquests dos noms és complicat, suposo que Jana (pronunciat en castellà) m'agrada perquè he tingut una persona propera a mi que es diu Jana, i des de petita l'he sentit i m'agrada la seva sonoritat. El nom de Mariona m'agrada perquè a l'hora de pronunciar-lo sona molt bé, trobo que és fi, però que a la vegada imposa.

Els noms de nois que més m'agraden són Sergi, Marc i Àlex, els trobo sonors, rotunds i fàcils de dir. Tot i que són uns noms molt posats, són d'aquells clàssics que mai queden antics, o almenys això crec; el nom de Marc ha quedat demostrat que és un nom que agrada molt.

Puc acabar dient que m'ha agradat aprofundir sobre l'onomàstica perquè veig que és un tema molt proper, tots tenim el nostre nom de pila (baptismal!), i m'ho he passat molt bé buscant els orígens dels noms, anant a fer les enquestes a les escoles i visitant l'arxiu. Tot ha estat una experiència nova, força estimulante. És a dir, ha estat un treball fet amb molt de gust.

Bibliografia

Libres consultats

GIOVANNA BARBIERI. La vida cotidiana en la Grecia de Pericles. Avance,1976.

El libro de los nombres. Ediciones Obelisco, S.L,1994.

JOSEP M. ALBAIGÈS I OLIVART. Diccionari de noms de persona. Edicions 62,2000.

SURAMA SALAZAR. El gran libro de los nombres para tu bebé: guía ilustrada de nombres para niña y niño. Libros Cupula,2008.

JOSEP M. ALBAIGÈS I OLIVART. Diccionari de noms de noia. Edicions62,2003.

JOSEP M. ALBAIGÈS I OLIVART. Diccionari de noms de noi. Edicions62,2003.

EMILIO SALAS. Cómo elegir el nombre del bebé. Robinbook,2002.

JOSÉ M. PABÓN S. DE URBINA. Diccionari manual grec clàssic-català. Editorial Larrouse(VOX),2011

Pàgines web consultades

Criteris de traducció de noms, denominacions i topònims 20/07/2014

<[http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Publicacions/Altres/Arxiu/criteri1\).pdf](http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Publicacions/Altres/Arxiu/criteri1).pdf)>

Guia infantil 25/07/2014

<http://www.guiainfantil.com/servicios/nombres/els_noms_catalans.htm>

L'univers clàssic dels nostres mots finals de juliol

<<http://blocs.xtec.cat/universclassicdelsnostresmots/>>

Etimologia principis de Juliol

<<http://ca.wikipedia.org/wiki/Etimologia>>

El vaixell d'Odisseu 15/07/2014

<<http://vaixelldodisseu.blogspot.com.es/2010/12/de-jordi.html>>

Onomàstica 16/07/2014

<<http://www.elalmanaque.com/santoral/onomastica-1.htm>>

Etimologies 16/07/2014

<<http://etimologias.dechile.net/?onoma.stico>>

Noms grecs 20/07/2014

<<http://www.nombra.me/nombres/griego%20antiguo.html>>

Antropònims grecs, durant el treball

<<http://blocs.xtec.cat/aracnefilaifila/2010/07/02/antroponims-grecs-avui/>>

<<http://blocs.xtec.cat/aracnefilaifila/2010/06/25/antroponims-actuals-dorigen-llati/>>

Noms grec durant el treball

<<http://www.significat-noms-bebes.com/c/Noms%20grecs>>

Antropònims clàssics, durant el treball

<<http://lombardunsomni.blogspot.com.es/2011/05/antroponims-classics.html>>

Noms grecs, durant tot el treball

<<http://www.slideboom.com/presentations/184679/Noms-grecs>>

Orígens, durant tot el treball

<<http://blocs.xtec.cat/rosasagales/el-significat-dels-noms-de-persona/>>

Hipocorístics, 16/07/2014

<<http://www.materiadellengua.cat/2013/03/mot-del-dia-hipocoristic.html>>

Hipocorístics, 16/07/2014

<http://www.rodamots.com/calaix.asp?text=gb_hpk>

Tria nomina, 17/07/2014

<<http://www.xtec.cat/~mgarci10/roma/filia.htm>>

Els noms romans, 17/07/2014

<<http://classicalaromana.blogspot.com.es/2011/11/els-noms-dels-romans.html>>

Gens, 17/07/2014

<[http://ca.wikipedia.org/wiki/Gens_\(fam%C3%ADlia\)](http://ca.wikipedia.org/wiki/Gens_(fam%C3%ADlia))>

La família romana, 17/07/2014

<<http://romantigua.webnode.es/vida-y-costumbres-romanas/familia-y-gens/>>

Onomàstica romana, 17/07/2014

<<http://historicodigital.com/onomastica-romana.html>>

Llistat de noms, mitjans de agost

<<http://es.calcuworld.com/calculadoras-de-embarazo/herramienta-para-elegir-el-nombre-del-bebe/>>